

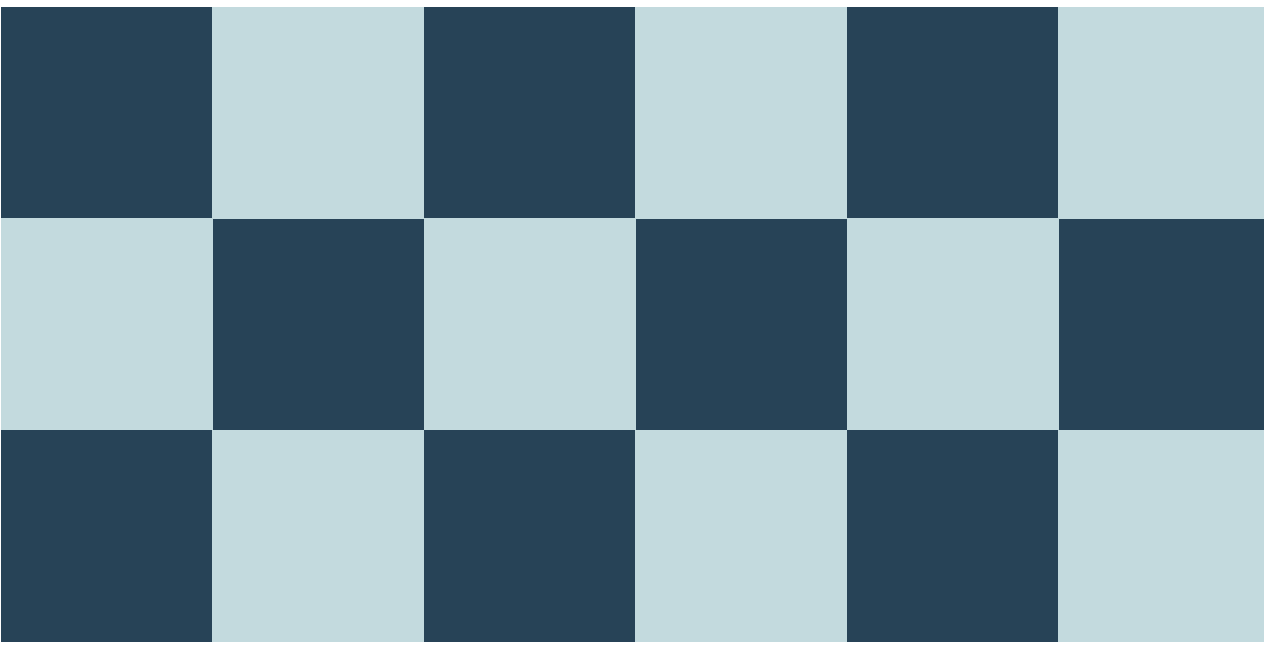

Myndigheten för
totalförsvarsanalys

Bilaga

Beredskapssektorernas utveckling

Delredovisning 4 av regeringsuppdraget att utvärdera
implementeringen av den nya strukturen för civilt försvar och
samhällets krisberedskap

Myndigheten för totalförsvarsanalys
Bilaga – Beredskapssektorernas utveckling
Diarienummer: 2023-110
Datum: 2025-06-13
Format: Endast digitalt

Rapporten finns publicerad på www.mtfa.se

Innehåll

Om denna bilaga	3
1. Historisk bakgrund till beredskapssektorerna	4
1.1 År 1986 – funktionsansvar	4
1.2 År 2002 – samverkansområden	5
1.3 År 2022 - beredskapssektorer	6
2. Policyförslag som rör beredskapsskapssektorerna	7
2.1 Förslag om nya sektorer	7
2.2 Förslag som rör befintliga sektorer	7
3. En beskrivning av sektorerna och dess myndigheter	10
3.1 Indelningen av myndigheter i sektorer	10
4. Hur har beredskapssektorerna tolkat uppdraget?	17
4.1 Sektorerna har stort utrymme att tolka uppdraget	17
4.2 Beredskapssektorernas ansvarsområden – de viktiga samhällsfunktionerna	18
4.3 Syftet med beredskapssektorernas arbete	22
4.4 Olika tolkningar av vad som ingår i en beredskapssektor	24
4.5 Trafikverket utövar sektorsansvaret på regional nivå	24
4.6 Tolkning av uppgifter och roller inom sektorn	25
5. Resursmässiga förutsättningar för beredskapssektorerna	28
5.1 Resurserna till det civila försvaret ökar	28
5.2 Särskilda beredskapsanslag	29
5.3 Medel till sektorsansvariga myndigheter	31
5.4 Vilka kostnader har de sektorsansvariga myndigheterna?	34
5.5 Beredskapsmyndigheternas resursåtgång för arbetet i beredskapssektorerna	36
5.6 Bidrag från anslag 2:4 Krisberedskap	36
5.7 Iakttagelser kring resursmässiga förutsättningar	37

6.	Om arbetet i beredskapssektorerna	39
6.1	Hur har uppbyggnaden av sektorerna genomförts?	39
6.2	Hur sektorerna organiserat sig	42
6.3	Beredskapssektorernas dokument	46
6.4	Hur tolkar och utför de sektorsansvariga myndigheterna sina uppgifter?	50
6.5	Lägesrapporteringen behöver utvecklas	53
6.6	Olika syn på beredskapssektorernas operativa hanterande roll	58
6.7	Vilka aktiviteter bedrivs inom ramen för sektorerna?	60
6.8	Om regeringens styrning	65
6.9	Ytterligare utvecklingsbehov som lyfts fram av myndigheterna	66
7.	Beredskapssektorernas samverkan med externa aktörer	68
7.1	Samverkan med andra beredskapssektorer	68
7.2	Samverkan med civilområden	70
7.3	Samverkan med Försvarsmakten	71
7.4	Samverkan med näringslivet	73
7.5	Samverkan med kommuner och regioner	79
7.6	Samverkan med frivilligorganisationer	81
7.7	Samverkan med MSB	81
8.	En internationell jämförelse	85
8.1	Utgångspunkten för andra länders sektorer har ofta varit skydd mot terrorism	85
8.2	En jämförelse med svenska beredskapssektorer	85
	Referenser	91
	Lista över intervjuer	98

Om denna bilaga

Detta är en bilaga till huvudrapporten Beredskapssektorernas utveckling. Huvudrapporten och bilagan utgör delredovisning 4 av regeringsuppdraget att utvärdera den nya strukturen för civilt försvar och samhällets krisberedskap.

Bilagan innehåller den empiriska grunden för de slutsatser som presenteras i huvudrapporten.

1. Historisk bakgrund till beredskapssektorerna

För att sätta införandet av beredskapssektorer i en större kontext ger vi en kort historisk återblick, där vi beskriver 1986 års reform med funktionsansvar och 2002 års reform med samverkansområden.

1.1 År 1986 – funktionsansvar

Den 1 juli 1986 infördes ett system för ledning och samordning inom det civila försvaret, som byggde på geografiskt avgränsade områdesansvar och tematiskt inriktade funktionsansvar.¹ Dimensionerande för 1986 års system var att kunna hantera ett väpnat angrepp mot Sverige.

Med en funktion avsågs en samhällsverksamhet av särskild betydelse för totalförsvaret och som krävde någon form av central statlig styrning. En funktion omfattade all samhällsverksamhet inom det aktuella samhällsområdet som hade betydelse för totalförsvaret. När systemet avskaffades fanns 18 funktioner.

Tabell 1. De 18 funktionerna i det civila försvaret 2001.²

Arbetskraft	Försörjning av industrivaror	Psykologiskt försvar
Befolkningsskydd och räddningstjänst	Hälso- och sjukvård m.m.	Skatte- och uppbördsväsende
Civil ledning	Landskaps- och fastighetsinformation	Socialförsäkring m.m.
Energiförsörjning	Livsmedelsförsörjning m.m.	Telekommunikationer m.m.
Finansiella tjänster	Ordning och säkerhet m.m.	Transporter
Flyktingverksamhet	Postbefordran	Utrikeshandel

Inom varje funktion fanns en funktionsansvarig myndighet. Denna hade dock inte något beslutsmandat gentemot funktionens verksamheter, vare sig i fred eller under höjd beredskap. Myndigheten hade istället en samordnande och inriktande roll för beredskapsförberedelserna inom funktionen. Ett övergripande syfte med funktionsindelningen var att underlätta överblick och samordning avseende verksamheter som bestod av ett mycket stort antal aktörer.

¹ Beskrivningen är huvudsakligen hämtad från SOU 2001:41 *Säkerhet i en ny tid*, s. 113 f.

² Överstyrelsen för civil beredskap, *Årsbok civilt försvar 2001*, 2002.

1.2 År 2002 – samverkansområden

De säkerhetspolitiska förutsättningarna förändrades radikalt under 1990-talet. Inom den civila delen av totalförsvaret medförde detta att verksamheter som syftade till att förbereda samhället för att möta ett storskaligt väpnat angrepp tonades ned.³ Istället lades ett ökat fokus på fredstida kriser och det nya begreppet krisberedskap introducerades.

Grunden för införandet av samverkansområdena 2002 var att regeringen ansåg att det befintliga systemet för ledning och samordning av det civila försvaret inte var anpassat till den förändrade hotbilden. Vissa inslag i systemet – bland annat funktionsansvaret och funktionsindelningen – bedömdes vara föråldrade och svåra att anpassa till de nya förutsättningarna. Systemet med funktioner ansågs även ha svagheter gällande samhällets förmåga att hantera komplexa krissituationer.⁴ Särskilt fokus lades nu på tvärspektoriell samordning och det geografiska områdesansvaret. Begreppet sektorsansvar användes, men reglerades inte. Med sektorsansvar avsågs i regel enskilda myndigheters ansvarsområde.

Istället för det tidigare funktionsansvaret infördes från den 1 juli 2002 ett system med samverkansområden.⁵ Ett antal statliga myndigheter – så kallade bevakningsansvariga myndigheter – gavs ett särskilt ansvar för att vidta de förberedelser som behövs för att möta svåra påfrestningar på samhället i fred och inför höjd beredskap. De bevakningsansvariga myndigheterna delades in i sex samverkansområden: Ekonomisk säkerhet, Farliga ämnen, Geografiskt områdesansvar, Teknisk infrastruktur samt Transporter. Till en början hade myndigheterna ett gemensamt ansvar för att säkerställa planeringen inom sina samverkansområden. Ingen pekades ut som ansvarig för den övergripande planeringen inom respektive område. Detta yttrade sig bland annat i roterande ordförandeskap i samverkansområdena.

Systemet med samverkansområden kom att justeras över tid. Mot slutet av samverkansområdenas livstid tog Myndigheteten för samhällsskydd och beredskap (MSB) över ordförandeskapet i samtliga samverkansområden. Vid samma tid avtog verksamheten i flera av samverkansområdena, till förmån för samverkan i andra konstellationer. Under 2018 etablerade MSB nya forum för arbetet med totalförsvarsutveckling inom sju prioriterade

³ SOU 2001:41 *Säkerhet i en ny tid*, s. 16.

⁴ SOU 2001:41 *Säkerhet i en ny tid*, s. 16 f.

⁵ Prop. 2001/02:158 *Samhällets säkerhet och beredskap*, s. 37 ff.

områden.^{6 7} Inom samverkansområdet Transporter gjorde myndigheterna 2017 en utredning av ansvarsförhållandena och kom fram till att det saknades tydligt myndighetsansvar för flera viktiga samhällsfunktioner, som hamnar, flygplatser och regional kollektivtrafik.⁸ Utredningen resulterade i att Trafikverket 2017 fick en form av sektorsansvar gentemot alla aktörer inom transportområdet.⁹

1.3 År 2022 - beredskapssektorer

Försvarsberedningen bedömde i sin rapport Motståndskraft från 2017 att systemet med samverkansområden hade flera nackdelar.¹⁰

- Samverkansområdena användes för planering för krisberedskap snarare än för höjd beredskap och krig. Områdena hade ingen funktion under höjd beredskap och hade heller inga beslutsbefogenheter.
- Områdena var tämligen breda och omfattade diversifierade verksamheter.
- Ingen myndighet hade ett reglerat utpekat ansvar för den övergripande planeringen i samverkansområdena, utan myndigheterna hade ett gemensamt ansvar för att säkerställa planeringen inom respektive område.

Regeringen tillsatte 2018 Utredningen om civilt försvar, som bland annat hade i uppdrag att lämna förslag på en struktur med statliga myndigheter indelade i sektorer och sektorsansvariga myndigheter. Utredningen lämnade 2021 sitt betänkande SOU 2021:25 *Struktur för ökad motståndskraft* till regeringen. Regeringen beslutade i maj 2022 om förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap (hädanefter benämnd beredskapsförordningen). Med förordningen infördes beredskapsmyndigheter som indelades i beredskapssektorer.

⁶ MSB, *Kommande arbete med totalförsvarsutveckling inom sju prioriterade områden*, 2018.

⁷ Dessa sju prioriterade områden var Energiförsörjning, Finansiella tjänster, Hälso- och sjukvård samt omsorg, Information och kommunikation, Livsmedel (inkl. dricksvatten), Skydd och säkerhet, samt Transporter.

⁸ Trafikverket, *Tydligare ansvar och roller – avseende transportsektorns krisberedskap samt avseende arbete inför och vid höjd beredskap*, 2017.

⁹ Förordning (2017:842) om ändring i förordningen (2010:185) med instruktion för Trafikverket.

¹⁰ Ds 2017:66 *Motståndskraft – Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021–2025* och Dir. 2018:79 *Ansvar, ledning och samordning inom civilt försvar*.

2. Policyförslag som rör beredskapsskapssektorerna

I det här kapitlet beskriver vi aktuella utredningar och policyinitiativ som kan komma att påverka strukturen med beredskapsskapssektorer.

2.1 Förslag om nya sektorer

Försvarsberedningen har föreslagit nya beredskapsskapssektorer för

- utrikeshandel
- försörjning med industrivaror
- arbetskraftsförsörjning
- planering, ledningsförmåga och samordning.¹¹

Regeringen behandlade de två senare förslagen i propositionen *Totalförsvaret 2025–2030*¹². Enligt regeringen spänner arbetskraftsförsörjning, samt planering, ledningsförmåga och samordning över samtliga beredskapsskapssektorer och geografiska nivåer, och är därför svåra att avgränsa till enskilda beredskapsskapssektorer. Regeringen avsåg att återkomma om hur dessa övergripande funktioner för samordning och inriktning av dessa områden bör utformas.¹³

Utredningen om näringslivets försörjningsberedskap har föreslagit en ny beredskapsskapssektor för Industri, bygg och handel, där Tillväxtverket ska vara sektorsansvarig myndighet. Boverket och Sveriges geologiska undersökning ska ingå i sektorn som beredskapsmyndigheter.¹⁴

2.2 Förslag som rör befintliga sektorer

Det finns också förslag om att fler myndigheter ska ingå i befintliga sektorer. Försvarsberedningen har föreslagit att Migrationsverket formellt bör ingå i beredskapsskapssektorn Ordning och säkerhet.¹⁵ Vidare har en statlig utredning

¹¹ Ds 2023:34 *Kraftsamling*, s. 115–116.

¹² Prop. 2024/25:34 *Totalförsvaret 2025–2030*, s. 115.

¹³ Prop. 2024/25:34 *Totalförsvaret 2025–2030*, s. 115.

¹⁴ SOU 2024:19 *En ny beredskapsskapssektor – för ökad försörjningsberedskap*.

¹⁵ Ds 2023:34 *Kraftsamling*, s. 276.

föreslagit att Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen ska bli beredskapsmyndighet och ingå i sektorn Ekonomisk säkerhet.¹⁶

Förändringar i den ordinarie myndighetsstrukturen får också konsekvenser för sektorsstrukturen. Ett exempel på detta är att Post- och telestyrelsen (PTS) och Myndigheten för digital förvaltning (Digg) i mars 2025 redovisade ett regeringsuppdrag om att utreda en överföring av Diggs verksamhet till PTS. Myndigheterna bedömer att en överföring bland annat skulle stärka arbetet i beredskapssektorn Elektroniska kommunikationer och post.¹⁷ Samtidigt påverkas sektorn Försörjning av grunddata, där Digg idag ingår.

2.2.1 Förslag om nya uppgifter och mandat för sektorsansvariga myndigheter

Även de sektorsansvariga myndigheternas uppgifter och mandat är föremål för utredning.

Regeringen har aviserat att man avser ge en särskild utredare i uppdrag att överväga vilket behov det finns av att modernisera och utöka sektorsansvariga myndigheters och civilområdesansvariga länsstyrelser föreskrifts- eller beslutsrätt vid krig och krigsfara.¹⁸

Utredningen om nationell samordning av försörjningsberedskapen har föreslagit att sex av de sektorsansvariga myndigheterna ska ha i uppgift att göra försörjningsanalyser för sina sektorer.¹⁹

Utredningen om näringslivets försörjningsberedskap har föreslagit att sektorsansvariga myndigheter ska lämna underlag och stöd till MSB för arbetet med att upprätta en allmän prioriteringsordning för försörjningsberedskap och på förfrågan från offentliga och privata aktörer bistå med bedömningar över lämplig prioritering och fördelning av tillgängliga offentliga resurser i händelse av allvarliga försörjningsavbrott.²⁰

¹⁶ SOU 2024:49 *Arbetslöshetsförsäkringen vid störning, kris eller krig*, s. 113.

¹⁷ PTS och Digg, *Redovisning av uppdrag att lämna förslag på organisationsförändring*, 2025.

¹⁸ <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2025/01/regeringen-har-gett-53-beredskapsmyndigheter-i-uppdrag-att-starka-sin-beredskap/> Hämtad 2025-06-09.

¹⁹ SOU 2023:50 *En modell för svensk försörjningsberedskap*, samt MSB och Socialstyrelsen, *Nationell försörjningsanalys – modell och genomförande*, 2024.

²⁰ SOU 2025:60 *Nya samverkansformer, modern byggnads- och reparationsberedskap – för ökad försörjningsberedskap*.

Det finns även mer sektorsspecifika förslag. Det har föreslagits att Livsmedelsverkets roll som sektorsansvarig myndighet bör förtydligas genom ett uttalat ansvar att leda arbetet med att samordna åtgärder inom livsmedelsberedskapen.²¹ Ett annat exempel är ett förslag om att det bör utredas hur frågor om vattenresursanvändning och vattenhushållning kan införlivas i arbetet inom beredskapssektorn Livsmedelsförsörjning och dricksvatten.²² Riksbanken har lyft möjligheten att den skulle kunna överta sektorsansvaret från Finansinspektionen i sektorn Finansiella tjänster.²³

2.2.2 Policyinitiativ från regeringen

Regeringen har gjort vissa yttranden om inriktningar för beredskapssektorerna.

Regeringen skriver i *Nationell säkerhetsstrategi* från 2024 att den avser att fortsätta utveckla systemet med beredskapssektorer, så att det i ökande grad används operativt vid kriser och för att hantera hybridhot.²⁴

I propositionen *Totalförsvaret 2025–2030* anger regeringen att ledningen av det civila försvaret i höjd beredskap och ytterst krig bör ske genom aktörer med ett geografiskt områdesansvar.²⁵

Slutligen skriver Förvarsdepartementet i *Sveriges försvars- och säkerhetsstrategi för rymden* att Sverige ska verka för att aktörerna inom beredskapssektorerna bygger upp kunskap om beroendet av rymdtjänster och genomför sammanfattande risk- och sårbarhetsanalyser inom respektive sektor.²⁶

²¹ SOU 2024:8 *Livsmedelsberedskap för en ny tid*.

²² SOU 2024:82 *Ökad va-beredskap*, s. 30.

²³ Riksbanken, *Redogörelse om Riksbankens verksamhet inom krisberedskap och civilt försvar*, 2024, s. 23.

²⁴ Skr. 2023/24:163 *Nationell säkerhetsstrategi*, s. 26.

²⁵ Prop. 2024/25:34 *Totalförsvaret 2025–2030*, s. 111.

²⁶ Förvarsdepartementet, *Rymdens roll i ett nytt säkerhetspolitiskt läge – Sveriges försvars- och säkerhetsstrategi för rymden*, 2024, s. 21.

3. En beskrivning av sektorerna och dess myndigheter

I detta kapitel beskriver vi översiktligt hur beredskapssektorerna ser ut och deras olika förutsättningar och karaktärsdrag. De viktiga samhällsfunktionernas roll i sektorernas arbete utvecklas i kapitel 4.

3.1 Indelningen av myndigheter i sektorer

I de tio beredskapssektorerna finns totalt 60 myndigheter representerade, inklusive de 21 länsstyrelserna.²⁷ I tabell 2 anges vilka myndigheter som ingår i de olika sektorerna. Det bör noteras att de sektorsansvariga myndigheterna även är beredskapsmyndigheter i sina sektorer.

Tabell 2. Beredskapssektorer och ingående myndigheter.²⁸

Sektor	Sektorsansvarig myndighet	Övriga myndigheter som ingår i sektorn
Ekonomisk säkerhet	Försäkringskassan	Arbetsförmedlingen* ²⁹ Pensionsmyndigheten Riksgäldskontoret Skatteverket Statens servicecenter* Utbetalningsmyndigheten*
Elektroniska kommunikationer och post	Post- och telestyrelsen	MSB Svenska kraftnät Trafikverket
Energiförsörjning	Energimyndigheten	Energimarknadsinspektionen* Strålsäkerhetsmyndigheten Svenska kraftnät
Finansiella tjänster	Finansinspektionen	Riksbanken ³⁰ Riksgälden

²⁷ Denna siffra inkluderar Migrationsverket, som deltar som adjungerad i sektorn Ordning och säkerhet. Därtill deltar Riksbanken, som är en myndighet under Riksdagen, i sektorn Finansiella tjänster men ingår inte formellt i den.

²⁸ Förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap, bilaga 2.

²⁹ Asterisk (*) betyder myndighet som inte tidigare, innan reformens införande, varit bevakningsansvarig myndighet.

³⁰ Riksbanken, som är en myndighet under Riksdagen, ingår inte formellt i sektorn Finansiella tjänster men deltar frivilligt i dess arbete.

Försörjning av grunddata	Skatteverket	Bolagsverket* Lantmäteriet* Myndigheten för digital förvaltning*
Hälsa, vård och omsorg	Socialstyrelsen	E-hälsomyndigheten Folkhälsomyndigheten Läkemedelsverket
Livsmedelsförsörjning och dricksvatten	Livsmedelsverket	Jordbruksverket Länsstyrelserna ³¹ Naturvårdsverket* Statens veterinärmedicinska anstalt
Ordning och säkerhet	Polismyndigheten	Domstolsverket* Kriminalvården* Kustbevakningen Migrationsverket ³² Säkerhetspolisen Tullverket Åklagarmyndigheten*
Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen	MSB	Kustbevakningen Länsstyrelserna ³³ Polismyndigheten Sjöfartsverket Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut* Strålsäkerhetsmyndigheten
Transporter	Trafikverket	Luftfartsverket Sjöfartsverket Transportstyrelsen

³¹ Alla 21 länsstyrelser ingår i sektorn Livsmedelsförsörjning och dricksvatten. Men de representeras i sektorn av en eller ett par länsstyrelser.

³² Adjungerad deltagare i sektorn.

³³ Alla 21 länsstyrelser ingår i sektorn Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen. Men kollektivet av länsstyrelser har framför allt företrätts av en representant från Länsstyrelsen Gävleborg samt ibland en representant från Länsstyrelsen Örebro län.

3.1.1 De flesta beredskapsmyndigheterna är relativt stora

De flesta av de myndigheter som ingår i beredskapssektorerna är relativt stora sett till antal anställda. Av de 38 myndigheter som inte är länsstyrelser har 28 myndigheter fler än 500 anställda. Det kan jämföras med att endast 70 av landets totalt 367 myndigheter under regeringen har fler än 500 anställda.³⁴ Även om de flesta beredskapsmyndigheterna är relativt stora sett till antal anställda, så finns det också i detta hänseende stora skillnader mellan olika myndigheter i sektorerna. Det innebär i sin tur att storleksrelationerna kan se olika ut i olika sektorer:

- I tre beredskapssektorer är myndigheterna ungefär jämnstora (Finansiella tjänster, Hälsa, vård och omsorg och Livsmedelsförsörjning och dricksvatten).
- I övriga sju beredskapssektorer finns stora variationer i myndigheternas storlek – med någon eller några myndigheter som har många tusen fler anställda än övriga myndigheter. Den sektorsansvariga myndigheten är i de flesta fall den största.

3.1.2 De flesta myndigheterna är erfarna på beredskapsområdet

En majoritet av myndigheterna i beredskapssektorerna var också bevakningsansvariga myndigheter i den tidigare krisberedskapsförordningen.³⁵ Det är dock 12 av myndigheterna som inte hade någon sådan roll: Arbetsförmedlingen, Bolagsverket, Domstolsverket, Energimarknadsinspektionen, Kriminalvården, Lantmäteriet, Myndigheten för digital förvaltning, Naturvårdsverket, SMHI, Statens servicecenter och Åklagarmyndigheten. Utbetalningsmyndigheten³⁶ tillkom som beredskapsmyndighet när myndigheten inrättades. Det varierar mellan beredskapssektorerna hur många av myndigheterna i sektorn som i denna bemärkelse är nya beredskapsmyndigheter, enligt följande:

- I fyra sektorer finns inga nya beredskapsmyndigheter: Elektroniska kommunikationer och post, Finansiella tjänster, Transporter samt Hälsa, vård och omsorg. I Hälsa, vård och omsorg ingår dock E-

³⁴ Uppgiften om det totala antalet myndigheter och fördelningen av antal anställda bland dem är hämtad från Statskontoret och avser tidpunkten 1 januari 2024.
<https://www.statskontoret.se/fokusomraden/fakta-om-statsforvaltningen/> Hämtad 2024-11-21.

³⁵ Förordning (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap.

³⁶ Utbetalningsmyndigheten inrättades den 1 januari 2024.

hälsomyndigheten och Läkemedelsverket som blev bevakningsansvariga myndigheter så sent som 2020.

- I tre sektorer finns en ny beredskapsmyndighet: Energiförsörjning, Livsmedelsförsörjning och dricksvatten samt Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen.
- I tre sektorer finns tre nya beredskapsmyndigheter: Ekonomisk säkerhet, Försörjning av grunddata samt Ordning och säkerhet.

3.1.3 Myndigheter kan ingå i två sektorer

De myndigheter som ingår i beredskapssektorerna tillhör oftast *en* beredskapssektor. Tio av myndigheterna tillhör dock två sektorer vardera: Kustbevakningen, Länsstyrelserna (som grupp), MSB, Polismyndigheten, Riksgälden, Sjöfartsverket, Skatteverket, Strålsäkerhetsmyndigheten, Svenska kraftnät och Trafikverket. Av dessa är MSB, Polismyndigheten, Skatteverket och Trafikverket sektorsansvarig i den ena av de två sektorerna.

3.1.4 Variationer finns i beredskapsmyndigheternas verksamhets- och finansieringsformer

Det vanligaste är att beredskapssektorerna endast består av förvaltningsmyndigheter under regeringen, och att dessa i huvudsak är anslagsfinansierade. I flera sektorer finns dock myndigheter med olika verksamhets- och finansieringsformer:

- I ett par beredskapssektorer finns en blandning av förvaltningsmyndigheter och affärsverk (Energiförsörjning, Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen samt Transporter).
- I en beredskapssektor finns en blandning av myndigheter under regeringen respektive under Riksdagen³⁷ (Finansiella tjänster).
- I flera beredskapssektorer finns en blandning av myndigheter som i huvudsak är anslagsfinansierade och myndigheter som i huvudsak är avgiftsfinansierade.³⁸ De avgiftsfinansierade myndigheterna kan ha mer fluktuerande intäkter än anslagsfinansierade myndigheter.

³⁷ Riksbanken är inte beredskapsmyndighet, men deltar på frivillig basis i arbetet i sektorn Finansiella tjänster.

³⁸ Detta gäller sektorerna Energiförsörjning, Hälsa, vård och omsorg, Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen samt Transporter.

3.1.5 Det varierar vilken typ av verksamhet myndigheterna i sektorerna bedriver

Sektorerna skiljer sig åt, men det gör ofta även myndigheter inom samma sektor. Nedan anges några olika typer av verksamheter som myndigheterna i sektorerna bedriver.

- I ett par sektorer finns myndigheter som bland annat bedriver utryckningsverksamhet vid akuta händelser. Två exempel är Polismyndigheten och Kustbevakningen, som båda ingår i Ordning och säkerhet samt Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen.
- Flera myndigheter bedriver också operativ verksamhet som inte är lika händelsestyrd, som till exempel Kriminalvården och Migrationsmyndigheten i Ordning och säkerhet.
- I flera sektorer finns myndigheter som förvaltar och driver fysisk eller digital infrastruktur, till exempel
 - Trafikverket och Sjöfartsverket i Transporter
 - Svenska kraftnät i Energiförsörjning
 - Försäkringskassan i Ekonomisk säkerhet
 - E-hälsomyndigheten i Hälsa, vård och omsorg.
- I vissa sektorer bedriver de flesta myndigheterna administrativa processer. I sektorerna Ekonomisk säkerhet och Försörjning av grunddata tillhandahåller myndigheterna olika typer av administrativa tjänster och data åt medborgare, företag och myndigheter. Det gäller även till exempel Domstolsverket i Ordning och säkerhet och Jordbruksverket i Livsmedelsförsörjning och dricksvatten.
- I flera sektorer finns myndigheter som till stor del sysslar med reglering, tillståndsgivning och tillsyn. Det gäller till exempel:
 - Energimarknadsinspektionen och Strålsäkerhetsmyndigheten i Energiförsörjning
 - Finansinspektionen i Finansiella tjänster
 - Läkemedelsverket i Hälsa, vård och omsorg
 - Post- och telestyrelsen i Elektroniska kommunikationer och post
 - Transportstyrelsen i Transporter.

- I flera sektorer finns också myndigheter som i hög grad sysslar med kunskapsstyrning, som Livsmedelsverket i Livsmedelsförsörjning och dricksvatten och Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten i Hälsa, vård och omsorg.

Många sektorer innehåller myndigheter som har olika typer av roller. Ett exempel är Ordning och säkerhet, där Domstolsverket har en mer administrativ roll, medan Polismyndigheten, Tullverket och Kustbevakningen har mer operativa roller. Många gånger kan även en myndighet inom sig ha flera olika typer av roller. Tullverket sysslar till exempel både med operativ brottsbekämpande fältverksamhet och administrativ hantering av tull.

3.1.6 Vem utför den samhällsviktiga verksamheten i sektorns ansvarsområde?

Det varierar mellan sektorer och myndigheter i vilken grad det är de själva som utför den samhällsviktiga verksamhet som bär upp sektorns viktiga samhällsfunktioner. I vissa sektorer är flera av myndigheterna själva aktivt engagerade i att utföra den samhällsviktiga verksamheten – på egen hand eller i samarbete med andra. Det gäller till exempel i sektorerna Ordning och säkerhet, Ekonomisk säkerhet och Försörjning av grunddata.

I andra sektorer är myndigheternas uppgift främst att sätta spelregler, bidra med kunskap och stöd, samt bedriva tillsyn, medan själva den samhällsviktiga verksamheten i huvudsak utförs av andra samhällsaktörer. Några exempel på det är:

- **Hälsa, vård och omsorg**, där myndigheterna inte själva står för hälso- och sjukvårds- och omsorgstjänsterna utan dessa tillhandahålls av kommuner, regioner, företag och civilsamhällesaktörer.
- **Elektroniska kommunikationer och post**, där privata eller offentligt ägda företag står för merparten av infrastrukturen och även som operatörer erbjuder tjänster av olika slag.
- **Finansiella tjänster**, där den operativa verksamheten i sektorn till största delen bedrivs av privata företag.

Ovanstående uppdelning är dock inte alltid så renodlad, utan i vissa fall är rollfördelningen mer blandad. Ett exempel är Elektroniska kommunikationer och post. Den sektorsansvariga myndigheten Post- och telestyrelsen är inte ägare eller förvaltare av infrastruktur och tillhandahåller

heller inga tjänster. Det gör däremot de övriga tre beredskapsmyndigheterna i sektorn (MSB, Svenska Kraftnät och Trafikverket), vilka i denna sektor främst deltar som nätoperatörer eller nätägare. Ett annat exempel är Energiförsörjning, där beredskapsmyndigheten Svenska kraftnät förvaltar Sveriges transmissionsnät för el, men där den övriga operativa verksamheten i sektorn till största delen bedrivs av privata och offentligt ägda företag. I sektorn Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen ingår främst myndigheter med ansvar för statlig räddningstjänst. Stora delar av verksamheten i sektorns ansvarsområde utförs dock av kommuner.

4. Hur har beredskapssektorerna tolkat uppdraget?

Olika tolkningar av beredskapssektorernas operativa hanterande roll redogörs för i avsnitt 6.6.

4.1 Sektorerna har stort utrymme att tolka uppdraget

Beredskapsförordningen anger inte vilka arbetsuppgifter de myndigheter som ingår i en beredskapssektor gemensamt ska utföra som sektor. I och med att förordningsmotiv som redovisar regeringens syften och överväganden saknats har det skapats ett stort tolkningsutrymme, där beredskapssektorerna själva i hög grad fått definiera sitt uppdrag. Flera myndigheter menar att detta inneburit att beredskapssektorerna har fått lägga mycket tid på att tolka och definiera innebörden av sektorsansvaret. Det handlar bland annat om syfte och mål för sektorerna, samt om hur formuleringar i beredskapsförordningen ska tolkas. Det handlar även om huruvida andra aktörer än de utpekade myndigheterna kan anses ingå i sektorn, och vilka dessa i så fall är.

Huvuddelen³⁹ av sektorerna har kodifierat dessa tolkningar i övergripande dokument som benämns grunddokument, inriktningsdokument eller överenskommelse. Sådana dokument definierar exempelvis en sektors ansvarsområde, syfte och mål, samt reglerar roll- och arbetsfördelning mellan sektorns myndigheter. Dokumenten utgörs av överenskommelser mellan myndigheterna på generaldirektörsnivå eller chefsnivå.

4.1.1 Namnen på sektorerna är inte givna

I två sektorer finns synpunkter på sektorns namn. Försäkringskassan menar att Ekonomisk säkerhet egentligen är missvisande och att Ekonomisk trygghet hade varit mer korrekt. I sektorn Försörjning av grunddata finns synpunkten att termen grunddata är missvisande, och att man istället borde tala om samhällsviktig information.

³⁹ I sju av sektorerna finns dokument beslutade. I sektorn Ekonomisk säkerhet bereds ett grunddokument. Sektorn Försörjning av grunddata överväger om man ska ta fram ett grunddokument. Sektorn Finansiella tjänster planerar för närvarande inte att ta fram något sådant dokument.

4.2 Beredskapssektorernas ansvarsområden – de viktiga samhällsfunktionerna

Utredningen om civilt försvar utgick från viktiga samhällsfunktioner när man definierade beredskapssektorernas ansvarsområden.⁴⁰

I beredskapsförordningen definieras beredskapsmyndigheterna utifrån att de har ansvar inom en eller flera viktiga samhällsfunktioner.⁴¹ Vilka dessa viktiga samhällsfunktioner är anges dock inte. När det gäller beredskapssektorerna gör förordningen inga hänvisningar till viktiga samhällsfunktioner. Endast namnen på beredskapssektorerna och vilka myndigheter som ingår i dessa anges.

När beredskapssektorerna har definierat sina ansvarsområden har man i huvudsak utgått från de viktiga samhällsfunktionerna. Till exempel konstaterade Polismyndigheten att det vid beredskapssektorernas införande saknades närmare vägledning kring ansvarsområdet. Då flera av myndigheterna i Ordning och säkerhet ingår i flera sektorer blev tolkningen att det inte var möjligt att se samtliga myndigheters totala verksamhet som sektorns ansvarsområde. Den avgränsning som valdes, och som alltså testas, är att ansvarsområdet främst utgörs av de tre viktiga samhällsfunktioner där sektorn är utpekad som huvudsaklig hemvist.

4.2.1 MSB:s lista över viktiga samhällsfunktioner

MSB:s lista över viktiga samhällsfunktioner⁴² har varit en viktig utgångspunkt för sektorernas arbete med att tolka ansvarsområdet. Listan knyter an till beredskapssektorerna, men tar också upp andra samhällsområden än de som sektorerna omfattar. Enligt MSB är listan tänkt att fungera som en utgångspunkt för samtliga aktörer i beredskapssystemet, gällande exempelvis beredskapsplanering, samverkan och samordning med och mellan aktörer, lägesrapportering samt prioritering av resurser vid händelser. Listan togs fram i samarbete med myndigheterna i sektorerna, som ofta själva föreslog funktionerna.

De viktiga samhällsfunktionerna är angivna på olika nivå av aggregering. Till exempel är funktionerna inom sektorn Energiförsörjning högt aggregerade, medan de inom sektorn Livsmedelsförsörjning och dricksvatten är mer detaljerade och specifika.

⁴⁰ SOU 2021:25 *Struktur för ökad motståndskraft*.

⁴¹ § 18 förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

⁴² MSB, *Lista med viktiga samhällsfunktioner*, 2023.

I tabell 3 redovisas vilka viktiga samhällsfunktioner som – enligt MSB:s lista – har huvudsaklig hemvist i respektive beredskapssektor.

Tabell 3. Beredskapssektorer och viktiga samhällsfunktioner.⁴³

Beredskapssektor	Viktiga samhällsfunktioner
Ekonomisk säkerhet	Finansiering av offentlig verksamhet Utbetalningar av statliga ersättningar
Elektroniska kommunikationer och post	Digitala plattformar, tjänster och informationssystem Elektroniska kommunikationsnät och -tjänster och annan radioanvändning Post
Energiförsörjning	Bränslen och flytande drivmedel El Energigas Fjärrvärme och fjärrkyla
Finansiella tjänster	Betalningsförmedling Finansiell stabilitet Försäkring Sparande, finansiering och finansiell riskhantering
Försörjning av grunddata	Grunddata
Hälsa, vård och omsorg	Försörjning av sjukvårdsprodukter Hälso- och sjukvård Läkemedelsförsörjning Smittskydd – människor Socialtjänst Tandvård
Livsmedelsförsörjning och dricksvatten	Avfallshantering Avlopp Djurens hälso- och sjukvård Dricksvattenförsörjning Livsmedelsdistribution Livsmedelssäkerhet inklusive dricksvatten Livsmedelstillverkning Måltidsverksamhet Primärproduktion Smittskydd – djur
Ordning och säkerhet	Bevakning och fysiskt skydd av samhällsviktig verksamhet Kontroll, skydd och övervakning av Sveriges gränser Rättskedjan

⁴³ MSB, *Lista med viktiga samhällsfunktioner*, 2023.

Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen	Räddningstjänst Skydd av civilbefolkningen
Transporter	Kollektivtrafik Landtransporter Lufttransporter Sjötransporter Terminaler

De tio beredskapssektorerna inkluderar totalt 40 viktiga samhällsfunktioner. Därtill anger MSB i sin sammanställning även ett 20-tal andra viktiga samhällsfunktioner, som inte har huvudsaklig hemvist i en beredskapssektor. Dessa är listade under tre samhällsområden som i dag inte utgör beredskapssektorer (Demokrati och beredskap, Förskola, utbildning och forskning, Bygg, handel och industri) samt en övrig kategori.

Flera av sektorerna är nöjda med resultatet för sin sektor. Det finns dock myndigheter som menar att MSB när listan togs fram inte tydligt kommunicerade syftet med listan och hur den skulle tillämpas. Flera sektorsansvariga myndigheter har uttryckt behov av att listan ses över, vilket också skett i MSB:s regi under våren 2025.⁴⁴

De intervjuade har framfört att MSB:s lista är en rekommendation, och att de ser den som ett väsentligt hjälpmedel. I någon sektor har det lyfts att fokuset på funktioner har fått myndigheterna att släppa sitt stuprörstänkande och se utanför den egna myndighetens ansvarsområde. Men det finns också exempel på att sorteringen av funktioner mellan sektorer har minskat samverkan mellan myndigheter som nu ingår i olika sektorer.⁴⁵

Ovanstående betyder dock inte att samtliga sektorer fullt ut har tillämpat MSB:s lista i alla delar. Vissa sektorer har i sin tolkning av uppdraget avgränsat bort verksamheter från listan. Exempel på detta är:

- **Elektroniska kommunikationer och post:** Sektorn arbetar inte med funktionen Digitala plattformar, tjänster och informationssystem. PTS menar att funktionen förvisso passar väl in i sektorns ansvarsområde, men att det inte är tydligt att den ingår i sektorsansvaret. Myndigheten har heller inte resurser att arbeta med denna funktion.

⁴⁴ MSB, *Remiss avseende översyn av Lista med viktiga samhällsfunktioner*, 2025.

⁴⁵ Gäller bl.a. smittskydd, som är uppdelat mellan Hälsa, vård och omsorg (smitta avseende människor) och Livsmedelsförsörjning och dricksvatten (smitta avseende djur).

- **Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen:** Sektorn har använt en delvis annan beskrivning av funktionerna än vad som anges i MSB:s lista. Man har bland annat inkluderat blåljussamverkan⁴⁶ i funktionen Räddningstjänst.

Det kan också noteras att inte alla sektorer har börjat arbeta med alla viktiga samhällsfunktioner än, även om de avser att göra det framöver. I vissa fall är det endast en myndighet i en sektor som arbetar med en viktig samhällsfunktion. Det finns då en risk att funktionen kan hamna i sektorns periferi.

I ett par fall menar myndigheter att de behöver ett utökat mandat för att effektivt kunna arbeta med en funktion. Finansinspektionen har framfört att de behöver föreskriftsrätt gentemot privata aktörer för att kunna ställa beredskapskrav liknande dem som Riksbanken har möjlighet att ställa inom funktionen Betalningsförmedling. PTS framförde under hösten 2024 att de behövde ett förordningsstöd för att kunna ge bidrag till aktörer inom funktionen Post, vilket de sedan också fick.⁴⁷

4.2.2 Exempel på sektorer där ytterligare funktioner skulle kunna ingå

Några intervjuade myndigheter har framfört att deras sektorer eventuellt skulle kunna utökas med verksamheter jämfört med MSB:s lista. Ett par exempel:

- **Hälsa, vård och omsorg:** Den sektorsansvariga myndigheten Socialstyrelsen har pekat på att hantering av avlidna eventuellt borde ingå i sektorn.⁴⁸
- **Ekonomisk säkerhet:** Den sektorsansvariga myndigheten Försäkringskassan har framfört att funktionerna Statlig säker IT-drift, samt Servicekontoren eventuellt borde inkluderas i sektorns arbete.

Det är myndigheterna i en beredskapssektor som avgör vad sektorns ansvarsområde ska vara, och de kan därmed också bredda ansvarsområdet. De myndigheter som pekat på att en sådan breddning skulle kunna vara motiverad har dock överlag sagt sig vara ovilliga eller förhindrade att ta

⁴⁶ Blåljussamverkan ingick i beskrivningen av sektorn i SOU 2021:25 *Struktur för ökad motståndskraft*, men finns inte med i MSB:s lista över viktiga samhällsfunktioner.

⁴⁷ Den 1 juni 2025 ändras förordning (2018:1300) om statligt stöd för driftsäkra och robusta elektroniska kommunikationer, så att även företag inom postområdet kan få bidrag.

⁴⁸ MSB nämner i och för sig hantering av avlidna och begravningar i sin lista över viktiga samhällsfunktioner, men under rubriken Övriga och inte under beredskapssektorn Hälsa, vård och omsorg.

sådana initiativ inom sektorn. För att lägga till nya viktiga samhällsfunktioner vill myndigheterna helst få en uttalad styrning om detta från regeringen.

4.2.3 De viktiga samhällsfunktionerna täcker inte all verksamhet hos myndigheterna

Beredskapsmyndigheterna i en sektor arbetar inte nödvändigtvis enbart med de viktiga samhällsfunktioner som ingår i sektorn. Ofta ingår inte hela myndighetens uppdrag i sektorns viktiga samhällsfunktioner. I sektorn Ordning och säkerhet är Rättskedjan den viktiga samhällsfunktion som omfattar flest myndigheter i sektorn. Den funktionen berör dock endast en mindre del av till exempel Säkerhetspolisens och Migrationsverkets verksamhet. Domstolsverket arbetar med både allmänna domstolar och förvaltningsdomstolar – men endast de allmänna domstolarna kopplar till Rättskedjan. Förvaltningsdomstolarna ingår således inte i sektorns arbete.

I sektorn Ekonomisk säkerhet har det funnits en diskussion om huruvida Arbetsförmedlingens verksamhet inom funktionen Personalförsörjning under höjd beredskap bör ingå i sektorn. Flera har menat att personalförsörjningen borde ingå i sektorn, eftersom den hör till Arbetsförmedlingens verksamhet. Arbetsförmedlingen själva menar dock att funktionen inte har med Ekonomisk säkerhet att göra, utan är en bredare fråga.

4.3 Syftet med beredskapssektorernas arbete

Fem av sektorerna har i sina grunddokument beslutat om syftesformuleringar för sina respektive sektorer. Därtill har sektorn Livsmedelsförsörjning och dricksvatten och sektorn Transporter formulerat mål som delvis kan liknas vid övriga sektors syften. Dessa framgår av tabell 4.

Flera av sektorerna har i sina syften och mål på olika sätt beskrivit att beredskapsmyndigheternas samverkan är ett medel för att stärka aktörernas förmåga.

Tabell 4. Beredskapssektorernas formuleringar om syfte, mål eller vision för sektorns verksamhet.

Beredskapssektor	Syfte, mål eller vision
Elektroniska kommunikationer och post	Syftet med beredskapssektorns arbete är att verka för att upprätthålla elektroniska kommunikationer och post under alla samhällstillstånd. Detta görs genom att upprätta former för samverkan och stärka förmågan hos aktörer inom beredskapssektorns ansvarsområde att förebygga och hantera både fredstida krissituationer och ett läge av höjd beredskap. ⁴⁹
Energiförsörjning	Syftet med beredskapssektorns arbete är att förbereda sektorns aktörer för att kunna verka vid höjd beredskap och fredstida krissituationer, samt verka för att upprätthålla energiförsörjningen som helhet. Vidare är syftet att främja samarbetet i beredskapssektorn. ⁵⁰
Hälsa, vård och omsorg	Det övergripande syftet med det gemensamma arbetet är att myndigheterna i beredskapssektorn Hälsa, vård och omsorg tillsammans bygger förmåga inom ramen för civil beredskap och totalförsvar. ⁵¹
Livsmedelsförsörjning och dricksvatten	Mål: Alla i Sverige har tillgång till tillräckligt med säker mat, säkert dricksvatten och fungerande avfalls- och avloppshantering i kris, höjd beredskap och ytterst krig. Myndigheterna i beredskapssektorn Livsmedelsförsörjning och dricksvatten skapar goda förutsättningar för offentliga och privata aktörer att kunna upprätthålla sin samhällsviktiga verksamhet och bidra till livsmedels- och dricksvattenförsörjning samt avfalls- och avloppshantering i kris, höjd beredskap och ytterst krig. Tillsammans agerar vi i beredskapssektorn för att med samordnade åtgärder höja förmågan. ⁵²
Ordning och säkerhet	Arbetet i beredskapssektorn syftar till att skapa förmåga att upprätthålla rättskedjan, kontrollera, skydda och övervaka Sveriges gränser samt bevaka och fysiskt skydda samhällsviktig verksamhet, under såväl fredstida krissituationer som under höjd beredskap och ytterst krig. ⁵³
Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen	Syftet med arbetet inom ramen för beredskapssektorn är att stärka förmågan att genomföra räddningsinsatser och skydda civilbefolkningen över hela hotskalan, i första hand för att säkerställa människors överlevnad och i andra hand för att begränsa skador på egendom och miljö. ⁵⁴
Transporter	Myndigheterna i beredskapssektor Transporter har skapat förutsättningar för aktörerna i beredskapssektorn att kunna upprätthålla samhällsviktiga transporter i alla samhällstillstånd. ⁵⁵

⁴⁹ Beredskapssektor Elektroniska kommunikationer och post, *Överenskommelse för beredskapssektor Elektroniska kommunikationer och post*, 2025.

⁵⁰ Beredskapssektor Energiförsörjning, *Inriktningsdokument beredskapssektorn Energiförsörjning*, 2024.

⁵¹ Beredskapssektor Hälsa, vård och omsorg, *Överenskommelse för arbetet i beredskapssektorn Hälsa, vård och omsorg*, 2024.

⁵² Beredskapssektor Livsmedelsförsörjning och dricksvatten, *Gemensamt grunddokument för beredskapssektorn Livsmedelsförsörjning och dricksvatten*, 2024.

⁵³ Polismyndigheten, *Beredskapssektor Ordning och säkerhet – Grunddokument*, 2025.

⁵⁴ Beredskapssektor Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen, *Om beredskapssektorn Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen – Grunddokument*, 2023.

⁵⁵ Beredskapssektor Transporter, *Struktur för aktörsgemensam samverkan i beredskapssektor Transporter*, 2023.

4.4 Olika tolkningar av vad som ingår i en beredskapssektor

Myndigheterna gör olika tolkningar av sektorbegreppets omfattning. Hur en sektor ska definieras framstår som både klart och oklart, enligt följande:

- Samtliga myndigheter vi har intervjuat är helt på det klara med vad en beredskapssektor är enligt beredskapsförordningen och vilka aktörer – alltså de i förordningen utpekade myndigheterna – som ingår i respektive sektor.
- Samtidigt är de intervjuade myndigheterna också överens om att en beredskapssektors arbete måste ske i samspel med aktörerna inom sektorns ansvarsområde. Detta inte minst eftersom merparten av den samhällsviktiga verksamheten i de flesta sektorer i praktiken utförs av andra aktörer än de myndigheter som ingår i sektorn.

En bidragande orsak till att gränsdragningen mellan sektorn och dess omgivning i vissa fall framstår som något oklar, är att det varierar hur explicit sektorerna faktiskt valt att inkludera aktörer såsom näringsliv, kommuner och regioner i sin definition av sektorn. I våra intervjuer har flera sektorsansvariga myndigheter (bland annat Energimyndigheten, Livsmedelsverket, PTS, Socialstyrelsen och Trafikverket) varit tydliga med att rollen handlar om att påverka hela ansvarsområdet, inte bara de statliga myndigheterna. För att uppnå detta använder man styrmedel som föreskrifter och ekonomiska bidrag – vilket är verktyg som ligger utanför själva sektorsansvaret.

4.5 Trafikverket utövar sektorsansvaret på regional nivå

De flesta beredskapssektorer verkar i huvudsak på nationell nivå. I praktiken är det bara i sektorerna Ordning och säkerhet och Transporter som de sektorsansvariga myndigheterna har en regional organisation som skulle kunna användas för sektorsansvaret. I sektorn Ordning och säkerhet har man efter ett utredningsarbete under hösten 2023 beslutat att inte bedriva sektorsarbetet på regional nivå. Ett primärt skäl för detta är att övriga myndigheter i sektorn inte är organiserade regionalt eller har resurser för att kunna medverka i ett regionalt sektorsarbete. Det innebär att när polisregionerna samverkar med civilområdesansvariga länsstyrelser, så agerar de utifrån rollen som beredskapsmyndighet och inte som sektorsansvarig myndighet.

Det är endast Trafikverket som utövar sektorsansvaret på regional nivå. Trafikverket anpassade den 1 januari 2024 sin regionala indelning så att myndighetens regioner geografiskt överensstämmer med de sex civilområdena. Regionerna utövar den regionala delen av Trafikverkets sektorsansvar, och de har för ändamålet börjat bygga upp regionala beredskapsenheter. I det arbetet ingår att etablera regionala samverkansforum, där bland annat hamnar, flygplatser, logistikcentrum, kollektivtrafikmyndigheter och branschorganisationer ingår. Där ingår även civilområdesansvariga länsstyrelser och i viss mån även sektorns beredskapsmyndigheter. En svårighet i sammanhanget är dock att de övriga beredskapsmyndigheterna i sektorn Transporter inte har motsvarande regionala organisationer som Trafikverket har. Det innebär vissa utmaningar för sektorsarbetet på regional nivå. Transportstyrelsen har framfört följande:

Det uppstår förväntningar från Trafikverket på nationell nivå att övriga beredskapsmyndigheter ska möta upp Trafikverket på regional nivå, men beredskapsmyndigheterna vill samverka med en myndighet på nationell nivå.⁵⁶

Denna situation illustrerar även frågan om ifall sektorernas syfte i första hand är att samordna de statliga myndigheterna, eller att påverka aktörerna i de viktiga samhällsfunktionerna. Om fokus ligger på de statliga myndigheterna ter sig den regionala tillämpningen av sektorsansvaret som mindre relevant. Om fokus istället ligger på aktörer inom de viktiga samhällsfunktionerna förefaller det rimligt att Trafikverket verkar även på regional nivå.

4.6 Tolkning av uppgifter och roller inom sektorn

4.6.1 De sektorsansvariga myndigheterna har en tydlig bild av sin roll

Vår utvärdering visar att samtliga sektorsansvariga myndigheter har en tydlig bild av vad rollen att vara sektorsansvarig innebär.

Flera av de intervjuade myndigheterna pekar på att det ibland kan vara en pedagogisk utmaning att få omvärlden att förstå i vilken roll man som myndighet gör olika saker. Är det den enskilda beredskapsmyndigheten, den sektorsansvariga myndigheten som företrädare för beredskapssektorn eller hela sektorn gemensamt som agerar i en viss situation?

⁵⁶ Försvarsutskottet, *Uppföljning av det civila försvaret – erfarenheter från tre beredskapssektorer*, 2024, s. 87.

4.6.2 Principer för sektorns arbete

Flera sektorer har formulerat principer för sitt arbete. Några sektorer trycker på att ansvarsprincipen gäller, och att respektive beredskapsmyndighet behåller sina ansvarsområden. I sektorn Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen trycker man på att samverkan aldrig får bli ett självändamål, utan ska syfta till gemensamma resultat.⁵⁷ Sektorn Ordning och säkerhet angav i en tidigare version av sitt grunddokument att sektorsansvaret inte får bli en flaskhals i samverkan.⁵⁸

I sektorn Livsmedelsförsörjning och dricksvatten har man ställt upp sju olika kriterier för att en fråga ska hanteras gemensamt i sektorn.⁵⁹ Dessa är:

- Det ställs direkta krav på samordning i författning.
- En gemensam hantering krävs för att uppfylla författningskrav.
- Flera myndigheter i sektorn arbetar mot samma aktörer.
- Myndigheterna i sektorn tjänar på att lära av varandra.
- Myndigheterna i sektorn sitter på olika bitar i ett pussel som behöver läggas.
- Andra ställer krav på att den sektorsansvariga myndigheten ska representera beredskapssektorn.
- Det blir effektivt, tydligt och förtroendegivande med samordnad kommunikation.

4.6.3 Tolkning av myndigheternas ansvar

Några av sektorerna har i sina grunddokument listat åtaganden för såväl sektorsansvariga myndigheter som övriga beredskapsmyndigheter. Listorna bygger på uppgifterna i beredskapsförordningen, men dessa har utökats med punkter som bland annat handlar om relationerna i sektorn och specifika ansvar som åligger framförallt sektorsansvariga myndigheter. Det betonas att beredskapsmyndigheterna på olika sätt proaktivt ska bidra till sektorns arbete.

⁵⁷ Beredskapssektor Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen, *Om beredskapssektorn Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen – Grunddokument*, 2023.

⁵⁸ Polismyndigheten, *Beredskapssektor Ordning och säkerhet – Grunddokument*, 2024, s. 15.

⁵⁹ Beredskapssektor Livsmedelsförsörjning och dricksvatten, *Gemensamt grunddokument för beredskapssektorn Livsmedelsförsörjning och dricksvatten*, 2024.

4.6.4 Vilka områden samverkar sektorerna kring?

Inom sektorn Hälsa, vård och omsorg har myndigheterna gemensamt kommit överens om vilka huvudsakliga områden som sektorn ska samverka kring.⁶⁰ Där anges att beredskapsmyndigheterna i sektorn samverkar

- i framtagande av förmågebedömning, förmågeplanering, gemensamma lägesbilder och övningar för att stärka förmågan i sektorn
- kring budgetunderlagen för civilt försvar
- i frågor avseende Nato
- avseende kommunikation inom och utanför sektorn, så att gemensamma budskap förmedlas
- beträffande säkerhetsskyddsfrågor.

Som framgår av listan handlar samverkan i sektorn mycket om beredning av underlag. Man har även inkluderat Nato i samverkan, vilket är ett område som inte explicit nämns i beredskapsförordningen.

Vi har inte hittat motsvarande inramning av de övergripande områdena för samverkan i övriga sektors grunddokument. Däremot innehåller sektorernas årsarbetsplaner listor över mer konkreta områden för samverkan.

4.6.5 Termen civil beredskap används av flera sektorer

Tre beredskapssektorer använder termen *civil beredskap* för att beskriva sin verksamhet. Dessa är sektorerna Energiförsörjning, Finansiella tjänster och Transporter.

⁶⁰ Beredskapssektor Hälsa, vård och omsorg, *Överenskommelse för arbetet i beredskapssektorn Hälsa, vård och omsorg*, 2024.

5. Resursmässiga förutsättningar för beredskapssektorerna

I det här kapitlet beskriver vi de ekonomiska och personella förutsättningarna för beredskapssektorerna. Vi går bland annat igenom de medel som fördelas till beredskapssektorernas ansvarsområden, till särskilda beredskapsanslag samt till sektorsansvariga myndigheter.

5.1 Resurserna till det civila försvaret ökar

I totalförsvarspropositionen för 2025–2030 aviserar regeringen stora och årliga ökningar av det civila försvarets medel, där den samlade civila ramen 2030 ska uppgå till 15 miljarder kronor. De avsatta medlen fördelas över sammanlagt sexton områden, varav tio områden är benämnda på samma sätt som de tio beredskapssektorerna^{61 62}. Att tio av områdena benämns på samma sätt som beredskapssektorerna innebär inte att dessa medel är riktade till beredskapssektorernas arbete. Medlen avser i regel förvaltningsanslag och sakanslag inom sektorernas ansvarsområden. Beredskapssektorerna har dock deltagit i beredningen av underlag till totalförsvarspropositionen och har på så vis haft ett inflytande över de resurser som tilldelas sektorernas ansvarsområden.

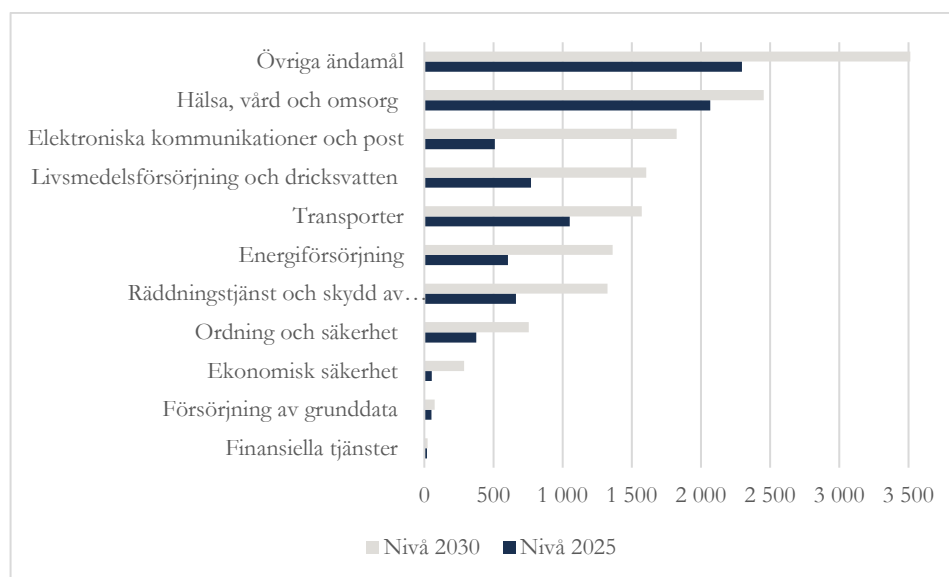
Resurstilldelningen till en sektors ansvarsområde påverkar de möjligheter som finns för beredskapsmyndigheterna att genomföra beredskapsåtgärder, enskilt eller gemensamt, samt att finansiera åtgärder hos sektorns aktörer, såsom näringsliv och kommuner.

De satsningar som görs inom beredskapssektorernas ansvarsområden varierar mycket i storlek. I figur 1 visas därför hur mycket av den samlade ramen 2025 (8,5 miljarder kronor) respektive 2030 (15 miljarder kronor) som fördelats till respektive område. I figuren redovisas andelarna för de sex övriga ändamålen samlat – de klart största posterna är i dessa fall Samordning och ledning och Kommande satsningar.

⁶¹ Övriga sex ändamål är Samordning och ledning, Kunskap och forskning, Skydd av kulturarv, Frivilliga försvarsorganisationer, Övrigt samt Kommande satsningar.

⁶² Prop. 2024/25:34 *Totalförsvaret 2025–2030*.

Figur 1. Medel till olika områden i det civila försvaret 2025 och 2030 (miljoner kronor).⁶³

Den sektor som tilldelats störst resurser är Hälsa, vård och omsorg, med knappt 2,5 miljarder kronor 2030. Sett till andel av totalen kommer dock Hälsa, vård och omsorgs medel att minska fram till 2030 – från 24 procent 2025 till 16 procent 2030. Den största ökningen av andelen fram till 2030 sker för Elektroniska kommunikationer och post – från 6 procent av totalen 2025 till 12 procent 2030.

De sektorer som fått minst resurser är Ekonomisk säkerhet, Försörjning av grunddata och Finansiella tjänster (för respektive sektor mindre än 2 procent av totalen 2030). För Finansiella tjänster har de årliga anslagen 2030 ökat med 15 miljoner kronor årligen.

5.2 Särskilda beredskapsanslag

I flera av beredskapssektorerna finns det särskilda beredskapsanslag som staten använder för att kanalisera medel till myndigheter eller andra aktörer inom sektorernas ansvarsområden. Sedan många år har Svenska kraftnät och PTS förvaltat sådana anslag. Under de senaste åren har flera nya beredskapsanslag inrättats. I tabell 5 beskrivs vilka dessa beredskapsanslag är.

⁶³ Prop. 2024/25:34 *Totalförsvaret 2025–2030*, s. 162–163.

Tabell 5. Särskilda beredskapsanslag per sektor i budgetpropositionen för 2025. Belopp anges i miljoner kronor.⁶⁴

Beredskapssektor	Anslag	2025	2026	2027
Elektroniska kommunikationer och post	2:5 Driftsäker och tillgänglig elektronisk kommunikation	819	1 344	2 019
Energiförsörjning	1:10 Energiberedskap	198	398	651
	1:11 Elberedskap	733	705	854
Hälsa, vård och omsorg	1:14 Civilt försvar inom hälso- och sjukvård	1 733	1 733	1 733
Livsmedelsförsörjning och dricksvatten	1:27 Åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet	356	496	802
Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen	2:4 Krisberedskap <i>Räddningstjänst – civilt försvar</i>	67	85	187
	2:4 Krisberedskap <i>Parkerade medel Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen</i>		87	300
Transporter	1:1 Utveckling av statens transportinfrastruktur ⁶⁵ – <i>Civilt försvar</i>	618	515	616

Följande sektorer har inga särskilda beredskapsanslag: Ekonomisk säkerhet, Finansiella tjänster, Försörjning av grunddata, samt Ordning och säkerhet.

Flera av de sektorsansvariga myndigheterna ser beredskapsanslagen som en framgångsfaktor för att utöva sitt sektorsansvar. Det finns exempel på att utvecklingen av investeringsprogram sker inom ramen för sektorn.

Myndigheterna i sektorn Livsmedelsförsörjning och dricksvatten arbetar gemensamt med ett investeringsprogram för livsmedels- och

⁶⁴ Prop. 2024/25:1 *Budgetpropositionen för 2025*.

⁶⁵ Anslagspost 9 under anslag 1:1 Utveckling av statens transportinfrastruktur får användas för utgifter för åtgärder för beredskap och civilt försvar inom transportområdet samt därmed förknippade förvaltningskostnader. Under anslaget finns en rad andra anslagsposter som huvudsakligen finansierar investeringar i transportinfrastruktur.

dricksvattenberedskap, inklusive avfall och avlopp som har blivit operativt under 2025.⁶⁶

För att statliga myndigheter ska kunna ge bidrag till företag krävs författningsstöd. Avsaknaden av sådana förordningar kan därför utgöra hinder för myndigheternas arbete med att stärka aktörernas förmåga. Energimyndigheten har exempelvis fått fokusera sina bidrag för energiberedskap till kommuner, då man saknar förordningsstöd för att ge bidrag till företag. PTS kunde fram till nyligen inte ge bidrag till aktörer inom posttjänster, men de har nu fått denna möjlighet⁶⁷. Flera nya förordningar har beslutats för att möjliggöra bidrag till kommuner och regioner.⁶⁸

Särskilda medel allokeras också till myndigheter för att administrera bidrag till aktörerna. Livsmedelsverket har etablerat en särskild enhet för sitt investeringsprogram för livsmedels- och dricksvattenberedskap.⁶⁹ PTS har för 2025 erhållit en anslagsökning om 35 miljoner kronor för att hantera beredskapsåtgärder för elektronisk kommunikation och post.⁷⁰

5.3 Medel till sektorsansvariga myndigheter

Från och med 2023 har sektorsansvariga myndigheter fått en permanent anslagsökning om 7,5 miljoner kronor för sektorsansvaret.⁷¹

I budgetpropositionen för 2024 var det få sektorsansvariga myndigheter som fick några nya medel för civilt försvar. Endast Socialstyrelsen fick medel som uttryckligen avsåg sektorsansvaret, men då via beredskapsanslaget 1:14.

I budgetpropositionen för 2025 tilldelas flera av de sektorsansvariga myndigheterna resurser som specifikt avser arbetet i beredskapssektorn. I vissa fall avser resurserna även arbetet som beredskapsmyndighet. Det gäller

⁶⁶ Livsmedelsverket och Naturvårdsverket, *Investeringsprogram – Beredskapssektorn livsmedelsförsörjning och dricksvatten – Redovisning av regeringsuppdrag*, 2025.

⁶⁷ Under våren 2025 vidgades förordning (2018:1300) om statligt stöd för driftsäkra och robusta elektroniska kommunikationer till att även inkludera posttjänster. Förordningsändringen trädde i kraft 1 juni 2025.

⁶⁸ Förordningar som möjliggör bidrag till kommuner och regioner är till exempel förordning (2023:30) om statsbidrag till regioner för åtgärder för att höja driftsäkerheten på hälso- och sjukvårdens fastigheter, förordning (2023:489) om statsbidrag till regioner för hälso- och sjukvårdens beredskap samt förordning (2023:490) om statsbidrag till kommuner för socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens beredskap.

⁶⁹ <https://www.livsmedelsverket.se/beredskap/livsmedelsberedskap-for-offentliga-aktorer/investeringsprogram-for-sveriges-livsmedels-och-dricksvattenberedskap> Hämtad 2025-03-28.

⁷⁰ Prop. 2024/25:1 *Budgetpropositionen för 2025*.

⁷¹ Prop. 2022/23:1 *Budgetpropositionen för 2023*.

PTS, Skatteverket, Socialstyrelsen och Livsmedelsverket. Av tabell 6 framgår de anslagsökningar som gjorts som specifikt refererar till sektorsansvaret.

Tabell 6. Tillförda resurser specifikt för sektorsansvaret, miljoner kronor.⁷²

Sektorsansvarig myndighet	2023	2024	2025	2026	2027
Försäkringskassan	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5
PTS	7,5	7,5	17,5 ⁷³	20,5	24,5
Energimyndigheten	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5
Finansinspektionen	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5
Skatteverket	7,5	7,5	18,5 ⁷⁴	20,5	24,5
Socialstyrelsen	7,5	10,7 ⁷⁵	18,5 ⁷⁶	20,5	24,5
Livsmedelsverket	7,5	7,5	17,5 ⁷⁷	20,5	20,5
Polismyndigheten	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5
MSB	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5
Trafikverket	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5
Summa	75	78,2	117	127	139

Utöver riktade medel för själva sektorsansvaret har flera sektorsansvariga myndigheter även fått ökade resurser för arbetet med civilt försvar. I flera fall kan dessa även nyttjas av myndigheterna för arbetet med sektorsansvar. I tabell 7 redovisas de ökningar av förvaltningsanslag som avser civilt försvar.

⁷² Prop. 2022/23:1 *Budgetpropositionen för 2023*, Prop. 2023/24:1 *Budgetpropositionen för 2024* samt Prop. 2024/25:1 *Budgetpropositionen för 2025*.

⁷³ Prop. 2024/25:1 *Budgetpropositionen för 2025*. ”För genomförandet av åtgärder inom ramen för PTS roll som sektorsansvarig beredskapsmyndighet i det civila försvaret ökas anslaget med 10 000 000 kronor för 2025.”

⁷⁴ Prop. 2024/25:1 *Budgetpropositionen för 2025*. ”För att Skatteverket ska kunna fullgöra sitt ansvar inom det civila försvaret som beredskapsmyndighet och sektorsansvarig myndighet för Försörjning av grunddata ökas anslaget med 11 miljoner kronor för 2025.”

⁷⁵ Socialdepartementet, *Regleringsbrev för budgetåret 2024 avseende anslag 1:14 Civilt försvar inom hälso- och sjukvård*, S2023/03257 (delvis), 2023-12-20. 3,2 miljoner kronor avsätts för ”uppgifter kopplat till myndighetens ansvar som sektorsansvarig beredskapsmyndighet.”

⁷⁶ Prop. 2024/25:1 *Budgetpropositionen för 2025*. ”Anslaget ökas med ytterligare 11 miljoner kronor för 2025 för arbete i egenskap av sektorsansvarig myndighet.”

⁷⁷ Prop. 2024/25:1 *Budgetpropositionen för 2025*. ”För att intensifiera återuppbyggnaden av det civila försvaret i syfte att stärka den samlade förmågan inom totalförsvaret anser regeringen att medel för att öka myndighetens egen förmåga som beredskaps- och sektorsmyndighet bör överföras till anslaget från anslaget 1:27.”

Tabell 7. Ökningar av förvaltningsanslag avseende civilt försvar i relation till 2023 års anslag, miljoner kronor.⁷⁸

Sektorsansvarig myndighet	2024	2025	2026	2027
Försäkringskassan	0	11 ⁷⁹	13	17
PTS	0	35 ⁸⁰	37	45
Energimyndigheten	0	0	0	0
Finansinspektionen	0	5 ⁸¹	5	5
Skatteverket	0	0	0	0
Socialstyrelsen	0	6	6	6
Livsmedelsverket	120	133	148	161
Polismyndigheten	0	86 ⁸²	156	217
MSB	130,2 ⁸³	257	270	261
Trafikverket	0	0	0	0

Det är till dels otydligt vilka medel som tillförs sektorsansvariga myndigheter för deras sektorsansvar, och vilka medel som tillförs myndigheterna i andra avseenden. Vidare är det svårt att följa alla finansieringsströmmar. Till exempel fick Socialstyrelsen 2023 cirka 65 procent av sin finansiering av uppgifter rörande civilt försvar från sakanslag, och resten från förvaltningsanslaget.⁸⁴ Även Trafikverket får en stor del av sina resurser för civilt försvar från sakanslag.

⁷⁸ Arbete med sektorsansvar kan i vissa delar vara inkluderat i dessa belopp.

⁷⁹ Prop. 2024/25:1 *Budgetpropositionen för 2025*. ”För att stärka arbetet med civilt försvar ökas anslaget med 11 000 000 kronor för 2025.”

⁸⁰ Prop. 2024/25:1 *Budgetpropositionen för 2025*. ”För PTS arbete med att administrera, planera, utveckla och leda arbetet med åtgärder som stärker motståndskraften, tillförlitligheten och säkerheten i infrastrukturen för elektronisk kommunikation och post ökas anslaget med 35 000 000 kronor för 2025.”

⁸¹ Prop. 2024/25:1 *Budgetpropositionen för 2025*. ”Förmågeuppbyggnad civilt försvar.”

⁸² Prop. 2024/25:1 *Budgetpropositionen för 2025*. ”För att stärka förmågan inom civilt försvar ökas anslaget med 86 000 000 kronor för 2025.”

⁸³ MSB fick ökade anslag avseende olika verksamheter. Här redovisas de ökningar som relaterar till räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen.

⁸⁴ Statskontoret, *Myndighetsanalys av Socialstyrelsen. Slutrapport*, 2025, s. 53.

5.4 Vilka kostnader har de sektorsansvariga myndigheterna?

MTFA genomförde i mars 2025 en enkät till de sektorsansvariga myndigheterna, för att få en bild av vilka kostnader de har för sektorsansvaret. Vi har efterfrågat de samlade kostnaderna för sektorsansvaret avseende personal, lokaler, IT, konsulter, investeringar samt overhead.

För flera av myndigheterna har det varit svårt att presentera jämförbara uppgifter om kostnaderna för sektorsansvaret, då de i regel inte särredovisar dessa i sina ekonomisystem. Flera myndigheter uppger också att andra delar av myndigheten bidrar till sektorsansvaret, men att detta har varit svårt att kostnadsbedöma. I flera fall uppges det också vara svårt att särskilja vad som avser kostnader för sektorsansvar och vad som avser myndighetens allmänna beredskapsarbete. Således finns ett stort mått av osäkerhet i de uppgifter som presenteras i tabell 8.

Tabell 8. Kostnader för sektorsansvar, miljoner kronor.⁸⁵

Sektorsansvarig myndighet	2023 utfall	2024 utfall	2025 budget
Försäkringskassan	4	4,5	5
PTS	7,5	7,5	17,5
Energimyndigheten	9,9	11,3	16,4
Finansinspektionen ⁸⁶	15,6	15,6	16,7
Skatteverket	1,65	2,2	3,3
Socialstyrelsen	5,1	4	5,7
Livsmedelsverket	7,2	15,9	17,5
Polismyndigheten ⁸⁷	5	5	5
MSB	4,6	6,4	8,9
Trafikverket ⁸⁸	8,4	9,3	11
Summa	68,95	81,7	107

⁸⁵ MTFA:s enkät till sektorsansvariga myndigheter mars 2025.

⁸⁶ Finansinspektionens relativt höga kostnader för sektorsansvaret under 2023 och 2024 beror på att de redovisar huvuddelen av myndighetens kostnader för krisberedskap och civilt försvar som hörande till sektorsansvaret.

⁸⁷ Polismyndighetens belopp är en uppskattning baserad på lönekostnader och inkluderar inte overhead.

⁸⁸ Trafikverkets belopp inkluderar arbetet med BT POS, men däremot inte det arbete med sektorsansvaret som utförs av Trafikverkets regioner.

Flera av de sektorsansvariga myndigheterna har budgeterat för en kraftig ambitionsökning för sektorsansvaret under 2025. Samtidigt ökar differensen mellan de som satsar mest och de som satsar minst.

Kostnaderna för sektorsansvaret kan ställas i relation till hur många årsarbetskrafter myndigheterna angav att de lade på sektorsansvaret under 2024. Dessa framgår av tabell 9.

Tabell 9. Årsarbetskrafter för sektorsansvar hos de sektorsansvariga myndigheterna under 2024.⁸⁹

Sektorsansvarig myndighet	Årsarbetskrafter för sektorsansvar 2024
Försäkringskassan	4
PTS	5
Energimyndigheten	5,8
Finansinspektionen	5
Skatteverket	2,2
Socialstyrelsen	2
Livsmedelsverket	6,9
Polismyndigheten	5
MSB	4,4
Trafikverket ⁹⁰	5,7
Summa	46

Under 2024 förbrukade arbetet med sektorsansvaret i genomsnitt 4,6 årsarbetskrafter. Det sammanlagda antalet årsarbetskrafter var 46 stycken. Det är vissa skillnader mellan de sektorsansvariga myndigheternas insats av personal. Vi vet att flera av myndigheterna har haft stor personalomsättning i sektorskanslierna, vilket sannolikt har påverkat bemanningsläget. Men vi bedömer även att det spelar in hur myndigheterna redovisat sina årsarbetskrafter. Slutligen spelar sannolikt även finansiering samt myndighetens ambition för sektorsansvaret in.

⁸⁹ MTFAs enkät till sektorsansvariga myndigheter mars 2025.

⁹⁰ Trafikverket har inkluderat arbetet med BT POS, men däremot inte det arbete med sektorsansvaret som utförs av Trafikverkets regioner.

5.5 Beredskapsmyndigheternas resursåtgång för arbetet i beredskapssektorerna

Vi har i intervjuerna bitt beredskapsmyndigheterna att uppskatta hur många årsarbetskrafter de lägger på sektorsarbetet och de svar vi har fått har handlat om 0,25 till 1,5 årsarbetskrafter per myndighet.

Beredskapsmyndigheterna ger olika bilder av hur väl de tilldelade beredskapsmedlen räcker för arbetet i beredskapssektorerna. Vissa beredskapsmyndigheter med små beredskapsresurser lägger en större andel av sina personalresurser på arbetet i beredskapssektorn. Ett exempel är Domstolsverket, som har två medarbetare som arbetar med beredskap, vilka lägger cirka 30 procent av sin tid på sektorsarbetet.

En faktor som påverkar ifall resurserna räcker, är i vilken mån en myndighets sektorsarbete är i linje med dess ordinarie verksamhet. Om sektorsarbetet överensstämmer väl med myndighetens ordinarie verksamhet finns möjligheter för resurseffektivitet, exempelvis genom att material som framtagits i den ordinarie verksamheten kan användas i sektorsarbetet och vice versa. Flera myndigheter har i intervjuerna angett att de har kunnat göra detta. MSB menar exempelvis att deras arbete inom sektorn Elektroniska kommunikationer och post inte inneburit några tillkommande uppgifter och att sektorsarbetet förstärker ordinarie verksamhet. Likaså menar Riksbanken att de resurser som de lägger på sektorsarbetet ändå hade behövt läggas på samverkan utifrån deras uppdrag i riksbankslagen.

5.6 Bidrag från anslag 2:4 Krisberedskap

Myndigheter kan söka bidrag till utvecklingsprojekt inom krisberedskap och civilt försvar från anslaget 2:4 Krisberedskap, som disponeras av MSB. Ett område som anslaget ska användas till under 2025 är sektorsövergripande arbete för att säkerställa viktiga samhällsfunktioner i de tio beredskapssektorerna.⁹¹

År 2024 fördelades 292 miljoner kronor över totalt ett 80-tal projekt. Av de sektorsansvariga myndigheterna stod PTS som den klart största mottagaren av bidrag för utvecklingsprojekt med 59 miljoner kronor, medan Livsmedelsverket fick 15,6 miljoner kronor och Polismyndigheten 14,5 miljoner kronor.⁹²

⁹¹ Försvarsdepartementet, *Regleringsbrev för budgetåret 2025 avseende MSB*, 2024.

⁹² MSB, *Årsredovisning 2024*, 2025, s. 136.

En satsning har även gjorts på att stärka nya beredskapsmyndigheter, där Bolagsverket, Myndigheten för digital förvaltning, Naturvårdsverket och Statens servicecenter har tilldelats medel.⁹³

Det är värt att notera att trots de stora tillskott som gjorts till många beredskapsmyndigheters förvaltningsanslag, samt till särskilda beredskapsanslag, så ser flera myndigheter fortfarande behov av att söka medel från anslag 2:4 Krisberedskap. I sektorn Livsmedelsförsörjning och dricksvatten är samordning av ansökningar av 2:4-medel en del av sektorns årliga process.⁹⁴ I sektorn Ekonomisk säkerhet har myndigheterna gjort en gemensam ansökning om medel från anslag 2:4.

5.7 Iakttagelser kring resursmässiga förutsättningar

Huvuddelen av de sektorsansvariga myndigheterna har i våra intervjuer angivit att de lägger större resurser på arbetet med sektorsansvaret än de 7,5 miljoner kronor de har tilldelats för ändamålet. Enkätsvaren ger dock delvis en annan bild av situationen, där flera myndigheter uppger att de lägger mindre än de 7,5 miljoner kronorna.

Några av de sektorsansvariga myndigheterna framför att resursbrist än så länge inte har varit ett hinder för sektorns arbete. Andra sektorsansvariga myndigheter som har fått mindre tillskott av nya resurser menar att resurstillgången har varit ett hinder för sektorns arbete.

Det är stor skillnad i storlek på de sektorsansvariga myndigheternas organisationer, vilket påverkar förutsättningarna för att hantera kostnader för nödvändiga investeringar och stödfunktioner. Till exempel har Finansinspektionen, som har cirka 650 anställda, framfört att de har haft svårt att finansiera en del investeringar som krävs för uppdraget.

Livsmedelsverket lyfts ofta fram som en sektorsansvarig myndighet som har åstadkommit stora resultat i sitt ansvarsområde.⁹⁵ Det bör noteras att Livsmedelsverket under flera års tid har tillförts stora ekonomiska resurser för arbetet med civilt försvar, vilket möjliggjort en successiv förmågeuppbyggnad.

Den potentiella arbetsbördan i en beredskapssektor påverkas av förekomsten av och omfattningen av näringsliv, kommuner och regioner i

⁹³ MSB, *Årsredovisning 2024*, 2025, s. 72.

⁹⁴ Beredskapssektor Livsmedelsförsörjning och dricksvatten, *Gemensamt grunddokument för beredskapssektorn Livsmedelsförsörjning och dricksvatten*, 2024.

⁹⁵ Se t.ex. Riksrevisionen, *Den statliga styrningen av det civila försvarets uppbyggnad*, 2025.

sektorns ansvarsområde. För sektorer som Ekonomisk säkerhet och Försörjning av grunddata har näringslivet en väldigt begränsad roll. I andra sektorer är situationen en helt annan. Ett exempel är sektorn Transporter där mer än 30 000 företag verksamma inom sektorns ansvarsområde. Detta bör beaktas när man tittar på vilken finansiering som ges för sektorsansvaret.

Ytterligare en iakttagelse är att mer generella ekonomiska förutsättningar påverkar verksamheten i beredskapssektorerna. De stora kostnadsökningar som skett under de senaste åren har i viss mån ätit upp de anslagsökningar som gjorts på beredskapsområdet. Flera myndigheter har också lyft att den generella besparing på statsförvaltningen som gjordes 2024 har påverkat myndigheternas generella ekonomiska resurser.

Vissa intäktsfinansierade myndigheter som Sjöfartsverket och Luftfartsverket har under senare år kämpat med sjunkande intäkter, till följd av minskade transporter inom respektive trafikslag. Myndigheternas beredskapsarbete finansieras genom anslag. Samtidigt som Sjöfartsverket tilldelats nya beredskapsmedel via anslag har de till följd av minskade intäkter övervägt att stänga helikopterbaser, vilket skulle påverka myndighetens förmåga inom det civila försvaret.

6. Om arbetet i beredskapssektorerna

I det här kapitlet redogör vi för hur beredskapssektorernas uppbyggnadsprocess, hur de är organiserade och vilka dokument de tagit fram. Vidare beskriver vi hur sektorsansvariga myndigheter tolkar och utför sina uppgifter. Vi beskriver även vissa aktiviteter som sektorerna genomför. Avslutningsvis belyser vi några utvecklingsbehov som lyfts av myndigheterna.

6.1 Hur har uppbyggnaden av sektorerna genomförts?

Våra intervjuer har visat att vissa sektorer – till exempel Ordning och säkerhet och Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen – påbörjade sitt uppbyggnadsarbete redan på våren 2022. I vissa sektorer hade också likartat arbete bedrivits sedan tidigare. Till exempel hade Post- och telestyrelsen (PTS) sedan flera år tagit fram inriktningsdokument och en utbildnings- och övningsstrategi för området elektroniska kommunikationer inom ramen för Nationella telesamverkansgruppen (NTSG).

Tillsammans med myndigheterna tog MSB tidigt i processen fram en vägledande målbild för implementeringen av den nya strukturen för civil beredskap. Denna har haft betydelse för etableringen av sektorerna, till exempel genom att samtliga sektorer har etablerat likartade roll- och arbetsfördelningar och mötesstrukturer. Vad som i målbilden anges för beredskapssektorerna framgår av faktaruta 1.

6.1.1 Likartad utvecklingsprocess i sektorerna

Uppbyggnaden av beredskapssektorerna har överlag skett på likartat sätt. Sektorerna har till en början arbetat med att bygga den interna samverkan inom sektorerna, för att därefter vidga perspektivet till att sträva mot ökad samverkan med exempelvis andra sektorer och civilområden.

Inledningsvis har det hos vissa sektorsansvariga myndigheter tagit tid att få fram personal som långsiktigt kan arbeta med sektorsansvaret.

Uppstarten av beredskapssektorerna har bland annat handlat om att etablera mötesstrukturer, arbetsgrupper och nätverk, samt skapa grundläggande rutiner för sektorns arbete. Att tolka sektorns uppdrag har ofta tagit mycket tid i anspråk. Vidare har sektorsansvariga myndigheter givit stöd till nya beredskapsmyndigheter, som tidigare inte har varit bevakningsansvariga.

Inför systemets start den 1 oktober 2022 förväntades sektorerna ha

- tagit fram en första text om uppgifter och roller i sektorn
- gjort en första bedömning av vilka aktörer som behöver delta i sektorns arbete, utifrån respektive ansvarsområden
- tagit fram en första plan för hur arbetet inom sektorn ska bedrivas
- påbörjat en säkerhetsskyddsanalys och plan för informationsutbyte inom sektorn
- gjort en översyn och efter behov anpassning av arbetsformer i det operativa arbetet, bland annat lägesrapportering och forum, för att uppnå inriktning och samordning
- tagit till sig grunderna i befintliga arbetsformer samverkan och ledning, beaktat att konsekvenser av olika samhällsstörningar per definition är sektoröverskridande, samt fortsatt bidra i vidareutvecklingen av dokumentet ”Gemensamma grunder för samverkan och ledning”.

För arbetet under 2023 utvecklades målbilden till att även omfatta följande:

- Respektive beredskapssektor är etablerad. Grundläggande förmåga finns att utföra uppgifterna enligt förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.
- Myndigheter som före 1 oktober 2022 inte varit bevakningsansvariga har en grundläggande förmåga att verka som beredskapsmyndighet.
- Det finns en samsyn mellan myndigheterna inom sektorerna om ansvarsfördelning och hur samverkan ska ske.
- Grundläggande förmåga till rapportering enligt bestämmelser i författning och beslut finns framtaget och används.
- Det finns en etablerad mötesstruktur på chefsnivå, som inkluderar syfte och vem som deltar i respektive mötesformat.
- MSB:s samordnande uppgifter i förhållande till de sektorsansvariga myndigheterna har klarats ut.

⁹⁶ MSB, *Målbild för implementering av en ny struktur för civil beredskap*, 2023. Målbilden innehåller också motsvarande mål för civilområdena, men de har utelämnats här.

Samtliga sektorer arbetar fortfarande med att utveckla rutiner för det löpande arbetet inom sektorn. De flesta sektorerna sysslar också med att identifiera vilka områden man ska samverka kring inom sektorn. Tolkning av sektorns uppdrag är i flera fall ett pågående arbete. Mycket tid har lagts på att ta fram olika slags inriktande dokument.

De flesta sektorerna arbetar också med att skapa former för samverkan med externa aktörer, såsom företrädare för näringsliv, civilområden och andra beredskapssektorer. Vidare sysslar sektorerna med att utveckla gemensamma aktiviteter, som alla eller delar av sektorns myndigheter deltar i.

Energimyndigheten skriver i sin årsredovisning om 2024:

En stor del av arbetet som bedrivits inom energisektorn avseende civilt försvar under året får anses vara av förutsättningsskapande karaktär.⁹⁷

Livsmedelsverket beskriver 2024 enligt följande:

Under 2024 har beredskapssektorn Livsmedelsförsörjning och dricksvatten gått från ett rollsökande arbete till att planera gemensamma åtgärder för att öka Sveriges livsmedels- och dricksvattenförsörjning vid fredstida kriser och ytterst krig.⁹⁸

Vi har fått likartade beskrivningar av sektorsarbetet under 2024 i flera andra sektorer. Vi kan sannolikt förvänta oss mer av genomförande av åtgärder i sektorerna under 2025.

Vår bild är att de sektorsansvariga myndigheterna har varit drivande i arbetet med att bygga upp sektorerna. Samtidigt är den övergripande bilden att sektorernas uppbyggnad varit ett lagarbete, där myndigheterna har byggt sektorerna tillsammans.

6.1.2 Samverkan underlättas av andra och tidigare samverkansrelationer

Vår bild är att samverkan i huvuddelen av sektorerna överlag fungerar väl. En bidragande orsak till detta är att samverkan mellan myndigheter och andra aktörer inte är något nytt. Historiska samverkansformer har påverkat utgångsläget för strukturreformens implementering. Exakt hur dessa samverkansformer såg ut varierar. I några fall har en beredskapssektors myndigheter tidigare ingått i samma samverkansområde. Men det finns även flera andra samverkansformer av betydelse, som till exempel organ för privat-offentlig samverkan hos vissa myndigheter (se vidare avsnitt 7.4).

⁹⁷ Energimyndigheten, *Årsredovisning 2024*, 2025.

⁹⁸ Livsmedelsverket, *Årsredovisning 2024*, 2025.

Oavsett utformningen förefaller sådana tidigare samverkansrelationer ha underlättat arbetet i sektorerna. Det finns dock även exempel på sektorer som inte har denna tradition, men där samverkan fungerar väl. God kännedom om varandra är heller inte en garant för att sektorsarbetet levererar önskvärda effekter.

I vissa sektorer har arbetet underlättats av att myndigheterna nyligen behövt samverka i hanteringen av större händelser. Det tydligaste exemplet är Hälsa, vård och omsorg, där myndigheterna under pandemin samverkade på alla nivåer.

Inom beredskapssektorernas ansvarsområden finns det i allmänhet andra samarbetsorgan än själva sektorn. Dessa samarbetsorgan kan i sin tur vara viktiga för sektorns arbete. Utöver den direkta sektorssamverkan är det således vanligt att de berörda aktörerna även träffas i andra konstellationer, till exempel olika forum kopplade till enskilda myndigheters verksamheter. Även om det då oftast handlar om forum med annan inriktning än beredskap, så är det vanligt att även beredskapsfrågor kan komma upp när man möts.

6.2 Hur sektorerna organiserat sig

6.2.1 Myndigheternas organisation av sektorsarbetet har både likheter och olikheter

Flera sektorsansvariga myndigheter har under de senaste åren haft en kraftig resurstillväxt inom områdena säkerhet och beredskap. Hälften av de sektorsansvariga myndigheterna har etablerat särskilda beredskapsavdelningar, med mellan 30 och 70 anställda.⁹⁹ I dessa ingår dock i flera fall även tillsynsenheter för NIS-lagen¹⁰⁰, säkerhetsskyddslagen samt sektorsspecifik beredskapslagstiftning. Vår bild är att sektorsansvaret underlättas av dessa större beredskapsavdelningar, då det finns mer kompetens och stödresurser att luta sig mot i organisationen.

Samtliga sektorsansvariga myndigheter har en funktion som ansvarar för att samordna beredskapssektorns arbete. Några sektorsansvariga myndigheter (till exempel Livsmedelsverket, MSB och Socialstyrelsen) benämner denna funktion för sektorskansli. I några fall har man gjort en separat enhet för sektorsansvaret, som är skild från den enhet som samordnar myndighetens

⁹⁹ Dessa är Energimyndigheten, Livsmedelsverket, Post- och telestyrelsen, Socialstyrelsen och Trafikverket.

¹⁰⁰ Lag (2018:1174) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster.

eget beredskapsarbete. I andra fall hanteras sektorsansvaret på samma enhet som myndighetens övriga beredskapsarbete.

Bland övriga beredskapsmyndigheter varierar omfattningen på beredskapsorganisationerna:

- En myndighet – Svenska kraftnät – har en egen beredskapsavdelning.
- De flesta av beredskapsmyndigheterna har en beredskapsenhet.
- Några myndigheter (till exempel Domstolsverket och Statens servicecenter) har endast enstaka beredskapshandläggare som ingår i en annan enhet.

I både sektorsansvariga myndigheter och andra beredskapsmyndigheter arbetar också sakansvariga avdelningar med beredskapsfrågor, utöver de uppgifter som sköts av myndigheternas beredskapsfunktioner.

6.2.2 En mötesstruktur med hierarkiska nivåer

Samtliga sektorer har en mötesstruktur i tre nivåer – i enlighet med den struktur som används vid MSB:s mötesserier för civil beredskap.

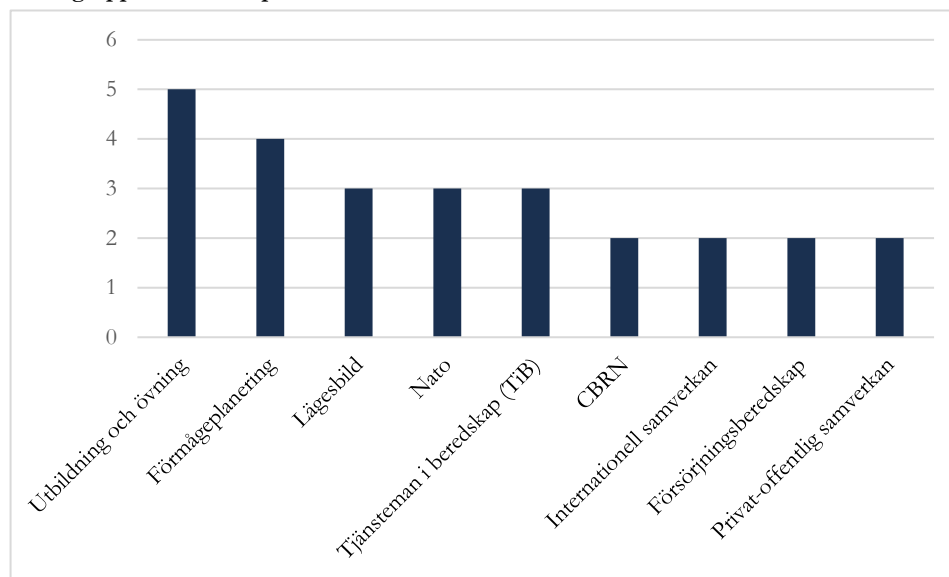
- **Myndighetschefsnivån:** Består av generaldirektörer och har en inriktande eller styrande samt utvärderande funktion för beredskapssektorn. I vissa sektorer fattar denna grupp beslut, medan den i andra sektorer mer är ett forum för information och förankring. Myndighetscheferna ska ofta säkerställa att det finns en samsyn om vad som behöver göras och vilka resurser detta kräver. Mötesfrekvensen varierar mellan sektorerna och ligger på mellan en och fyra gånger per år.
- **Chefsnivån:** Består i regel av chefer med ansvar för beredskapsfrågor i de olika myndigheterna. I ett par sektorer har också företrädare för andra aktörer adjungerats in i gruppen. Även denna nivå kan ha ett inriktande, styrande, beslutande och prioriterande uppdrag. I flera sektorer beslutar chefsnivån över årsarbetsplanen. Mötesfrekvensen varierar mellan sektorerna från två gånger per år till en gång i månaden.
- **Handläggarnivån:** Består av handläggare eller enhetschefer. De har i regel ett samordnande och genomförande uppdrag, samt bereder underlag till chefsnivåerna. Mötesfrekvensen varierar mellan sektorerna från fyra till tolv gånger per år.

I sektorn Finansiella tjänster är mötesstrukturen delvis integrerad i strukturen för Finansiella sektorns privat-offentliga samverkan (FSPOS).

6.2.3 Arbetsgrupper

Alla sektorer har någon form av arbetsgrupp. Det är i arbetsgrupperna som mycket av det sektorsgemensamma arbetet bedrivs. Av figur 2 framgår vilka de vanligaste temana för sådana arbetsgrupper är.

Figur 2. Teman för arbetsgrupper i beredskapssektorerna. Anger antal sektorer som har arbetsgrupper utifrån respektive tema.

Arbetsgrupperna kan vara stående eller tidsbegränsade. Antalet arbetsgrupper varierar per sektor mellan ett och nio. Därutöver finns ett tjugotal olika teman för arbetsgrupper som ofta avser sektorsspecifik verksamhet som postfrågor eller sjöfartsskydd.

6.2.4 Nätverk

Sju av sektorerna har även nätverk. Syftet med nätverken är att dela kunskap och bedriva gemensamt utvecklingsarbete inom ett område, t.ex. juridik. Ett nätverk behöver inte ha ett tydligt slutdatum utan bedriver verksamhet löpande över tid. Det vanligaste temat för nätverk är kommunikation, som finns i sju sektorer. Vidare finns nätverk på följande teman i två sektorer vardera: juridik, säkerhetsskydd och Tjänsteman i beredskap (TiB). I sektorerna Ekonomisk säkerhet och Ordning och säkerhet, som har flera nya beredskapsmyndigheter, får vi bilden att nätverken har varit ett bra stöd för dessa.

6.2.5 Andra relaterade forum

Flera av sektorerna har byggt sina organisationsstrukturer nära knutna till andra befintliga eller nya samverkansformer. I avsnitt 7.4 beskrivs sådana strukturer för privat-offentlig samverkan. Men det finns även forum med fokus på offentliga aktörers samverkan som har en nära koppling till beredskapssektorn. Det gäller till exempel sektorn Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen, som relaterar till bland annat Räddningstjänstrådet, Befolkningsskyddsrådet och forum för kärnenergiberedskap.

I flera fall är det inte helt tydligt för myndigheter och aktörer hur dessa forum ska relatera till beredskapssektorernas verksamhet.

6.2.6 Ovanligt med adjungerade

För de flesta sektorer finns det myndigheter som inte ingår i sektorn, men vars verksamhet tangerar sektorns. SOU 2021:25 *Struktur för ökad motståndskraft* menade att även andra myndigheter och organisationer utöver de som formellt ingår i en beredskapssektor vid behov skulle kunna adjungeras till sektorerna. Det är dock ovanligt med adjungerade deltagare i sektorernas arbete. Här är de exempel vi har funnit:

- **Finansiella tjänster:** Riksbanken deltar på frivillig basis i arbetet i sektorn, men där finns det inget beslut om adjungering.
- **Ordning och säkerhet:** Migrationsverket är adjungerade i sektorn. I praktiken deltar Migrationsverket på samma sätt som övriga beredskapsmyndigheter i sektorns arbete, även om deras deltagande och rapportering sker helt på frivillig basis.
- **Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen:** Sveriges Kommuner och Regioner, Storstockholms brandförsvär samt SOS Alarm Sverige AB är adjungerade medlemmar.

Försvarmakten är inte adjungerad i någon sektor. Däremot deltar myndigheten i samverkansstrukturer i bland andra sektorerna Elektroniska kommunikationer och post samt Transporter.

6.2.7 Sektorsarbete och tillsynsuppgifter hålls isär organisatoriskt

Det finns några sektorer där antingen sektorsansvarig myndighet eller någon av beredskapsmyndigheterna har ett tillsynsansvar som berör sektorns övriga myndigheter eller andra aktörer som ingår i sektorns ansvarsområde. Det kan gälla säkerhetsskyddslagen, NIS-lagen eller sektorsspecifik

beredskapslagstiftning. Det bedrivs dock även tillsyn som inte har någon koppling till beredskap.

I de fall tillsyn över myndigheter förekommer inom beredskapssektorerna har vi i intervjuerna inte funnit något stöd för att detta upplevs som något större problem i praktiken. I allmänhet håller de berörda tillsynsmyndigheterna medvetet isär beredskaps- och tillsynsrollerna, till exempel genom att de ligger på olika organisatoriska enheter.

Värd att notera är Finansinspektionens ansats att bygga ihop tillsyns- och sektorsansvaret, eftersom de bedömer att detta kan öka effektiviteten för såväl myndigheter som företag som ingår i sektorn. Myndigheten ser tillsynsverksamheten som en viktig källa till kunskap för arbetet med lägesrapportering. Vissa av de regelverk som myndigheten har i uppgift att utöva tillsyn över handlar om förmågeuppbyggnad i företagen.

Finansinspektionen ser samtidigt utmaningar i att å ena sidan i rollen som sektorsansvarig myndighet verka för samverkan med näringslivet, samtidigt som myndigheten å andra sidan utövar tillsynen över samma aktörer.

6.3 Beredskapssektorernas dokument

Det finns inga författningsreglerade krav på vilka dokument som en beredskapssektor ska besluta om. I tabell 10 redogörs för några av de mest centrala dokument som sektorerna har arbetat med.

Tabell 10. Dokument hos beredskapssektorerna.

	Grund-/inriktningsdokument	Tioårig plan	Årsarbetsplan 2025	Utbildnings- och övningsstrategi
Ekonomisk säkerhet	Bereds	Bereds	Dokument finns	Bereds
Elektroniska kommunikationer och post	Dokument finns	Bereds	Dokument finns	Dokument finns
Energiförsörjning	Dokument finns	Bereds	Dokument finns	Bereds
Finansiella tjänster	Planerar ej ta fram	Dokument finns	Dokument finns	Dokument planeras
Försörjning av grunddata	Dokument övervägs	Dokument finns	Dokument finns	Dokument finns
Hälsa, vård och omsorg	Dokument finns	Bereds	Bereds	Bereds
Livsmedelsförsörjning och dricksvatten	Dokument finns	Dokument finns	Dokument finns	Dokument finns
Ordning och säkerhet	Dokument finns	Dokument finns	Dokument finns	Dokument finns
Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen	Dokument finns	Bereds	Dokument finns	Bereds
Transporter	Dokument finns	Bereds	Dokument finns	Dokument finns

6.3.1 Grunddokument, inriktningsdokument eller överenskommelse

Sju av tio sektorer har någon form av överenskommelse mellan myndigheterna i sektorn som anger förutsättningarna för sektorns arbete. Sakerna som ofta ingår i dokumenten är:

- syfte och mål med sektorns arbete
- deltagande myndigheters uppdrag i sektorn
- koppling till andra aktörer och samverkansforum
- sektorns viktiga samhällsfunktioner
- årlig arbetsprocess
- sektorns organisation och mötesformer
- åtaganden för deltagande myndigheter
- principer för sektorns arbete.

Två av sektorerna har inte inlett något arbete med ett grunddokument. Även i dessa sektorer finns det arbetsformer etablerade, men de har inte formaliserats i en överenskommelse mellan myndigheterna.

Vi bedömer att grund- och inriktningsdokument är viktiga för sektorernas arbete. Det är genom dessa som myndigheterna säkerställer att de faktiskt är överens om syftet med sektorns arbete, samt hur arbetet ska bedrivas.

6.3.2 Tioårig plan

MSB förespråkar att beredskapsmyndigheter tar fram tioåriga planer i sin förmågeplanering.¹⁰¹ Flera sektorer har anammat detta. I mars 2025 var det dock bara fyra sektorer som hade färdiga planer, medan sex sektorer höll på att bereda sina dokument. Två av sektorerna använder det systemunderlag som årligen ska lämnas till MSB som sin tioåriga plan.

Livsmedelsverket beskriver att den tioåriga planen förväntas bidra till ett mer strategiskt arbete i beredskapssektorn.¹⁰²

6.3.3 Årsarbetsplan

Alla sektorer har eller planerar att ta fram en årsarbetsplan för 2025. Där anges till exempel prioriterade frågor som sektorn ska arbeta med, samt vilka arbetsgrupper som ska finnas och vilka uppdrag de ska ha.

6.3.4 Utbildnings- och övningsstrategi

Huvuddelen av sektorerna har eller bereder någon form av övningsstrategi eller plan, som ofta även omfattar utbildning. Dokumenten avser i första hand sektorsgemensam utbildnings- och övningsverksamhet. Strategierna är ofta konceptuella och fokuserar på behov och målgrupper, samt hur man på övergripande nivå ska tillgodose behoven. Planerna innehåller mer konkreta beskrivningar av vilka aktiviteter som ska genomföras.

Sektorn Finansiella tjänster har valt att inte ta fram ett dokument för myndigheterna i sektorn, då det redan finns en övningsstrategi för Finansiella sektorns privat-offentliga samverkan (FSPOS), där myndigheterna i sektorn ingår. Därtill bedrivs övningsverksamhet för myndigheterna inom ramen för Riksbankens och Riksgäldens uppdrag.

Värt att notera är att PTS redan innan man blev sektorsansvarig myndighet hade beslutat om utbildnings- och övningsstrategier för elektroniska kommunikationer och post.

6.3.5 Andra dokument som sektorerna tagit fram

- **Dokument om samverkansstruktur:** Flera sektorer har tagit fram dokument om sina samverkansstrukturer med näringslivet och andra aktörer. Det finns till exempel en överenskommelse mellan aktörerna som ingår i Beredskapssektor Transporters privat-offentliga samverkan (BT POS). Sektorn Hälsa, vård och omsorg har tecknat en

¹⁰¹ MSB, *Vägledning – Planering för civil beredskap*, 2023.

¹⁰² Livsmedelsverket, *Årsredovisning 2024, 2025*, s. 41.

överenskommelse med de civilområdesansvariga länsstyrelserna om principer och former för deras samverkan.

- **Rutin för gemensam lägesrapportering:** Ett par sektorer har tagit fram rutiner för gemensam lägesrapportering, och flera sektorer har sådana rutiner under beredning.
- **Rutin för gemensam ärendeberedning:** Vi har tagit del av två dokument som innehåller rutiner för sektorns beredning av gemensamma ärenden. Tre av sektorerna har sådana rutiner under beredning. Men det är värt att notera att fem av sektorerna inte planerar att ta fram sådana rutiner, givet hur mycket tid som beredningssektorerna verkar lägga på beredning av gemensamma underlag.
- **Säkerhetsskyddsöverenskommelse:** Ett par sektorer har tagit fram en säkerhetsskyddsöverenskommelse för sektorns arbete. Den överenskommelse vi har tagit del av reglerar hur delning av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter ska ske inom sektorn. Fyra sektorer bereder motsvarande överenskommelser eller avtal, medan lika många inte planerar att fram sådana dokument.
- **Risk- och sårbarhetsbedömning (RSB):** Trafikverket och Finansinspektionen har tagit fram öppna versioner av risk- och sårbarhetsbedömningar som även omfattar deras respektive beredningssektorer. Finansinspektionens RSB beskriver sektorns samhällsviktiga verksamheter, samt sektorns planerade åtgärder framåt. Trafikverket beskriver i sin RSB prioriterade utvecklingsförslag för sektorn. Även Livsmedelsverket har en RSB för sin sektor.
- **Hot- och riskbild:** Beredningssektorerna Transporter och Energiförsörjning har tagit fram öppna hot- och riskbilder. Dokumenten riktar sig till både offentliga och privata aktörer. Ett syfte med att ha dokument med öppen information är att minska onödigt utbyte av känslig information. Ytterligare tre sektorer bereder motsvarande dokument.
- **Övriga dokument:** Ytterligare dokument som enstaka sektorer tagit fram eller bereder är rutiner för TiB, samt signalskydd. En sektor håller på att utveckla sektorsgemensamma planeringsförfaranden.

6.4 Hur tolkar och utför de sektorsansvariga myndigheterna sina uppgifter?

I det här avsnittet går vi igenom arbetet med de uppgifter sektorsansvariga myndigheter har som handlar om samverkan inom sektorn. I kapitel 7 beskrivs samverkan med externa aktörer.

I våra intervjuer har beredskapsmyndigheterna i de flesta sektorerna framfört att den sektorsansvariga myndigheten i deras sektor gör ett bra arbete. Eller, i några enstaka fall, att den sektorsansvariga myndigheten åtminstone gör så som gott den kan givet förutsättningarna.

Nedan går vi igenom vad som framkommit kring respektive uppgift i beredskapsförordningen.

6.4.1 Leda arbetet med att samordna åtgärder

Sektorsansvariga myndigheter ska inom sin beredskapssektor leda arbetet med att samordna åtgärder inför och vid fredstida krissituationer och höjd beredskap.¹⁰³

Beredskapsmyndigheterna anser överlag att den sektorsansvariga myndigheten visserligen bör vara proaktiv och driva arbetet framåt, men att sektorns arbete ändå i grunden bör bygga på samverkan mellan myndigheterna – och inte att den sektorsansvariga ska leda. Denna syn delas också överlag av de sektorsansvariga myndigheterna.

Flera av de sektorsansvariga myndigheterna konstaterar att det finns en otydlighet i formuleringen av uppgiften som innebär att de ska leda arbetet – men att de inte har något ledningsmandat över andra myndigheter. I praktiken tolkas uppgiften som att de ska ta initiativ till samverkan.

I våra intervjuer beskrivs de sektorsansvariga myndigheternas arbetssätt bland annat som att de tar initiativ till inriktningsdokument och fleråriga arbetsplaner.

Uppgiften rymmer utöver arbetet med förmågeplanering även en mer operativ hanterande roll vid fredstida krissituationer och höjd beredskap. Denna aspekt har inte kommit upp så ofta i våra intervjuer. Vi utvecklar frågan under avsnitt 6.6.

¹⁰³ 24 § förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

6.4.2 Driva på arbetet inom beredskapssektorn

Sektorsansvariga myndigheter ska även driva på arbetet inom sina beredskapssektorer.¹⁰⁴ I praktiken verkar denna uppgift i hög grad överlappa med uppgiften att leda arbetet med att samordna åtgärder. Det är samma typ av aktiviteter som nämns för båda uppgifterna, som att ta fram inriktningsdokument. Flera sektorsansvariga myndigheter får bra omdömen av beredskapsmyndigheterna om hur de driver på.

En sektorsansvarig myndighet beskriver att det handlar om att arbeta från handläggarnivån upp till generaldirektörsnivån när man driver på arbetet hos de andra myndigheterna i sektorn. En annan sektorsansvarig myndighet menar att myndigheterna i sektorn har olika styrkeområden, och att man turas om att driva på.

I ett par sektorer beskriver beredskapsmyndigheter att de sektorsansvariga myndigheterna har börjat ta fler initiativ under 2024 än under 2023, men att det ändå kvarstår mycket arbete.

Flera sektorsansvariga myndigheter har fått relativt stora resurstillskott för beredskapsarbetet, men det gäller inte alla beredskapsmyndigheter. Enligt en sektorsansvarig myndighet är det därför en balansakt att känna av så att andra myndigheter inte slår i taket resursmässigt.

6.4.3 Stödja beredskapsmyndigheterna

Sektorsansvariga myndigheter ska stödja beredskapsmyndigheterna.¹⁰⁵ Vår generella bild är dock att huvuddelen av beredskapsmyndigheterna inte anser sig behöva stöd. I exempelvis sektorn Hälsa, vård och omsorg konstaterar beredskapsmyndigheterna att de inte har behov av stöd, men att det däremot finns ett stort behov av stöd hos regionerna. Samma sak sägs i andra sektorer med då om privata aktörer.

De beredskapsmyndigheter som inte tidigare varit bevakningsansvariga har dock haft behov av stöd under de första åren. De har också i allmänhet fått stöd av sin sektorsansvariga myndighet. Det har bland annat funnits behov av stöd inom signalskydd och TiB-organisation. Stödet kommer dock inte enbart från sektorsansvariga myndigheter. De nätverk som har etablerats i flera sektorer beskrivs som bra forum för att ta hjälp av andra myndigheters kompetens.

¹⁰⁴ 24 § förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

¹⁰⁵ 24 § förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

6.4.4 Verka för att uppgifter och roller inom beredskapssektorn tydliggörs

Sektorsansvariga myndigheter ska verka för att uppgifter och roller inom beredskapssektorn tydliggörs.¹⁰⁶

Den här uppgiften har i våra intervjuer tolkats på två olika sätt. Dels kan det handla om rollfördelningen för själva sektorsarbetet. I praktiken har de berörda myndigheterna gemensamt diskuterat sig fram till hur arbets- och rollfördelningen ska se ut i sektorerna, låt vara att den sektorsansvariga myndigheten då oftast har haft ansvar för att driva på arbetet och bereda underlagen.

Dels kan uppgiften gälla att klargöra ansvarsförhållanden mellan myndigheter samt gentemot näringslivet. I sektorn Energiförsörjning menar Energimyndigheten att det i första hand är beredskapsmyndigheterna själva som arbetar med att klargöra otydliga ansvarsförhållanden. Det gäller till exempel ansvaret för elhandel och gashandel ur ett beredskapsperspektiv. Där är det främst Energimarknadsinspektionen som har en dialog med Regeringskansliet samt med berörda myndigheter om ansvarsfördelningen. I sektorn Ordning och säkerhet ges en liknande bild. Där är det i första hand Kustbevakningen som verkar för att få klarhet i sin roll vid höjd beredskap, även om de vid behov får stöd av Polismyndigheten som är sektorsansvarig myndighet.

Inom sektorn Transporter diskuteras bland annat vilken myndighet som lokala transportaktörer ska samverka med. När det gäller fraktmarknaden till sjöss har Sjöfartsverket fått tydliggöra att myndigheten inte arbetar med denna, men menar att forumet BT POS kan användas för att lösa sådana frågor.¹⁰⁷ Detta åskådliggör att det finns många verksamheter inom näringslivet för vilka det inte finns ett tydligt myndighetsansvar utpekad.

Energimyndigheten menar att ju längre arbetet i beredskapssektorn fortskrider, desto fler frågor kring ansvar och roller uppdagas.¹⁰⁸

¹⁰⁶ 24 § förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

¹⁰⁷ Försvarsutskottet, *Uppföljning av det civila försvaret – erfarenheter från tre beredskapssektorer*, 2024, s. 85.

¹⁰⁸ Försvarsutskottet, *Uppföljning av det civila försvaret – erfarenheter från tre beredskapssektorer*, 2024, s. 54.

6.5 Lägesrapporteringen behöver utvecklas

Det finns flera reglerade uppgifter som rör beredskapssektorerna och rapportering.

Beredskapsmyndigheter som ingår i en beredskapssektor ska inför och vid fredstida krissituationer och höjd beredskap lämna den sektorsansvariga myndigheten den information som behövs för att den sektorsansvariga myndigheten ska kunna fullgöra sina uppgifter.¹⁰⁹

Sektorsansvariga myndigheter ska vid en fredstida krissituation eller höjd beredskap

- hålla regeringen informerad om händelseutvecklingen, tillståndet, den förväntade utvecklingen och tillgängliga resurser inom sitt ansvarsområde, samt om vidtagna och planerade åtgärder
- vid behov lämna underlag till regeringen avseende prioritering och fördelning av resurser inom beredskapssektorn
- lämna MSB den information som behövs för att myndigheten ska kunna fullgöra sina uppgifter.

Informationen ska även omfatta läget inom beredskapssektorns ansvarsområde.¹¹⁰

Sektorsansvariga myndigheter ska inför och vid höjd beredskap

- lämna underlag till de civilområdesansvariga länsstyrelserna för att de ska kunna fullgöra sina uppgifter¹¹¹
- lämna Försvarsmakten det underlag som behövs för att myndigheten ska kunna fullgöra sin informationsskyldighet till regeringen.¹¹²

Informationen ska även omfatta läget inom beredskapssektorns ansvarsområde.¹¹³

Beredskapssektorernas grunddokument visar att flera av sektorerna har gjort tolkningen att sektorns ansvarsområde utgörs av de viktiga samhällsfunktionerna. Med den utgångspunkten bör underlagen till regeringen innehålla information om läget i de viktiga samhällsfunktionerna, och inte bara läget hos sektorns myndigheter.

¹⁰⁹ 22 § och 25 § förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

¹¹⁰ 25 § förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

¹¹¹ 22 § förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

¹¹² 8 § förordning (2015:1053) om totalförsvar och höjd beredskap.

¹¹³ 25 § förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

I detta avsnitt fokuserar vi på den informationsdelning som sker regelbundet eller kopplat till händelser och vid höjd beredskap, och som brukar benämnas lägesrapportering.

6.5.1 Sektorerna rapporterar regelbundet till MSB

Sedan pandemins start 2020 och Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina 2022 har lägesrapporteringen från myndigheter börjat ske mer kontinuerligt, utifrån vad som gäller vid fredstida krissituationer. Sektorsansvariga myndigheter lämnar månadsvis skriftliga lägesrapporter om sina sektorer till MSB. Beredskapsmyndigheterna lämnar underlag för dessa rapporter till sina sektorsansvariga myndigheter. I flera sektorer hämtas också underlag in från näringslivet, samt från verksamheter i kommuner och regioner.

Vidare håller MSB varje vecka en samverkanskonferens på nationell nivå. De som deltar är i första hand beredskapsmyndigheter. Vid samverkanskonferenserna är det den sektorsansvariga myndigheten som representerar sektorn, men övriga myndigheter är också med och yttrar sig i de fall någon fråga berör dem. I flera sektorer sker en veckovis rapportering från beredskapsmyndigheter till sektorsansvarig myndighet inför samverkanskonferenserna.

Vid händelser kan MSB genomföra särskilda samverkanskonferenser, och det kan även komma förfrågningar från MSB om att de sektorsansvariga myndigheterna ska lämna underlag om läget i sina respektive sektorer.

Huvuddelen av sektorerna har en beslutad rutin för lägesrapportering, eller håller på att bereda en sådan. Hos de flesta sektorsansvariga myndigheter hanteras sektorns lägesbild av myndighetens ordinarie lägesbildsfunktion. PTS har dock börjat bygga upp en särskild funktion för sektorns lägesrapportering.

Tre sektorer har arbetsgrupper för lägesbild och rapportering. Sektorn Energiförsörjnings arbetsgrupp har haft fokus på hur sektorn ska kunna rapportera under störda förhållanden.

6.5.2 Flera utmaningar och utvecklingsbehov finns

Försvarsmakten och MSB har i sin rapport *Pröva förmågan avseende rapportering under höjd beredskap* från 2024 identifierat ett antal utmaningar som relaterar till sektorsansvariga myndigheters rapportering. Flera av dessa återfinns även bland de utmaningar som vi har funnit i vår undersökning:

- Hittills har potentialen med en sektorsgemensam lägesbild inte fullt ut realiserats i sektorerna. Flera myndigheter har framfört att sektorns

samlade lägesbild än så länge mest utgörs av att de ingående myndigheternas egna lägesbilder ställs bredvid varandra. Framöver önskar dessa respondenter att sektorernas lägesrapportering utvecklas, så att man bättre kan samutnyttja och samlat analysera myndigheternas egna lägesbilder för att få fram en intressantare samlad bild.

- Flera nya beredskapsmyndigheter har ännu inte fullt utvecklat förmågan att ta fram lägesbilder. Till exempel har Kriminalvården över 110 verksamhetsställen, vilket ställer stora krav på myndigheten när det gäller att införa metodik, utveckla rapporteringsstödsystem, samt ordna tillgång till säkra kommunikationer. Hos nya beredskapsmyndigheter finns även frågor om vad det är för typ av information som är relevant att rapportera uppåt i systemet.
- Det finns myndigheter som inte har mandat att begära in underlag från berörda myndigheter i sina viktiga samhällsfunktioner (till exempel Domstolsverket gentemot de allmänna domstolarna).
- Flera sektorer bygger idag stora delar av sin rapportering på underlag från företag samt verksamheter inom kommuner och regioner. Företagen lämnar ofta sina lägesbilder via branschorganisationer. Det gäller till exempel inom sektorerna Transporter, Energiförsörjning och Livsmedelsförsörjning och dricksvatten. I flera sektorer eller delar av sektorer saknar myndigheterna mandat att kräva in rapportering från företag samt kommuner och regioner, även om dessa ändå ofta rapporterar på frivillig basis.
- Den nuvarande rapporteringsstrukturen innehåller en risk att kommuners och regioners verksamheter förväntas rapportera både till länsstyrelser och till centrala beredskapsmyndigheter. Det innebär att samma information riskerar att redovisas dubbelt av både sektorsansvarig myndighet och länsstyrelse.
- Ett par sektorsansvariga myndigheter konstaterar att aktörerna som rapporterar in underlag till lägesbilderna också förväntar sig någon form av återkoppling. Vissa myndigheter ser svårigheter i att dela aggregerad information till privata aktörer. PTS har dock infört en rutin just för att återkoppla lägesbilder till de som rapporterar in, vilket är uppskattat av aktörerna.
- Några myndigheter tycker sig se en tendens till att tröskeln blir högre för att en händelse ska tas upp och rapporteras i den sektorbaserade lägesrapporteringen, jämfört med när rapporteringen kom direkt från de enskilda myndigheterna.

- Avsaknaden av för beredskapssystemet gemensamma tekniska system för säker kommunikation anges av många myndigheter som ett hinder i arbetet med lägesrapportering.
- Verksamhet som inte faller inom beredskapssektorernas viktiga samhällsfunktioner riskerar att hamna utanför lägesrapporteringen. Detta gäller även för vissa verksamheter hos myndigheter som ingår i sektorer.

6.5.3 Rapportering till och från civilområdena

Huvuddelen av de sektorsansvariga myndigheterna planerar för att kunna genomföra rapportering till de civilområdesansvariga länsstyrelserna. Här finns det dock undantag. Sektorn Ordning och säkerhet har valt att inte skicka någon rapportering till civilområdena, då sektorn endast är verksam på nationell nivå. Däremot kan de av sektorns beredskapsmyndigheter som bedriver verksamhet på regional nivå rapportera till sitt civilområde. Det gäller till exempel Polismyndighetens regioner. Även andra sektorer brottas med relevans och genomförbarhet i att från nationella myndigheter bryta ned regionala lägesbilder.

Sektorn Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen ser en utmaning i att det inte finns någon skyldighet för civilområdesansvariga länsstyrelser att rapportera till sektorsansvariga myndigheter. Den sektorsansvariga myndigheten MSB konstaterar att det blir svårt att utöva en samordnande roll under höjd beredskap om man saknar underlag från civilområdena.

6.5.4 Projekt för att kartlägga och effektivisera informationsförsörjning

MSB planerar i dialog med sektorsansvariga myndigheter och civilområdesansvariga länsstyrelser för ett projekt för att kartlägga och effektivisera informationsförsörjningen för totalförsvarets behov. MSB ska bland annat kartlägga hur behoven bäst tillgodoses av beredskapsmyndigheter, beredskapssektorer, geografiskt områdesansvariga aktörer, regioner och privata aktörer. I projektet ingår också att se över hur inhämtningen kan effektiviseras genom samordning kring arbetssätt, rutiner, rapporteringsrytm och frågemallar.¹¹⁴

¹¹⁴ MSB, *Vägledande principer för fortsatt utveckling av förmåga till ledning och samverkan inom civilt försvar* – Fortsatt arbete, 2025.

6.5.5 Att lämna underlag till regeringen avseende prioritering och fördelning av resurser bedöms som krävande

Sektorsansvariga myndigheter ska kunna lämna underlag till regeringen avseende prioritering och fördelning av resurser inom beredskapssektorerna. Vår bild är att sektorerna ännu inte har kommit så långt i förberedelserna för denna uppgift. Det finns i vissa fall också oklarheter kring vad det är för resurser som skulle kunna prioriteras och fördelas. Flera av de sektorsansvariga myndigheterna ser uppgiften som utmanande:

- **Polismyndigheten** menar att detta är den uppgift som ställer högst krav på både resurser och sektorkompetens hos den sektorsansvariga myndigheten. Myndigheten måste ha förmågan att både samordna, begära, sammanställa, analysera, visualisera och rapportera läget i sektorn.
- **MSB** ser i rollen som sektorsansvarig myndighet i Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen utmaningar i att ta fram underlag till regeringen för prioritering av resurser i en sektor som i väldigt hög grad är decentraliserad.
- **Livsmedelsverket** konstaterar att uppgiften att prioritera resurser kräver mycket förberedelser. I sektorn Livsmedelsförsörjning och dricksvatten har man börjat genomföra övningar av prioritering av resurser.

Att ingå i två beredskapssektorer kan innebära utmaningar när det gäller underlag för prioritering. Ett exempel är Kustbevakningen som ingår i sektorerna Ordning och säkerhet och Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen. Om de båda sektorsansvariga myndigheterna skulle lämna underlag till regeringen om prioritering och fördelning av resurser uppstår en risk för att två sektorer prioriterar samma resurser hos Kustbevakningen.¹¹⁵

¹¹⁵ I Kustbevakningens fall tillkommer även faktorn att myndighetens resurser vid höjd beredskap kan komma att lyda under Försvarmakten. Se förordning (1982:314) om utnyttjande av kustbevakningen inom försvarmakten.

6.6 Olika syn på beredskapssektorernas operativa hanterande roll

Med operativ hantering avser vi här alla de uppgifter som sektorsansvariga myndigheter har vid en fredstida krissituation och höjd beredskap. Vi har i avsnitt 6.5 redogjort för beredskapssektorernas lägesrapportering samt arbetet med uppgiften att lämna underlag till regeringen avseende prioritering och fördelning av resurser inom beredskapssektorn. Utöver dessa uppgifter ställer beredskapsförordningen krav på att en sektorsansvarig myndighet inom sin beredskapssektor ska leda arbetet med att samordna åtgärder vid fredstida krissituationer och höjd beredskap.¹¹⁶

Regeringen har i den nationella säkerhetsstrategin angett att man avser att fortsätta utveckla systemet med beredskapssektorer, så att det i ökande grad kan användas operativt vid kriser och för att hantera hybridhot.¹¹⁷

MSB har i föreskrifter angett att de sektorsansvariga myndigheterna ska genomföra förberedande planering och upprätta planer som omfattar de uppgifter som ingår i att vara sektorsansvarig.¹¹⁸

Det finns olika tolkningar av hur långtgående de sektorsansvariga myndigheternas samordningsansvar är. Flera sektorer verkar ha tolkat uppgiften som att beredskapssektorerna främst ska verka på en strategisk nivå och inte vara involverad i samordning av konkreta insatser. I sektorer med andra förutsättningar görs dock andra tolkningar. Inom Elektroniska kommunikationer och post samordnar den sektorsansvariga myndigheten PTS genom NTSG aktörernas konkreta insatser vid fredstida krissituationer och höjd beredskap. Det kan till exempel handla om att koordinera aktörernas nyttjande av reparationsresurser.

Alla sektorer planerar i någon mån för en operativ roll. De flesta sektorerna bedriver utbildnings- och övningsverksamhet för operativ hantering av händelser. Flera av sektorerna har också kommunikatörsnätverk, som bland annat sysslar med kriskommunikation. Det är dock bara tre sektorsansvariga myndigheter som anger att de har någon form av inriktnings- och samordningsfunktion (ISF) för sektorn:

- **Polismyndigheten** har för sektorn Ordning och säkerhet etablerat en utbildad och övad ISF. Den har bland annat använts under Eurovision i

¹¹⁶ 24 § förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

¹¹⁷ Skr. 2023/24:163 *Nationell säkerhetsstrategi*, s. 26.

¹¹⁸ 6 § MSBFS 2025:4 MSB:s föreskrifter och allmänna råd om statliga myndigheters uppgifter inför och vid höjd beredskap.

Malmö våren 2024 för att skapa en samlad lägesbild kring möjliga följd effekter av evenemanget för myndigheterna i sektorn. Beredskapssektorn hade dock inte någon roll i själva insatsen på plats i Malmö.

- **Post- och telestyrelsens** forum Nationella telesamverkansgruppen (NTSG) används som ISF för sektorn Elektroniska kommunikationer och post. NTSG övades senast under sektorsövningen Telö24.
- **Socialstyrelsen** har en krisledningsorganisation som även fungerar som ett ISF-stöd för beredskapssektorn Hälsa, vård och omsorg.

Inom sektorn Transporter pågår ett utvecklingsarbete kring samverkan och ledning vid störda förhållanden. Vidare bedrivs arbete med att klargöra den hanterande rollen i samverkansstrukturen BT POS.

Det finns också sektorer som är mer avvaktande. Energimyndigheten menar att huvudinriktningen är att beredskapssektorn Energiförsörjning ska vara planerande, medan den operativa förmågan ska finnas hos beredskapsmyndigheter och företag. Beredskapssektorns operativa roll blir att kunna genomföra samverkanskonferenser, samt att ta fram lägesbilder och rapportera dessa inom beredskapssystemet.

Inom sektorn Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen har man länge och ingående diskuterat frågan om sektorns operativa roll. Myndigheterna i sektorn bedömer att det skulle skapa ineffektivitet i systemet ifall sektorn utgjorde en parallell operativ struktur vid sidan av de strukturer som är etablerade och beprövade. Det finns konsensus bland samtliga aktörer inom sektorn om att sektorn inte kan ha någon framträdande operativ roll. MSB har skrivit till regeringen om detta:

MSB bedömer att nuvarande skrivningar i förordningen riskerar att skapa ineffektivitet genom otydlig gränsdragning mellan sektorsansvar å ena sidan och det geografiska områdesansvaret och de statliga beredskapsmyndigheternas ansvar å andra sidan. Det kan också uppstå en otydlighet mellan sektorsansvariga myndigheters roll som samordnande aktör vid händelser och MSB:s samordningsuppdrag enligt 7 § i myndighetens instruktion. MSB menar att förordningen om statliga myndigheters beredskap kan behöva att ses över för att minska risken för otydliga roller och ansvar vid hantering av samhällsstörningar.¹¹⁹

Finansinspektionen konstaterar att man inom Finansiella tjänster än så länge främst arbetat med att minska sårbarheten och stärka förmågan hos sektorns aktörer. Näringslivsföreträdare liksom flera utredningar lyfter dock att det finns behov av en tydligare krishanteringsfunktion för sektorn. Ett

¹¹⁹ MSB, *Årsredovisning 2024*, 2025, s. 28.

utredningsförslag från Finansdepartementet föreslår en sådan funktion, men då inte hos den sektorsansvariga myndigheten Finansinspektionen, utan hos Riksbanken.¹²⁰ Riksbanken har mot bakgrund av förslaget uttryckt att en möjlig lösning på det överlappande ansvaret mellan myndigheterna skulle vara att Riksbanken får rollen som sektorsansvarig myndighet, genom reglering i riksbankslagen.¹²¹

MSB håller i samarbete med de sektorsansvariga myndigheterna på att initiera ett arbete för att se över utövandet av sektorsansvaret, inklusive dess operativa hanterande delar.¹²² Vår samlade bedömning är att sektorerna i det här skedet främst haft fokus på förmågeplanering, men att flera sektorer också arbetar med förberedande planering. Sektorerna har dock olika syn på vad som ligger i den operativa hanterande rollen.

6.7 Vilka aktiviteter bedrivs inom ramen för sektorerna?

Här går vi igenom några av de aktiviteter som beredskapssektorerna bedriver.

6.7.1 Hittills har sektorerna arbetat mer med interna processer än med förmågeskapande aktiviteter

Vårt material visar att huvuddelen av sektorerna hittills främst ägnat sig åt förutsättningsskapande arbete och i mindre utsträckning gemensamt arbetat med åtgärder som stärker förmågan hos viktiga samhällsfunktioner. Arbetet har bland annat handlat om att etablera mötesstrukturer, arbetsgrupper och nätverk, skapa rutiner för sektorns arbete, samt ta fram olika typer av styrdokument för sektorns arbete. Sektorerna har även sysslat med att identifiera områden för fortsatt samverkan.

Det bör noteras att enskilda beredskapsmyndigheter kan arbeta mycket med förmågeskapande aktiviteter. Det arbete som gjorts inom ramen för sektorerna har dock främst haft fokus på att skapa förutsättningar för fortsatt arbete.

I sektorn Elektroniska kommunikationer och post har PTS lagt mycket fokus på arbetet gentemot en av sektorns viktiga samhällsfunktioner. Där

¹²⁰ Finansdepartementet, *En ny funktion för krishantering vid allvarliga driftstörningar i den finansiella sektorns digitala infrastruktur*, 2024.

¹²¹ Riksbanken, *Redogörelse om Riksbankens verksamhet inom krisberedskap och civilt försvar*, 2024, s. 23.

¹²² MSB, *Vägledande principer för fortsatt utveckling av förmåga till ledning och samverkan inom civilt försvar - Fortsatt arbete* (Ärendenr. 2025-07752), 2025.

har det istället funnits synpunkter från beredskapsmyndigheter på att PTS arbete med myndighetssamverkan har halkat efter. PTS å sin sida menar att huvuddelen av sektorns infrastruktur och tjänster finns i privat regi, varför det ger störst effekt att fokusera på dessa.

I sektorn Livsmedelsförsörjning och dricksvatten har flera av beredskapsmyndigheterna arbetat med gemensamma regeringsuppdrag om att etablera investeringsprogram för livsmedels- respektive dricksvattenförsörjning. Myndigheterna menar att dessa program på sikt kommer att leda till att samhällets förmåga stärks.

Vi bedömer vidare att sektorerna har lagt mer fokus på förmågeplanering än på förberedande planering.

6.7.2 Sektorerna arbetar med både krisberedskap och civilt försvar, men med tonvikt på det senare

Beredskapssektorernas arbete ska avse åtgärder inför och vid både fredstida krissituationer och höjd beredskap.¹²³ Vår utvärdering indikerar att de flesta beredskapssektorerna arbetar med både krisberedskap och civilt försvar, och att detta sker integrerat. Det är dock tydligt att beredskapssektorerna har en klar tonvikt på arbetet med civilt försvar. Vi har hittat få exempel på aktiviteter som specifikt avser krisberedskap. Ett sådant är dock att sektorn Energiförsörjning arbetar med en klimat- och sårbarhetsanalys. Samtidigt sysslar alla beredskapssektorer med regelbunden lägesrapportering, vilket får betraktas som krisberedskap.

Det finns exempel på sektorer där man betonar att krisberedskap och civilt försvar ställer olika krav. Inom till exempel hälso- och sjukvården kan fredstida kriser medföra andra behov än krig.

6.7.3 Beredning av gemensamma underlag fungerar men kan utvecklas

I flera beredskapssektorer anges att beredning av gemensamma ärenden utgör en relativt stor och tidskrävande aktivitet. Det handlar främst om underlag som ska till regeringen, MSB, Försvarsmakten och Nato. Exempel på sådana större underlag är

- regeringsuppdrag om genomförbarheten av åtgärdsförslag i Försvarsberedningens delrapport Ds 2023:34 *Kraftsamling*
- MSB:s systemunderlag för 2025

¹²³ 24 § förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

- regeringsuppdragen om förmågebedömningar för civilt försvar.

Vidare får beredskapssektorerna till sig både mer generella och sektorsspecifika regeringsuppdrag. MSB hämtar också in underlag från sektorerna för att besvara sina egna regeringsuppdrag. Till detta kommer remisser som ibland ska besvaras av beredskapssektorerna.

Beredskapssektorerna tar också fram gemensamma underlag och produkter på eget initiativ. Det gäller till exempel tioårsplaner, årsarbetsplaner, samordnade budgetunderlag samt ansökningar till anslag 2:4 Krisberedskap.

Två av sektorerna har särskilda dokument med rutiner för ärendehantering, medan tre ytterligare sektorer bereder sådana rutiner. PTS skriver om sektorns svar på regeringsuppdraget om åtgärdsförslagen i *Kraftsamling*:

Arbetet har fördjupat myndighetens förståelse av hur det myndighetsgemensamma arbetet vid exempelvis regeringsuppdrag bör fungera, vilket i sin tur har resulterat i ett förslag på gemensamt beredningsförfarande.¹²⁴

Det finns utmaningar och utrymme för sektorerna att utveckla sina former för beredning av gemensamma underlag. Flera myndigheter har framfört att beredningen av gemensamma ärenden kan vara omständlig och ta lång tid. Ett problem är också att beredningen tar olika lång tid i olika myndigheter, vilket skapar obalanser i processen. I vissa fall behöver den sektorsansvariga myndigheten lång tid för sin beredning, vilket gör att övriga myndigheter får kort tid på sig att ta fram sina underlag.

Det är vanligt att ärenden som ska beredas inkommer med kort varsel och har kort handläggningstid. Det medför ofta att tiden för myndigheterna att arbeta med underlagets innehåll blir kort, och att huvuddelen av tiden går åt till administrativ beredning hos myndigheterna. Detta påverkar underlagets kvalitet negativt. Det gäller i synnerhet om myndigheterna behöver ta in underlag från näringsliv, kommuner eller regioner. Flera myndigheter menar att med bättre framförhållning och en planering som beaktar sektorernas beredningsprocesser skulle kvaliteten på produkterna kunna stärkas.

Ett par sektorsansvariga myndigheter lyfter att såväl regeringsuppdrag som MSB:s informationsinhämtningar från beredskapssektorerna främst efterfrågar information om de statliga myndigheterna i sektorn, snarare än om aktörerna eller de viktiga samhällsfunktionerna. Det kan leda till att

¹²⁴ PTS, *Årsredovisning 2024*, 2025.

svaren som inkommer inte ger Regeringskansliet eller MSB en heltäckande bild av förhållandena inom de viktiga samhällsfunktionerna.

I någon sektor finns synpunkter på hur den sektorsansvariga myndigheten hanterar avvikande synpunkter från myndigheter vid sektorsgemensamma svar.

Sammantaget upplever många av de intervjuade myndigheterna beredskapssystemet som mycket rapporteringstungt och ifrågasätter värdet av vissa av de rapporteringar och uppgiftsinhämtningar som görs. En synpunkt som framförs är att det vore bättre om vissa förfrågningar och uppdrag gick till samtliga 61 beredskapsmyndigheter, istället för att kanaliseras via sektorerna. Kvaliteten på underlagen skulle då förbättras, samtidigt som sektorerna skulle kunna lägga tiden på andra arbetsuppgifter. Ytterligare en aspekt är att när informationen ska gå via de sektorsansvariga myndigheterna så samlas onödigt mycket säkerhetskänsliga uppgifter hos dessa.

6.7.4 Sektorsgemensam övningsverksamhet är under utveckling

Sektorsgemensam övningsverksamhet är inte en explicit reglerad uppgift för sektorsansvariga myndigheter. Övningar kan dock ses som ett viktigt verktyg för att lösa flera av de sektorsansvariga myndigheternas uppgifter.

Inom några områden bedrevs sektorsövningar innan beredskapssektorerna inrättades:

- **Elektroniska kommunikationer och post:** PTS har sedan 2005 drivit övningsserien Telö för sektorns aktörer, som genomförs vartannat år. Sektorns övningsverksamhet sker framförallt inom ramen för Nationella telesamverkansgruppen (NTSG). Telö 24 innebar fyra övningstillfällen med en avslutande fältövning.
- **Finansiella tjänster:** Inom ramen för Finansiella sektorns privat-offentliga samverkan (FSPOS) har det länge bedrivits övningsverksamhet. Däremot bedriver beredskapssektorn inga övningar specifikt för sektorns myndigheter, då myndigheternas samverkan övas i andra former.
- **Transporter:** I sektorn finns en historik av gemensamma övningar med näringslivsföreträdare inom ramen för först TP SAMS och sedan BT POS.

Huvuddelen av sektorerna har berett eller håller på att bereda någon form av strategi eller plan för utbildning och övning. Flera sektorer genomför löpande funktionsövningar och seminarieövningar för chefer och särskilda

befattningshavare. Myndigheterna bjuder också in varandra till sina egna övningar. Sektorerna deltar även i Försvarsmaktens och MSB:s övningar. Flera sektorer har projekt för att förbereda sektorns deltagande i MSB:s Övning av totalförsvar (ÖTF) som pågår 2025–2027.

Vår samlade bild är att de flesta sektorerna bedriver en viss övningsverksamhet, eller håller på att utveckla en sådan. Ambitionsnivån varierar mellan sektorerna.

6.7.5 Nato-medlemskapet påverkar även arbetet i sektorerna

Beredskapsförordningen anger ingen roll för de sektorsansvariga myndigheterna kopplat till Nato-medlemskapet. I praktiken involveras dock sektorerna i Nato-relaterat arbete, om än i olika omfattning.

En faktor som påverkar omfattningen av Nato-relaterat arbete är om sektorns ansvarsområde omfattas av de sju civila förmågor som Nato har identifierat som särskilt prioriterade för att stärka den civila motståndskraften.¹²⁵ Särskilt stor påverkan får Nato-medlemskapet för de myndigheter som av regeringen givits en uttalad roll att delta i Natos verksamhet rörande resiliens och civil beredskap.¹²⁶ Det är 19 av de myndigheter som ingår i beredskapssektorerna som har fått en sådan roll. Dessa myndigheter återfinns i sju olika beredskapssektorer.¹²⁷

PTS tar in underlag från myndigheter i sektorn Elektroniska kommunikationer och post för sitt uppdrag i Natos Civil Communications Planning Group (CCPG). Sektorn Hälsa, vård och omsorg har i sin sektoröverenskommelse¹²⁸ angivit att Nato är ett av områdena som sektorns myndigheter ska samverka kring. För Ordning och säkerhet anges att ett av de prioriterade målen för sektorn 2024–2033 är att beredskapssektorn ska ha

¹²⁵ NATO Baseline Requirements for National Resilience (NBR). Dessa omfattar 1) Säkerställa politiskt beslutsfattande och centrala ledningsfunktioner, 2) Resilient energiförsörjning, 3) Effektiv hantering av okontrollerade befolkningsrörelser, 4) Resilienta system för livsmedels- och dricksvattenförsörjning, 5) Hantering av stora masskadeutfall och hälsokriser, 6) Resilienta civila kommunikationssystem, samt 7) Resilienta transportsystem.

¹²⁶ Försvarsdepartementet, *Instruktion för myndigheters verksamhet i Nato*. Regeringsbeslut, Fö2023/01701, 2023-10-26.

¹²⁷ Berörda myndigheter av de som ingår i beredskapssektorer är Svenska kraftnät, E-hälsomyndigheten, Folkhälsomyndigheten, Kustbevakningen, Livsmedelsverket, Luftfartsverket, Läke-medelsverket, MSB, Polismyndigheten, PTS, Sjöfartsverket, Socialstyrelsen, Energimyndigheten, Jordbruksverket, Statens veterinärmedicinska anstalt, Strålsäkerhetsmyndigheten, Säkerhetspolisen, Trafikverket och Transportstyrelsen.

¹²⁸ Beredskapssektor Hälsa, vård och omsorg, *Överenskommelse för arbetet i sektorn Hälsa, vård och omsorg*, 2024.

anpassat sin verksamhet utifrån de krav som Nato-medlemskapet ställer.¹²⁹ Sektorerna Livsmedelsförsörjning och dricksvatten samt Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen har båda arbetsgrupper för Nato-frågor.

Sektorerna Ekonomisk säkerhet och Finansiella tjänster har i våra intervjuer sagt sig påverkas förhållandevis lite av Nato-medlemskapet.

MSB har uppgiften att upprätthålla en samlad bild av det svenska deltagandet i Natos civila beredskapsarbete. MSB har därför inrättat en samverkansgrupp för myndigheternas arbete med Nato-frågor, som träffas två gånger per år. Till dessa möten kallas de sektorsansvariga myndigheterna. Alla sektorsansvariga myndigheter ingår dock inte i Natos planeringsgrupper.

De sektorsansvariga myndigheterna har också etablerat ett eget informellt samarbetsforum för Nato-frågor som träffas löpande.

6.8 Om regeringens styrning

Våra intervjuer visar att förutsättningarna för beredskapssektorernas arbete kan påverkas av om en sektors samtliga myndigheter tillhör samma departement (vilket gäller för fyra av sektorerna) eller om myndigheterna tillhör olika departement (vilket gäller för sex av sektorerna).¹³⁰ Enligt de intervjuade kan styrningen med bäring på sektorsarbetet variera något mellan olika departement. Det verkar dock i praktiken inte innebära någon större utmaning.

Det varierar hur regeringen generellt styr beredskapssektorernas ansvarsområden, vilket kan få återverkningar på sektorsarbetets förutsättningar. Ett exempel på det är att regeringen inom vissa områden tenderar att ge berörda myndigheter många regeringsuppdrag. Här kan särskilt nämnas sektorn Hälsa, vård och omsorg, där Socialstyrelsen årligen får ett stort antal regeringsuppdrag, varav många avser beredskapsfrågor.¹³¹ Regeringsuppdragen involverar ofta övriga beredskapsmyndigheter i sektorn,

¹²⁹ Polismyndigheten, *Grunddokument – Beredskapssektor Ordning och säkerhet*, 2025.

¹³⁰ De fyra sektorer där samtliga myndigheter sorterar under samma departement är Energiförsörjning, Finansiella tjänster, Hälsa, vård och omsorg och Transporter. I övriga sektorer sorterar myndigheterna under antingen tre departement (Ekonomisk säkerhet, Försörjning av grunddata, Livsmedelsförsörjning och dricksvatten samt Ordning och säkerhet), fyra departement (Elektroniska kommunikationer och post) eller fem departement (Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen).

¹³¹ Inom samtliga de sakområden som Socialstyrelsen ansvarar för hade myndigheten exempelvis under 2024 totalt 216 aktiva regeringsuppdrag. Se Statskontoret, *Myndighetsanalys av Socialstyrelsen – Slutrapport*, 2025.

och uppdragen tar upp en substantiell del av det sektorsgemensamma arbetet. Från företrädare för såväl kommuner och regioner som näringsliv ser man problem med den stora volymen beredskapsrelaterade regeringsuppdrag. De menar att den stora mängden regeringsuppdrag gör att beredskapsarbetet blir splittrat och att Socialstyrelsen får svårt att arbeta strategiskt och långsiktigt.

Även i andra sektorer finns synpunkter på att det kommer många regeringsuppdrag, ofta samtidigt och med korta svarstider. Vidare framför myndigheter i flera sektorer att det sker dubbelarbete i rapporteringen till Regeringskansliet och till MSB.

Vi har fått bilden att det är ovanligt att myndigheterna i en beredskapssektor gemensamt träffar företrädare för Regeringskansliet. Myndigheterna i sektorn Livsmedelsförsörjning och dricksvatten har dock verksamhetsdialog med ansvariga departement två gånger per år. Gemensamma möten med departement har även förekommit i sektorerna Hälsa, vård och omsorg, Ordning och säkerhet samt Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen.

6.9 Ytterligare utvecklingsbehov som lyfts fram av myndigheterna

Vi har i det här kapitlet redogjort för flera utvecklingsbehov kopplat till arbetet med beredskapssektor som myndigheter och andra aktörer har lyft fram i vår utvärdering. Här presenteras ytterligare några utvecklingsbehov som vi har fått ta del av.

6.9.1 Ett fåtal myndigheter efterlyser föreskriftsrätt mot beredskapsmyndigheter i sektorn

De flesta myndigheter vi har intervjuat – såväl sektorsansvariga myndigheter som beredskapsmyndigheter – har varit tveksamma till att de sektorsansvariga myndigheterna skulle ges föreskriftsrätt mot beredskapsmyndigheter i sektorn. Enligt de intervjuade är det visserligen lätt att tänka sig situationer där ett sådant starkare mandat för de sektorsansvariga myndigheterna skulle underlätta arbetet för dessa, men de allra flesta menar ändå att nackdelarna skulle överväga, till exempel att det anses gå emot ansvarsprincipen. Överlag betonas istället värdet av samverkan på frivillig grund.

De två sektorsansvariga myndigheterna Energimyndigheten och Trafikverket har dock uttalat att en föreskriftsrätt skulle vara önskvärd, men att förutsättningarna då först behöver utredas ordentligt. Regeringen har nyligen

aviserat att man avser ge en särskild utredare i uppdrag att bland annat se över behovet av föreskriftsrätt för sektorsansvariga myndigheter.

6.9.2 Myndigheterna önskar tydliggörande av ”inför”

Beredskapsförordningen innehåller bestämmelser om uppgifter som statliga myndigheter under regeringen har inför och vid fredstida krissituationer och höjd beredskap. I rapporten om uppbyggnaden av civilområdena pekade MTFA på att begreppet ”inför och vid” väckte visst huvudbry i systemet:

MTFA konstaterar att inför tolkas olika av berörda aktörer. De olika tolkningarna handlar om huruvida det är en förberedande uppgift över tid, eller ett tillstånd på en beredskapsskala som följs av skärpt eller högsta beredskap, och i så fall var på skalan Sverige befinner sig.¹³²

Även i denna utvärdering av implementeringen av beredskapssektorer har vi stött på flera sektorer och myndigheter som anser att formuleringarna i beredskapsförordningen kring ”inför och vid fredstida krissituationer och höjd beredskap” är otydliga. Önskemål har framförts om att regeringen bör förtydliga vad som ska avses med begreppet ”inför och vid” i förordningen.

En av myndigheterna har framfört ett förslag om hur man skulle kunna justera de sektorsansvariga myndigheternas skyldighet att inför och vid fredstida krissituationer och höjd beredskap lämna den information som behövs till de civilområdesansvariga länsstyrelserna.¹³³ Man skulle helt enkelt kunna stryka formuleringen om ”inför och vid höjd beredskap” och istället bara ange att de civilområdesansvariga länsstyrelserna får begära den information de behöver för sitt uppdrag. Motsvarande förändring skulle kunna göras för skyldigheten att lämna underlag till Försvarsmakten.¹³⁴

6.9.3 Flera myndigheter vill att arbetet ska löpa kalenderårsvis

Slutligen har flera sektorer och myndigheter framfört att de anser att beredskapsarbetet, till exempel avseende rapportering av risk- och sårbarhetsbedömningar och MSB:s systemunderlag, bör anpassas till statens budgetår och löpa kalenderårsvis – istället för att som nu i praktiken löpa från oktober till och med september. Myndigheterna ser risker med att bland annat systemunderlaget blir en struktur som går parallellt med och inte är synkroniserad med myndigheternas budgetunderlag.

¹³² Myndigheten för totalförsvarsanalys, *Uppbyggnaden av civilområden*, 2024, s. 53.

¹³³ 22 § förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

¹³⁴ 8 § förordning (2015:1053) om totalförsvar och höjd beredskap.

7. Beredskapssektorernas samverkan med externa aktörer

I detta kapitel behandlar vi beredskapssektorernas externa relationer och den samverkan som sker med andra beredskapssektorer, civilområden och Försvarmakten. Vi tar även upp sektorernas interaktion med näringslivet, företrädare för kommuner och regioner, frivilligorganisationer samt MSB.

7.1 Samverkan med andra beredskapssektorer

Sektorsansvariga myndigheter ska verka för att de åtgärder som beredskapsmyndigheterna inom beredskapssektorn vidtar är samordnade med de åtgärder som andra beredskapsmyndigheter vidtar.¹³⁵

7.1.1 Sektorernas behov av samverkan sinsemellan varierar

Vi har utifrån våra intervjuer, samt med uppgifter från Försvarsutskottets rapport¹³⁶, sammanställt vilka beredskapssektorer som flest andra sektorer ser behov av att samverka med. Nedan anges hur många sektorsansvariga myndigheter som har nämnt respektive sektor som prioriterad att samverka med:

- **Elektroniska kommunikationer och post** nämns av sex sektorer.
- **Transporter** nämns av fem sektorer.
- **Finansiella tjänster** och **Energiförsörjning** nämns av fyra sektorer.

Övriga sektorer har nämnts av en till två andra sektorsansvariga myndigheter. Siffrorna redogör varken för vilka faktiska samverkansbehov som finns eller vad samverkan avser, men de ger en fingervisning om de samverkansbehov som aktörerna själva identifierat.

Samverkan mellan sektorerna behöver inte nödvändigtvis handla om de viktiga samhällsfunktionerna i sektorerna. Exempelvis har både Energimyndigheten och Polismyndigheten som sektorsansvariga myndigheter etablerat samverkan med PTS i syfte att ta del av deras erfarenheter av privat-offentlig samverkan.

¹³⁵ 24 § förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

¹³⁶ Försvarsutskottet, *Uppföljning av det civila försvaret – erfarenheter från tre beredskapssektorer*, 2024.

7.1.2 Ökad samverkan mellan beredskapssektorerna

Samverkan mellan beredskapssektorer var till och med 2024 begränsad. Kontakterna skedde främst i samband med MSB:s möten. Däremot skedde mycket bilateral samverkan mellan beredskapsmyndigheter i olika sektorer.

Beredskapssektorerna vill etablera en mer aktiv samverkan med andra sektorer. Vår bild är att så också har skett under slutet av 2024 och början av 2025. Flera sektorer har inlett en mer aktiv samverkan med andra sektorer.

Sektorn Livsmedelsförsörjning och dricksvatten genomför vartannat myndighetschefsmöte tillsammans med representanter för andra sektorer. Livsmedelsverket har även löpande samarbete med sektorskansliet hos Trafikverket kring bland annat internationell samverkan. Sektorerna planerar en gemensam övning hösten 2025.

Flera sektorer har genomfört bilaterala samplaneringsmöten. Det gäller sektorerna Hälsa, vård och omsorg och Livsmedelsförsörjning och dricksvatten, respektive Ordning och säkerhet och Transporter. Samplaneringsmötena innebär att sektorerna möts för att identifiera bilaterala samverkansbehov mellan myndigheterna. Den fortsatta samverkan kan sedan ske både sektorsgemensamt och bilateralt mellan enskilda myndigheter utan att involvera övriga myndigheter.

7.1.3 Informella nätverk mellan sektorsansvariga myndigheter

Samordnare vid de sektorsansvariga myndigheterna har bildat ett informellt nätverk för erfarenhetsutbyte. I nätverket utbyts till exempel tips mellan sektorerna om hur man hanterat olika frågor, och det förekommer också samverkan kring underlag inför möten hos MSB.

Det finns även ett informellt samarbetsforum för sektorsansvariga myndigheter avseende Nato-frågor som träffas på regelbunden basis.

Sektorsansvariga myndigheter möts även i mindre konstellationer. De sektorsansvariga myndigheterna i Ekonomisk säkerhet, Finansiella tjänster samt Försörjning av grunddata har skapat ett informellt forum för erfarenhetsutbyte. Handläggare från de tre sektorerna träffas varannan vecka.

7.2 Samverkan med civilområden

En sektorsansvarig myndighet ska verka för att de åtgärder som beredskapsmyndigheterna inom beredskapssektorn vidtar är samordnade med de åtgärder som länsstyrelser och civilområdesansvariga länsstyrelser vidtar.¹³⁷ Arbetet med rapportering mellan beredskapssektorer och civilområden redovisas i avsnitt 6.5.3.

7.2.1 Sektorerna och civilområdena ger likartad bild av samverkan dem emellan

Alla civilområdeskanslier har utsett handläggare för respektive beredskapssektor. Kanslierna har skapat gemensamma arbetsgrupper för varje beredskapssektor, i syfte att underlätta sektorernas kontakt med de civilområdesansvariga länsstyrelserna. Olika civilområden är utpekade som sammankallande gentemot sektorerna. De sektorsansvariga myndigheterna träffar löpande respektive arbetsgrupp.

MTFA har i en tidigare delredovisning av detta uppdrag¹³⁸ redogjort för hur samverkan mellan beredskapssektorerna och civilområdena ter sig utifrån de senares perspektiv. I den rapporten nämndes bland annat att de civilområdesansvariga länsstyrelserna uppfattar att beredskapssektorerna befinner sig i olika utvecklingsfaser, vilket påverkar hur långt man kommit i ömsesidig samverkan. Vidare nämndes att många frågor om hur ansvar och roller ska fördelas och tolkas uppstår i skärningen mellan det geografiska områdesansvaret och sektorsansvaret.

Våra intervjuer med myndigheterna i beredskapssektorerna har gett en bild som är likartad den vi fått från civilområdena. Flera intervjuade har framfört att relationen i gränsytorna mellan sektorsansvariga myndigheter och civilområdesansvariga länsstyrelser samt övriga länsstyrelser behöver klaras ut.

På uppdrag av Forum för civil beredskap (FCB) har MSB under våren 2025 genomfört ett arbete för att reda ut oklarheter i samspelet mellan sektorsansvar och geografiskt områdesansvar. MSB har tagit fram förslag till lösningar som har diskuterats av sektorsansvariga myndigheter och civilområdesansvariga länsstyrelser. Berörda myndigheter har enats om att gå

¹³⁷ 24 § förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

¹³⁸ Myndigheten för totalförsvarsanalys, *Uppbyggnaden av civilområden*, 2024.

vidare med fortsatta arbeten, inklusive ett projekt om vidareutveckling av systemsamordning och samverkansformer.¹³⁹

7.2.2 Samverkan har varit begränsad

Den bild som ges av myndigheterna i beredskapssektorerna är att ungefär hälften av sektorerna hittills har haft begränsad samverkan med civilområdena – utöver de möten man har med handläggarna på civilområdeskanslierna.

Vi har hittat några exempel på konkret samverkan mellan beredskapssektorer och civilområdesansvariga länsstyrelser:

- **Energiförsörjning** har genomfört flera aktiviteter tillsammans med civilområdesansvariga länsstyrelser. Under 2025 genomförs en serie besök i civilområdena för att identifiera gemensamma utmaningar. Därutöver har Energimyndigheten som beredskapsmyndighet bilaterala kontakter med länsstyrelserna.
- **Finansiella tjänster** har etablerat en särskild samverkan med Östra civilområdet. Detta mot bakgrund av att huvuddelen av bankerna och övriga finansiella aktörer har sina huvudkontor i Stockholmsområdet.
- **Hälsa, vård och omsorg** har skrivit en överenskommelse med civilområdeskanslierna om formerna för deras samarbete.¹⁴⁰
- **Livsmedelsförsörjning och dricksvatten** har genomfört flera besök hos civilområden för konkret förmågeplanering. Under våren 2025 genomfördes två heldagar tillsammans med civilområden och militärregioner för att diskutera hur samarbetet kan utvecklas.

7.3 Samverkan med Försvarmakten

Sektorsansvariga myndigheter ska verka för att de åtgärder som beredskapsmyndigheterna inom beredskapssektorn vidtar är samordnade med de åtgärder Försvarmakten vidtar.¹⁴¹ Vidare ska sektorsansvariga myndigheter inför och vid höjd beredskap lämna Försvarmakten det underlag som behövs för att myndigheten ska kunna fullgöra sin

¹³⁹ MSB, *Vägledande principer för fortsatt utveckling av förmåga till ledning och samverkan inom civilt försvar – Fortsatt arbete* (Ärendenr. 2025-07752), 2025.

¹⁴⁰ Socialstyrelsen och länsstyrelserna, *Överenskommelse för arbetet mellan beredskapssektorn hälsa, vård och omsorg och civilområdeskanslierna*, 2024.

¹⁴¹ 24 § förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

informationsskyldighet till regeringen.¹⁴² Informationen ska även omfatta läget inom beredskapssektorns ansvarsområde.¹⁴³

När det gäller förmågeutveckling samverkar de sektorsansvariga myndigheterna främst med Förvarsstaben. Vid Förvarsstaben finns inte några utpekade handläggare per sektor som har en löpande kontakt med dessa, utan samverkan sker främst utifrån behov, till exempel kopplat till regeringsuppdrag. Förvarsmakten har bland annat haft ett regeringsuppdrag om att bedöma det civila försvarets förmåga att lämna stöd till det militära försvaret.¹⁴⁴ Under 2024 och 2025 har Förvarsmakten genomfört workshops med beredskapssektorerna för att få en bild av förmågan att stödja. Förvarsstaben träffar även de sektorsansvariga myndigheterna vid bland annat ÖB:s årliga chefsfältövning.

När det gäller förmågeutnyttjande har Förvarsmaktens operationsledning löpande kontakt med de myndigheter som ingår i grundoperationsplaneringen, så kallade GROP-myndigheter. Flera av dessa är sektorsansvariga myndigheter, och de företräder i regel både sin egen myndighet och sin beredskapssektor.

Viss samverkan sker också mellan beredskapssektorer och militärregioner. Trafikverket utövar sitt sektorsansvar på regional nivå, och varje region har direkt samverkan med respektive militärregion. Vidare har sektorn Livsmedelsförsörjning och dricksvatten etablerat samverkan med militärregioner och civilområden gemensamt.

Förvarsmakten deltar i ett par beredskapssektorerers samverkansstrukturer. Förvarsmaktens telekommunikations- och informationssystemförband (FMTIS) ingår i Nationella telesamverkansgruppen. Likaså ingår Förvarsmakten i sektorn Transporters samverkansstruktur BT POS.

Förvarsmakten anser att de sektorsansvariga myndigheterna har tolkat innebörden av sektorsansvaret på olika sätt, bland annat när det gäller hur man valt att krigsorganisera sig. Förvarsmakten menar att de skilda tolkningarna av sektorsansvaret skapar otydlighet och försvårar samverkan. Vidare bedömer Förvarsmakten att den samverkan med beredskapssektorerna som syftar till en mer långsiktig förmågeuppbyggnad bör utvecklas, då nuvarande samverkan primärt syftar till att identifiera

¹⁴² 8 § förordning (2015:1053) om totalförvar och höjd beredskap.

¹⁴³ 25 § förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

¹⁴⁴ Förvarsmakten, *Bedömning av det civila försvarets förmåga att lämna stöd till det militära försvaret*, 2025.

åtgärder som behöver vidtas här och nu.¹⁴⁵ Vi noterar att Försvarsstaben samverkar med beredskapssektorerna utifrån sin linjeorganisation, och att man i den inte har några utpekade handläggare per beredskapssektor som har löpande kontakt med sektorerna.

I våra intervjuer med beredskapssektorerna har vi fått bilden att Försvarsmakten primärt har samverkan med enskilda beredskapsmyndigheter. I de fall samverkan har skett sektorsgemensamt har den ofta främst bestått i att Försvarsmakten kallat till möten för att få information från sektorn. Det förekommer även att Försvarsmakten deltar vid möten med beredskapssektorer för att informera om någon fråga. Ett par sektorer upplever att Försvarsmaktens behov inte är tydliga, samtidigt som myndigheterna säger att de själva kan bli bättre på att informera om vad de kan bidra med.

7.4 Samverkan med näringslivet

En sektorsansvarig myndighet ska verka för att samverkan med näringslivet sker i den utsträckning det behövs.¹⁴⁶

7.4.1 Olika omfattning på sektorernas näringslivssamverkan

flera sektorer av att näringslivet svarar för huvuddelen av den samhällsviktiga verksamheten i sektorns ansvarsområde. De tydligaste exemplen på det är sektorerna Elektroniska kommunikationer och post, Energiförsörjning, Finansiella tjänster och Transporter. Även i sektorerna Hälsa, vård och omsorg samt Ordning och säkerhet svarar näringslivet för en stor del av den samhällsviktiga verksamheten. I övriga sektorer har näringslivet en mindre framträdande roll.

Vi har fått följande bild av den sektorsgemensamma samverkan med näringslivet i olika sektorer:

- Fyra sektorer har ingen eller liten sektorsgemensam samverkan med näringslivet. Det gäller sektorerna Ekonomisk säkerhet, Försörjning av grunddata, Hälsa, vård och omsorg¹⁴⁷ samt Räddningstjänst och skydd av

¹⁴⁵ Försvarsmakten, *Försvarsmaktens redovisning av uppgift 9 i regleringsbrevet för budgetåret 2024 – Samverkan utifrån ny struktur för samhällets krisberedskap och civilt försvar*, 2024.

¹⁴⁶ 24 § förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

¹⁴⁷ Sektorn har tidigare inkluderat flera branschorganisationer i sitt beredskapsforum, men detta är nu avvecklat. Den sektorsansvariga myndigheten Socialstyrelsen beskriver själva att fokus för sektorns samverkan ligger på regionerna, men att man på sikt kan behöva utveckla samverkan med näringslivet.

civilbefolkningen¹⁴⁸. I dessa sektorer finns för närvarande inga planer på att utveckla samverkan med näringslivet.

- Sektorn Ordning och säkerhet har idag en begränsad samverkan med näringslivet, men arbetar för att utveckla denna.
- Övriga sektorer har en mer omfattande samverkan med näringslivet. Det gäller sektorerna Elektroniska kommunikationer och post, Energiförsörjning, Finansiella tjänster, Livsmedelsförsörjning och dricksvatten samt Transporter.

I de beredskapssektorer där näringslivssamverkan är mer omfattande har den ofta bedrivits under lång tid, i vissa fall under flera decennier. Samtidigt lyfter både myndigheter och näringslivsföreträdare i dessa sektorer att näringslivssamverkan behöver utvecklas ytterligare.

I faktaruta 2 redovisas vilka forum för privat-offentlig samverkan som fanns i maj 2025. Det varierar hur tydlig kopplingen mellan forum och beredskapssektor är.

Det bör noteras att dessa samverkansforum också kan inkludera andra myndigheter än de som ingår i beredskapssektorn. Ett exempel är BT POS där bland annat Energimyndigheten, Försvarsmakten, MSB och Tullverket ingår.

För vissa sektorer är den privat-offentliga samverkan minst lika viktig – kanske till och med viktigare – för beredskapsutvecklingen som samverkan mellan sektorns myndigheter. Detta påverkar hur sektorerna ser på den privat-offentliga samverkan. PTS menar till exempel att NTSG är en del av beredskapssektorn, eftersom aktörerna enligt lagen om elektronisk kommunikation (LEK) är ålagda att delta i NTSG:s arbete. Inom Finansiella tjänster har Finansinspektionen etablerat en samverkansstruktur gentemot myndigheter och näringsliv för beredskapssektorn, som till en del är gemensam med FSPOS. Inom sektorn Transporter beskriver Trafikverket att sektorn är beroende av samverkan med näringslivet, och att BT POS därför har varit i fokus för sektorns arbete.¹⁴⁹

Beredskapssektorernas näringslivssamverkan kan ske med både branschorganisationer och enskilda företag, men detta varierar mellan

¹⁴⁸ Sektorn har adjungerat SOS Alarm Sverige AB, men har i övrigt ingen utvecklad samverkan med näringslivet.

¹⁴⁹ Försvarskommittén, *Uppföljning av det civila försvaret – erfarenheter från tre beredskapssektorer*, 2024.

sektorerna. PTS samverkar till exempel direkt med företag¹⁵⁰, medan Finansinspektionen samverkar både med branschorganisationer och med ett urval av företag i sektorn. Samma sak gäller för Trafikverkets BT POS. Polismyndigheten samverkar primärt med branschorganisationer.

Faktaruta 2. Forum för privat-offentlig samverkan med koppling till beredskapssektor.

Inom följande beredskapssektorer finns forum för privat-offentlig samverkan (POS):

- **Elektroniska kommunikationer och post:** Nationella telesamverkansgruppen (NTSG).¹⁵¹
- **Energiförsörjning:** Elsamverkan¹⁵² samt ny sektorsgemensam POS-struktur¹⁵³.
- **Finansiella tjänster:** Finansiella sektorns privat-offentliga samverkansgrupp (FSPOS).
- **Livsmedelsförsörjning och dricksvatten:** Samrådsgrupp för krisberedskapsplanering av livsmedelsförsörjning (SKAL), samt Vatten- och avlopp privat-offentlig samverkan (VAPOS), där även avfallsfrågor ingår.
- **Transporter:** Beredskapssektor Transporter privat-offentlig samverkan (BT POS).

Följande beredskapssektorer saknar forum för privat-offentlig samverkan: Ekonomisk säkerhet, Försörjning av grunddata, Hälsa, vård och omsorg, Ordning och säkerhet samt Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen.

7.4.2 Stora skillnader i näringslivsstruktur

Förutsättningarna för sektorernas samverkan med näringslivet påverkas av näringslivsstrukturen. Ett exempel är att antalet företag skiljer sig mycket mellan beredskapssektorerna. Inom sektorn Elektroniska kommunikationer och post står till exempel en handfull företag för 90–95 procent av

¹⁵⁰ Med undantag för de kommunala stadsnäten, där PTS går via branschorganisationen Stadsnätetsföreningen.

¹⁵¹ Sedan den 1 maj 2024 kan företag åläggas att delta i NTSG. Tidigare var deltagandet frivilligt för företagen, men genom ändringar i lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation och förordningen (2022:511) om elektronisk kommunikation har samarbetet gjorts obligatoriskt.

¹⁵² Energiföretagen Sverige är huvudman för Elsamverkan. Svenska kraftnät ingår i Elsamverkan.

¹⁵³ Energimyndigheten håller på att etablera en sektorsgemensam POS-struktur.

abonnemangen inom mobiltelefoni och bredband¹⁵⁴, även om antalet tillsynsobjekt utifrån LEK uppgår till 725.¹⁵⁵ Det kan jämföras med sektorn Transporter, där mer än 30 000 företag är verksamma.¹⁵⁶ För transportsektorn bedöms antalet tillsynsobjekt för NIS2-direktivet vara cirka 750, vilket ger en indikation på hur många företag som är av större betydelse för sektorn.

7.4.3 Beredskapsmyndigheter kan enskilt ha omfattande näringslivssamverkan

Även om en beredskapssektor har begränsad sektorsgemensam näringslivssamverkan, så kan enskilda beredskapsmyndigheter ha omfattande samverkan med näringslivet. Det gäller till exempel för sektorn Hälsa, vård och omsorg, där sektorn har liten näringslivssamverkan, men där både Läkemedelsverket och E-hälsomyndigheten har stor sådan samverkan.

7.4.4 Näringslivet upplever sig inte vara helt inkluderade

Våra intervjuer med näringslivsföreträdare visar att de i huvuddelen av fallen har en relativt positiv bild av hur samverkan fungerar med beredskapssektorer eller med enskilda myndigheter – åtminstone i de fall näringslivssamverkan är av större omfattning.

Samtidigt har de flesta av de intervjuade näringslivsföreträdarna också framhållit att det tar tid för myndigheterna att närma sig näringslivet, och att näringslivet borde kunna involveras mer och tidigare i beredskapssektorernas arbete. Även i sektorer där verksamheten i stor utsträckning utgörs av företag beskriver flera intervjuade näringslivsföreträdare det som att myndigheterna inte fullt ut nyttiggör den kompetens som finns i företagen.

I sektorn Hälsa, vård och omsorg sker idag samverkan med näringslivet i begränsad omfattning, och det finns en önskan från näringslivet att i högre utsträckning bli involverade i sektorns arbete.

Vi har noterat att det verkar vara ovanligt att näringslivsföreträdarna involveras direkt i framtagandet av underlag till viktigare produkter. Ett undantag är sektorn Livsmedelsförsörjning och dricksvatten, där branschorganisationer medverkat i framtagandet av sektorns underlag.

¹⁵⁴ Post- och telestyrelsen, *Svensk telekommarknad 2023, 2024*, s. 14 och s. 19.

¹⁵⁵ Statskontoret, *Tillsynsmyndigheternas kostnader till följd av NIS2-direktivet*, 2025.

¹⁵⁶ <https://www.transportforetagen.se/prioriterade-fragor/transportfakta/om-transportbranschen/> Hämtad 2025-01-08.

Flera näringslivsföreträdare lyfter att sekretess utgör en begränsande faktor för deras deltagande i sektorsarbetet, avseende både planering och delning av lägesbilder. I huvuddelen av sektorernas samverkansstrukturer saknas det idag säkerhetsskyddsavtal. En näringslivsföreträdare lyfter att detta även begränsar vilken information som de kan dela med myndigheterna i sektorn.

7.4.5 I flera sektorer finns föreskriftsrätt gentemot näringslivet

I flera av beredskapssektorerna förekommer att beredskapsmyndigheter har någon form av styrmöjlighet gentemot företag och andra aktörer som är verksamma inom sektorns ansvarsområde. Det kan till exempel vara genom föreskrifter och bidragsgivning. Formerna för bidragsgivning redovisas i kapitel 5.

I enskilda sektorer kan sådana verktyg finnas hos både sektorsansvarig myndighet och andra beredskapsmyndigheter. Men det vanligaste är att de ligger hos den sektorsansvariga myndigheten.

Tre exempel på föreskriftsrätt är följande:

- **PTS** har föreskriftsrätt inom elektroniska kommunikationer avseende bland annat operatörernas förberedelser inför höjd beredskap, samt deras deltagande i NTSG.¹⁵⁷
- **Svenska kraftnät** har föreskriftsrätt om elberedskap gentemot aktörer inom elförsörjningen.¹⁵⁸
- **Riksbanken** har föreskriftsrätt gentemot företag av särskild betydelse för genomförandet av betalningar under fredstida krissituationer och vid höjd beredskap.¹⁵⁹

Några sektorsansvariga myndigheter menar att de skulle behöva en föreskriftsrätt gentemot näringslivet för att kunna utöva sektorsansvaret på ett bra sätt. Det gäller bland annat Finansinspektionen, som saknar rättsliga mandat för att kunna förbereda de finansiella företagen för höjd beredskap och krig.¹⁶⁰

¹⁵⁷ Förordning (2022:511) om elektronisk kommunikation.

¹⁵⁸ Förordning (1997:294) om elberedskap.

¹⁵⁹ RBFS 2023:3 Riksbankens föreskrifter och allmänna råd om företag av särskild betydelse för genomförandet av betalningar under fredstida krissituationer och vid höjd beredskap.

¹⁶⁰ Finansinspektionen, *Årsredovisning 2024*, 2025, s. 63.

7.4.6 Sällsynt att mandatet som totalförsvarsmyndighet används

Enligt lag (1982:1004) om skyldighet för näringsidkare, arbetsmarknadsorganisationer m.fl. att delta i totalförsvarsplaneringen ges så kallade totalförsvarsmyndigheter möjlighet att ställa krav på näringsidkares deltagande i totalförsvarsplaneringen. Samtliga sektorsansvariga myndigheter samt flera beredskapsmyndigheter ingår i kretsen av totalförsvarsmyndigheter.¹⁶¹

Den bild vi har fått är att ingen sektorsansvarig myndighet än så länge har tillämpat denna möjlighet att ställa krav på näringsidkares deltagande i totalförsvarsplaneringen. Däremot har Livsmedelsverket använt lagen i ett pilotprojekt i syfte att utforska huruvida lagen kan användas kopplat till arbetet med krigsorganisation och krigsplacering hos privata företag.

7.4.7 Bolag med statligt ägande

I SOU 2021:25 *Struktur för ökad motståndskraft* lyftes sektorernas samverkan med de statliga bolagen fram, samtidigt som man skrev att bolagen formellt inte kan ingå i sektorerna. I den nya ägarpolicy för bolag med statligt ägande som regeringen beslutade om 2025 anges att bolagen på marknadsmässiga villkor ska bidra till att effektivt stärka det svenska totalförsvaret.¹⁶²

Det statliga bolag som är mest involverat i en beredskapssektor är SOS Alarm Sverige AB, som är adjungerat och ingår i mötesstrukturen för Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen. Vidare ingår flera bolag i sektorernas samverkansstrukturer. Teracom och Telia Company ingår i NTSG, Swedavia ingår i BT POS, och Vattenfall ingår i Elsamverkan.

Teracom har fått ett omfattande beredskapsuppdrag av PTS och svarar för förstärkningsresurser som kan användas av aktörer inom elektroniska kommunikationer. Från Teracoms sida menar man, att det vore till nytta för hela sektorn om bolaget ingick bland beredskapsmyndigheterna i sektorn. När Teracom bildades angavs i propositionen att bolaget i beredskapssammanhang skulle betraktas som en myndighet.

7.4.8 Näringslivet lyfter flera generella behov

Näringslivsföreträdare i flera sektorer har lyft att det saknas tydliga besked om huruvida allmän tjänsteplikt kan tillämpas på personal i företag. Ett företag uppger att departement och sektorsansvarig myndighet ger olika

¹⁶¹ Förordning (1982:1005) om skyldighet för näringsidkare, arbetsmarknadsorganisationer m.fl. att delta i totalförsvarsplaneringen.

¹⁶² Finansdepartementet, *Statens ägarpolicy*, 2025.

besked om förväntningar och legala förutsättningar.

Branschorganisationerna efterfrågar här generella lösningar för näringsliv i alla sektorer. Inom sektorn Ordning och säkerhet efterfrågar

Bevakningsbranschen även möjligheten att använda civilplikt. Civilplikt är i maj 2025 endast aktiverad inom områdena elförsörjning och räddningstjänst. Utredningen SOU 2025:6 *Plikten kallar!* har lämnat förslag om tillämpningen av både allmän tjänsteplikt och civilplikt för företag.¹⁶³

Även generella behov av bevakningstjänster vid höjd beredskap lyfts av näringslivsföreträdare i flera sektorer. Bland andra Drivkraft Sverige menar att det skulle behövas en nationell stödfunktion för alla sektorer, för till exempel reparations- och bevakningsresurser.

7.5 Samverkan med kommuner och regioner

Beredskapsförordningen ställer inga explicita krav på att sektorsansvariga myndigheter ska verka för att samverkan kommer till stånd med företrädare för kommuner och regioner, till skillnad från det krav som gäller avseende näringslivet.

Kommuners och regioners verksamhet svarar för en stor del av de viktiga samhällsfunktionerna i flera sektorsansvarsområden (se tabell 11).

Tabell 11. Exempel på kommuners och regioners verksamhet per sektor.

Sektor	Verksamhet
Ekonomisk säkerhet	Hantering av försörjningsstöd.
Elektroniska kommunikationer och post	Kommunala stadsnät.
Energiförsörjning	Produktion och distribution av fjärrvärme, fjärrkyla, el, biogas.
Hälsa, vård och omsorg	Hälso- och sjukvård, tandvård, socialtjänst, smittskydd m.m.
Livsmedelsförsörjning och dricksvatten	Dricksvatten- och avloppsförsörjning, avfallshantering, måltidsverksamhet, tillsyn m.m.
Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen	Kommunal räddningstjänst, befolkningsskydd.
Transporter	Kommunala gator, kollektivtrafik, hamnar, flygplatser, ambulansflyg m.m.

¹⁶³ SOU 2025:6 *Plikten kallar! En modern personalförsörjning av det civila försvaret*, s. 543.

Kommunerna bedriver även verksamhet inom ytterligare några sektors ansvarsområden, men har där inte en lika stor omfattning på verksamheten.

Vår bedömning är att beredskapssektorerna hittills generellt sett har haft en begränsad samverkan med företrädare för kommuner och regioner. Nedan anges exempel på samverkan med företrädare för kommuner och regioner:

- **Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen:** Sektorn har den mest formaliserade samverkan, där representanter från Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och Storstockholms brandförsvarsförbund ingår som adjungerade i sektorns mötesstruktur. Det finns dock inget säkerhetsskyddsavtal mellan de statliga myndigheterna och de kommunala företrädarna, vilket gör att de senare inte kan delta i all samverkan. Det pågår ett arbete med att ta fram ett multilateralt säkerhetsskyddsavtal för samverkan med samtliga aktörer i sektorn.
- **Hälsa, vård och omsorg:** Sektorn hade tidigare ett beredskapsforum, där bland annat SKR och region- och kommunrepresentanter ingick. Socialstyrelsen har dock avvecklat forumet och ersatt det med en större beredskapskonferens för sektorn. Samverkan sker även löpande med företrädare för kommuner och regioner.
- **Energiförsörjning:** Den sektorsansvariga myndigheten Energimyndigheten hade under 2023 och 2024 samverkan med SKR. Då SKR främst lyfte frågor kring konkreta projekt- och bidragsformer, valde Energimyndigheten att istället fortsätta samverkan med SKR i rollen som beredskapsmyndighet.
- **Livsmedelsförsörjning och dricksvatten:** Sektorn kanaliserar huvuddelen av kontakten med kommuner via de länsstyrelser som ingår i sektorn.

Flera sektorer har i sina strukturer för privat-offentlig samverkan involverat kommunala bolag, kommunalförbund samt branschorganisationer för kommunala verksamheter. Exempel på detta är:

- **Livsmedelsförsörjning och dricksvatten:** Avfall Sverige och Svenskt Vatten.
- **Transporter:** SKR, Svenska Regionala Flygplatser och Svensk Kollektivtrafik.
- **Elektroniska kommunikationer och post:** Stadsnätetsföreningen.¹⁶⁴

¹⁶⁴ Stadsnätetsföreningen administrerar och genomför olika beredskapsåtgärder på uppdrag av PTS.

7.6 Samverkan med frivilligorganisationer

Vår undersökning visar att beredskapssektorerna har mycket begränsad samverkan med frivilligorganisationer. Vi har endast stött på några enstaka exempel där man sektorsgemensamt samverkar med frivilliga. Ett sådant är att Svenska Lottakåren bistår med administrativa resurser till Nationella telesamverkansgruppen. Vidare har representanter för Röda korset och Sveriges Civilförsvarsförbund varit med i det nu nedlagda beredskapsforumet i sektorn Hälsa, vård och omsorg. Det är desto vanligare att beredskapsmyndigheter enskilt har samverkan med frivilligorganisationer i sin ordinarie verksamhet. I sektorn Livsmedelsförsörjning och dricksvatten har respektive myndighet avtal med frivilligorganisationer. Myndigheterna avser dock att koordinera sig inom ramen för sektorn, så att man inte konkurrerar om de frivilliga resurserna.

7.7 Samverkan med MSB

I våra intervjuer med myndigheter har vi frågat om deras syn på MSB:s roll att bland annat stödja beredskapssektorerna samt hålla i en mötesstruktur för sektorsansvariga myndigheter och civilområdesansvariga länsstyrelser. Nedan sammanfattas vad som därvid framkommit.

7.7.1 Synen på MSB:s stödjande och samordnande roll är i huvudsak positiv, men kritik finns

Vår undersökning visar att beredskapssektorernas kontakter med MSB numera i hög grad går via den sektorsansvariga myndigheten. Överlag verkar övriga beredskapsmyndigheter i sektorerna ha mindre kontakt med MSB i dag än tidigare. MSB:s stöd till sektorerna handlar mycket om möten och stöddokument. De flesta sektorerna har valt att följa MSB:s vägledningar i sin verksamhet, bland annat eftersom det blir enklare om alla i systemet använder samma begreppsdefinitioner. MSB ger även mer konkret stöd. Myndigheten har under 2024 prioriterat stöd till de sektorsansvariga myndigheternas ledningsplatser.¹⁶⁵

Under våren 2025 beslutade MSB även om en föreskrift om statliga myndigheters uppgifter inför och vid höjd beredskap, som bland annat innehåller uppgifter för sektorsansvariga myndigheter.¹⁶⁶

¹⁶⁵ MSB, *Årsredovisning 2024*, 2025.

¹⁶⁶ MSBFS 2025:4 MSB:s föreskrifter och allmänna råd om statliga myndigheters uppgifter inför och vid höjd beredskap.

I våra intervjuer får MSB både beröm och kritik av beredskapssektorerna. Bland exempel på beröm kan nämnas följande:

- MSB anses överlag ha en viktig roll i beredskapssystemet och gör ett bra arbete gentemot beredskapssektorerna, eller åtminstone gör myndigheten så gott den kan givet sitt komplexa och svåra uppdrag.
- MSB sägs överlag ha en bra attityd gentemot myndigheterna. De flesta sektorsansvariga myndigheterna upplever att MSB är lyhörda och beaktar synpunkter som inkommer. De har till exempel anpassat sin mötesstruktur utifrån synpunkter som lämnats från de sektorsansvariga myndigheterna.
- Inom samtliga sektorer används MSB:s vägledningar i olika utsträckning som stöd i sektorsarbetet. Detta stöd sägs i huvudsak fungera väl.

Bland exempel på negativ kritik kan nämnas:

- Många intervjuade myndigheter anser att MSB ställer för många förfrågningar till myndigheterna om redovisning av underlag. Att svara upp mot detta är mycket arbets- och tidskrävande enligt myndigheterna.
- Flera myndigheter beskriver också att de ofta får ont om tid att förbereda underlag till MSB. Detta blir än mer påtagligt i de sektorer där näringslivsaktörer är utförare av samhällsviktig verksamhet och innehar information som ska föras in i underlagen till MSB.
- Några intervjuade lyfter att förfrågningar från MSB ofta har ett ensidigt fokus på statliga myndigheter, och att man inte tillräckligt uppmärksammar att det i flera sektorer är privata aktörer eller kommuner och regioner som svarar för huvuddelen av den samhällsviktiga verksamheten. Det gör i vissa fall att underlagen som lämnas in till MSB inte ger en heltäckande bild av sakförhållandena.
- MSB har ett brett myndighetsuppdrag, och flera av de intervjuade myndigheterna anser att MSB ibland brister i sin interna samordning. Exempelvis kan olika delar av MSB ge skiljaktiga besked om sakförhållanden och vid olika tillfällen ställa samma frågor till myndigheterna.
- MSB:s vägledningar sägs vara av varierande kvalitet och inte alltid vara helt konsistenta. Vägledningar och annan information är omfattande, och flera myndigheter beskriver det som en överbelastning av tillgänglig information som är bitvis överlappande och inte hierarkiskt ordnad.
- Sektorer som omfattar verksamhet av mer administrativ karaktär, såsom Ekonomisk säkerhet, Finansiella tjänster och Försörjning av grunddata,

menar att MSB inte förstår deras verksamheter lika bra som de sektorer där myndigheterna sysslar med mer konkret verksamhet, som Ordning och säkerhet eller Transporter.

7.7.2 Myndigheterna anser att mötesstrukturen är vettig, även om det blir många möten

En väsentlig del i MSB:s systemförvaltande arbete är den centrala mötesserien. I vissa fall sker mötena i ett mindre format med sektorsansvariga myndigheter, civilområdesansvariga länsstyrelser, Myndigheten för psykologiskt försvar samt Riksbanken. I andra fall omfattar mötena samtliga beredskapsmyndigheter och Riksbanken. Mötena hålls i en struktur i tre nivåer. De primära mötesformaten i det mindre formatet anges i tabell 12.

Tabell 12. Primära mötesformat för sektorsansvariga myndigheter.

Benämning	Nivå
Civilt beredskapsråd (CBR) – i mindre format	Myndighetschefer
Forum för civil beredskap (FCB)	Avdelningschefer
Expertmötet för civil beredskap (XCB)	Experter och enhetschefer

Utöver CBR, FCB och XCB finns även en rad andra mötesformat som utgår från det mindre formatet. Dessa är bland annat:

- forum för operativa chefer
- forum för kommunikationschefer
- beredskapsforum för chefsjurister
- forum för rapportering
- forum för signalskydd
- forum för lokaler och teknik för ledning och samverkan
- samordningsgrupp för sektorsansvariga myndigheter gällande utbildning och övning
- forum för Nato-samordning.¹⁶⁷

De sektorsansvariga myndigheterna anser överlag att MSB:s mötesstruktur i sig är rimlig. Från en majoritet av sektorerna har vi dock mött synpunkten att mötena är för många till antalet, vilket upplevs som betungande.

¹⁶⁷ MSB, *Mötesdatum 2025 – Forum på central nivå för att uppnå inriktning och samordning i beredskapssystemet*, 2024.

Mötesstrukturen bygger också på att de sektorsansvariga myndigheterna samverkar med övriga myndigheter i sektorn, både inför och efter mötena. Volymen av möten gör att dessa konsultationer också blir tidskrävande.

MSB menar dock att det finns ett behov av att myndigheterna resurssätter funktioner som arbetar med samverkan och informationsdelning. Enligt MSB kräver den ökade ambitionen att de lägger mer tid på samverkan, möten och rapportering.

7.7.3 MSB driver projekt om utövande av sektorsansvaret

MSB har under våren 2025 tillsammans med sektorsansvariga myndigheter initierat ett projekt för att se över utövandet av sektorsansvaret. Projektet syftar till att hitta de gemensamma nämnarna i sektorsansvaret. I de delar som det är möjligt och lämpligt ska man även ensa arbetssätten, kopplat till de uppgifter som sektorsansvariga myndigheter har.¹⁶⁸

7.7.4 MSB har utredare knutna till beredskapssektorerna

För varje beredskapssektor finns det en utredare avdelad hos MSB. I början arbetade utredarna på helt olika sätt gentemot sina sektorer. Det var också stor personalomsättning bland utredarna. Under hösten 2024 rekryterade MSB flera nya utredare. Samtidigt inleddes ett arbete med att ta fram en verksamhetsplan och rollbeskrivning för utredarna. MSB har beskrivit utredarnas roll som att de är sektorernas kontaktpunkt in i MSB. Utredarna ska stötta arbetet i sektorerna, bland annat kopplat till MSB:s systemunderlag och ansökningar till anslag 2:4 Krisberedskap.

Den bild som getts i våra intervjuer är att det för flera sektorer har varit stor personalomsättning avseende dessa utredare, och att posterna i vissa fall haft långvariga vakanser. För flera sektorer verkar MSB:s utredare därför inte ha gjort något stort avtryck. Samtidigt har dock ett par sektorer vittnat om att utredaren varit till nytta i sektorsarbetet. Ett par sektorsansvariga myndigheter önskar att utredaren i större utsträckning skulle kunna användas som en resurs i det sektorsrelaterade arbetet.

¹⁶⁸ MSB, *Vägledande principer för fortsatt utveckling av förmåga till ledning och samverkan inom civilt försvar – Fortsatt arbete* (Ärendenr. 2025-07752), 2025.

8. En internationell jämförelse

Det här kapitlet innehåller en översiktlig jämförelse mellan Sveriges indelning av beredskapssektorer och ett urval av andra länders sektorsindelningar.

8.1 Utgångspunkten för andra länders sektorer har ofta varit skydd mot terrorism

Flera Nato- och EU-länder har någon form av sektorsindelning för viktiga samhällsfunktioner. Dessa har i sin nuvarande form ofta funnits sedan början av 00-talet och har i regel utgått från begreppet Critical Infrastructure Protection (CIP). CIP är i grunden ett amerikanskt begrepp, som i första hand tagit sin utgångspunkt i skyddet mot terrorism, till följd av attackerna den 11 september 2001. USA har till exempel sektorer för kommersiella publika miljöer samt offentliga fastigheter och miljöer, där fokus legat på skydd mot terrorism. Efterhand har även klimatrelaterade hot tagits in i arbetet med kritisk infrastruktur. En förflyttning har i flera fall skett från scenariobaserad *Protection* till *Resilience*, med en bredare hotbild än enbart terror. I Finland och Schweiz har sektorsansatsen tagit sin utgångspunkt i arbetet med försörjningsberedskap ur perspektivet väpnat angrepp.¹⁶⁹

Vi erfar att sektorer i andra EU- och Nato-länder primärt används för planering – men inte för operativ hantering av händelser. I USA finns det Sector Risk Management Agencies, varav huvuddelen utgörs av departement. Dessa har tolv specifika uppgifter. Huvuddelen av dessa handlar om analys, samverkan, informationsdelning, genomförande av riskhanteringsåtgärder samt stöd till aktörerna inom sektorn. En uppgift handlar dock om att vara samordnande federal myndighet vid vissa typer av händelser.¹⁷⁰

8.2 En jämförelse med svenska beredskapssektorer

Vid en genomgång av åtta länders sektorsindelningar framgår att antalet varierar mellan 10 och 16 sektorer (se tabell 13). Den svenska sektorsindelningen fokuserar på organiseringen av statliga myndigheter. I de åtta studerade länderna ligger fokus snarare på verksamheter och aktörer i

¹⁶⁹ FOI, Per Larsson, *Arbete med skydd av samhällsviktig verksamhet i andra länder*, Presentationsbilder, 2015.

¹⁷⁰ The White House National Security Council, *National Security Memorandum on Critical Infrastructure Security and Resilience*, 2024.

sektorerna. Samordningsansvaret i sektorerna ligger ofta inte på myndigheter utan på ministerier. Sveriges förvaltningsmodell med stora och självständiga myndigheter skiljer sig från flera andra länder i Europa, där man ofta har myndighetsfunktioner i ministerierna.

Tabell 13. Antal sektorer för kritisk infrastruktur i åtta länder.

Land	Antal sektorer
Australien ¹⁷¹	11
Kanada ¹⁷²	10
Nederländerna ¹⁷³	10
Norge ^{174 175 176}	14
Polen ^{177 178}	11
Tyskland ¹⁷⁹	10
Storbritannien ¹⁸⁰	13
USA ¹⁸¹	16

Vid en jämförelse mellan de svenska beredskapssektorerna och sektorsindelningen i åtta länder finner man att det finns vissa likheter (se tabell 14). Alla studerade länder har någon form av sektor för elektroniska kommunikationer, energiförsörjning, finansiella tjänster, dricksvattenförsörjning samt transporter. Inga av de studerade länderna har dock sektorer som tydligt motsvarar Ekonomisk säkerhet, och endast Australien, Nederländerna och Norge har en motsvarighet till sektorn Försörjning av grunddata.¹⁸²

¹⁷¹ <https://www.cisc.gov.au/legislation-regulation-and-compliance/soci-act-2018> Hämtad 2025-05-15

¹⁷² Public Safety Canada, *National Strategy for Critical Infrastructure*, 2009.

¹⁷³ BBK, *10 years of the CIP Strategy*, 2020.

¹⁷⁴ Prop. 1 S (2023–2024) *Proposisjon til Stortinget for budsjettåret 2024*, Justis- og beredskapsdepartementet, s. 183-184.

¹⁷⁵ Norge använder benämningen Nødvendige samfunnsfunksjonane. Med sektor avses departementens ordinære ansvarsområden.

¹⁷⁶ Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, *Samfunnets kritiske funksjoner*, 2016.

¹⁷⁷ <https://www.gov.pl/web/rcb-en/critical-infrastructure> Hämtad 2025-05-27.

¹⁷⁸ Polen använder termen Critical Infrastructure Systems.

¹⁷⁹ BBK, *10 years of the CIP Strategy*, 2020.

¹⁸⁰ <https://www.npsa.gov.uk/critical-national-infrastructure-0> Hämtad 2025-05-15

¹⁸¹ <https://www.cisa.gov/topics/critical-infrastructure-security-and-resilience> Hämtad 2025-05-15

¹⁸² Nederländerna: Sektorn benämns Digital Government.

Tabell 14. Jämförelse mellan svenska beredskapssektorer och andra länders sektorer.

Beredskapssektor i Sverige	Motsvarande funktioner täcks in av andra länders sektorer (kan vara uppdelade på olika sektorer)	Antal länder
Ekonomisk säkerhet		0
Elektroniska kommunikationer och post¹⁸³	Australien, Kanada, Nederländerna, Norge, Polen, Tyskland, Storbritannien, USA	8
Energiförsörjning	Australien, Kanada, Nederländerna, Norge, Polen, Tyskland, Storbritannien, USA	8
Finansiella tjänster	Australien, Kanada, Nederländerna, Norge, Polen, Tyskland, Storbritannien, USA	8
Försörjning av grunddata	Australien ¹⁸⁴ , Nederländerna, Norge	3
Hälsa, vård och omsorg	Australien, Kanada, Norge, Polen, Tyskland, Storbritannien, USA	7
Livsmedelsförsörjning och dricksvatten	Australien ¹⁸⁵ , Kanada, Nederländerna ¹⁸⁶ , Norge ¹⁸⁷ , Polen, Tyskland, Storbritannien, USA	8
Ordning och säkerhet	Kanada, Nederländerna, Norge, Storbritannien, USA	5
Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen¹⁸⁸	Kanada, Norge, Polen, Storbritannien, USA	5
Transporter	Australien, Kanada, Tyskland, Nederländerna, Norge, Polen, Storbritannien, USA	8

8.2.1 Andra länder har sektorer som inte finns som egen sektor i Sverige

I tabell 15 anges några sektorer som finns i andra länder, men som inte har en egen beredskapssektor i Sverige (däremot kan funktionen i vissa fall omhändertas i en annan sektor). Sektorerna är benämnda på engelska, då de flesta av länderna har publicerat sina sektorsindelningar på engelska. I vissa fall stämmer inte benämningarna helt överens mellan länderna, men en tolkning av innehållet i sektorerna har gjorts. Syftet med tabellen är inte att ge en exakt återgivning av ländernas sektorsindelning, utan snarare att peka

¹⁸³ Post ingår i regel inte i de andra ländernas sektorer för elektroniska kommunikationer.

¹⁸⁴ Australien: Benämns Data Storage and Processing, och omfattar såväl offentlig som kommersiell data.

¹⁸⁵ Australien har en sektor för Water and Sewerage och en sektor för Food and Grocery.

¹⁸⁶ Nederländerna har en sektor för dricksvatten, men inte för livsmedelsförsörjning.

¹⁸⁷ Norge har en separat funktion för vatten, men inte för livsmedelsförsörjning. Däremot ingår livsmedelsförsörjning i funktionen Security of Supply.

¹⁸⁸ Skydd av civilbefolkningen ingår inte explicit i de fem ländernas sektorer.

på intressanta skillnader mot den svenska sektorsindelningen. Tabellen ska inte uppfattas som normativ i något avseende.

Tabell 15. Sektorer som finns i andra länder, men som inte har en egen sektor i Sverige.

Sektor	Finns i andra länder	Status i Sverige
Chemicals	Egen sektor i Nederländerna ¹⁸⁹ , Storbritannien och USA.	Ej egen sektor.
Chemical and Radioactive Substances	Egen sektor i Polen. ¹⁹⁰	Ej egen sektor.
Civil Nuclear	Egen sektor i Storbritannien och USA.	Ingår i Energiförsörjning, samt i Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen.
Commercial Facilities	Egen sektor i USA. ¹⁹¹	Ej egen sektor.
Dams	Egen sektor i USA och Nederländerna ¹⁹² .	Ej egen sektor. ¹⁹³
Defence	Egen sektor i Australien, Nederländerna, Norge och Storbritannien.	Ej egen sektor.
Defence Industrial Base	Egen sektor i USA.	Ej egen sektor.
Emergency Services	Egen sektor i Kanada ¹⁹⁴ , Storbritannien och USA.	Ej egen sektor. ¹⁹⁵

¹⁸⁹ Nederländerna: Chemicals – large-scale production/processing and/or storage of chemicals and petrochemicals.

¹⁹⁰ Polen: Benämns Production, storage, and handling of chemical and radioactive substances, including hazardous substance pipelines.

¹⁹¹ The Commercial facilities sector syftar till att skydda miljöer som är öppna för allmänheten mot koordinerade attacker.

¹⁹² Nederländerna har sektorn Water som avser Flood Defences and Water Management. Det finns en särskild sektor för Drinking Water.

¹⁹³ Sverige: Svenska kraftnät ska enligt sin instruktion främja dammsäkerhet. Detta område nämns dock inte i MSB:s lista över viktiga samhällsfunktioner kopplat till sektorn Energiförsörjning.

¹⁹⁴ Kanada: Benämns Safety.

¹⁹⁵ Sverige: Funktionen är uppdelad mellan sektorerna Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen, Ordning och säkerhet, samt Hälsa, vård och omsorg.

Food respektive Water	Separata sektorer i Australien, Kanada, Nederländerna ¹⁹⁶ , Norge, Polen, Storbritannien, Tyskland och USA. ¹⁹⁷	En gemensam sektor för Livsmedelsförsörjning och dricksvatten.
Government	Egen sektor i Kanada, Norge, Polen ¹⁹⁸ , Storbritannien och Tyskland.	Ej egen sektor.
Government Facilities	Egen sektor i USA. ¹⁹⁹	Ej egen sektor.
Higher Education and Research	Egen sektor i Australien.	Ej egen sektor.
Information Technology	Egen sektor i Tyskland ²⁰⁰ , Polen ²⁰¹ och USA ²⁰² .	Ingår delvis i Elektroniska kommunikationer och post.
Manufacturing	Egen sektor i Kanada och USA.	Ej egen sektor.
Media and Culture	Egen sektor i Tyskland.	Ej egen sektor.
Municipal Waste Management	Egen sektor i Tyskland.	Ingår i Livsmedelsförsörjning och dricksvatten.
Nature and the Environment	Egen sektor i Norge.	Ej egen sektor.
Security of Supply	Egen sektor i Norge. ²⁰³	Ej egen sektor.
Space	Egen sektor i Australien ²⁰⁴ , Norge ²⁰⁵ och Storbritannien.	Ej egen sektor.

¹⁹⁶ Nederländerna: Benämns Drinking Water.

¹⁹⁷ I flera fall omfattar Water inte enbart dricksvatten, som det gör i Sverige.

¹⁹⁸ Polen: Benämns Public administration continuity.

¹⁹⁹ USA: Syftar till att skydda offentliga fastigheter och miljöer från attacker och störningar.

²⁰⁰ Tyskland: Information Technology and Telecommunications: cable-based and wireless (also space-based) language and data transmission, data storage and data processing

²⁰¹ Polen: Benämns IT networks.

²⁰² USA: Avser hårdvara, mjukvara, digitala tjänster m.m. Det finns en separat sektor för elektroniska kommunikationer.

²⁰³ Norge: Benämns Forsyningstryggleik.

²⁰⁴ Australien: Benämns Space Technology.

²⁰⁵ Norge: Benämns Satellittbasert navigasjon og kommunikasjon.

I flera länder finns sektorer för kemisk industri, försvar, blåljusverksamhet, offentlig förvaltning samt informationsteknologi. Sverige har inte särskilda beredskapssektorer för dessa områden, även om de till del kan ingå i befintliga sektorer. Vidare har de flesta av de studerade länderna skiljt på livsmedel och vatten.

Flera länder ser nu över sitt arbete med krisberedskap och civilt försvar, inklusive arbetet med kritisk infrastruktur och sektorsindelningar. Kanada har till exempel tagit fram en rapport där nya sektorer föreslås, då den nuvarande indelningen inte anses motsvara alla behov.²⁰⁶

²⁰⁶ Public Safety Canada, *Renewing Canada's Approach to Critical Infrastructure Resilience*, 2022.

Referenser

Dokument från beredskapssektorer

Beredskapssektor Elektroniska kommunikationer och post, *Överenskommelse för beredskapssektor Elektroniska kommunikationer och post*, 2025.

Beredskapssektor Energiförsörjning, *Inriktningsdokument beredskapssektorn energiförsörjning*, 2024.

Beredskapssektor Hälsa, vård och omsorg, *Överenskommelse för arbetet i beredskapssektorn Hälsa, vård och omsorg*, 2024.

Beredskapssektor Livsmedelsförsörjning och dricksvatten, *Gemensamt grunddokument för beredskapssektorn Livsmedelsförsörjning och dricksvatten*, 2024.

Beredskapssektor Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen, *Om beredskapssektorn Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen – Grunddokument*, 2023.

Beredskapssektor Transporter, *Struktur för aktörsgemensam samverkan i beredskapssektor Transporter*, 2023.

Livsmedelsverket och Naturvårdsverket, *Investeringsprogram – Beredskapssektorn livsmedelsförsörjning och dricksvatten – Redovisning av regeringsuppdrag*, 2025.

Polismyndigheten, *Beredskapssektor Ordning och säkerhet – Grunddokument*, 2025.

Polismyndigheten, *Beredskapssektor Ordning och säkerhet – Grunddokument*, 2024.

Socialstyrelsen och länsstyrelserna, *Överenskommelse för arbetet mellan beredskapssektorn hälsa, vård och omsorg och civilområdeskanslierna*, 2024.

Rapporter och övriga dokument

Bundesamt für Bevölkerungsschutz und Katastrophenhilfe, *10 years of the CIP Strategy*, 2020.

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, *Samfunnets kritiske funksjoner*, 2016.

Finansdepartementet, *En ny funktion för krishantering vid allvarliga driftstörningar i den finansiella sektorns digitala infrastruktur*, 2024.

Finansdepartementet, *Statens ägarpolicy*, 2025.

FOI, Per Larsson, *Arbete med skydd av samhällsviktig verksamhet i andra länder*, Presentationsbilder. 2015.

FOI, *Växtvärk - Utmaningar med att personalförsörja det civila försvaret i fredstid*, 2021.

Försvarsdepartementet, *Regleringsbrev för budgetåret 2025 anseende MSB*, 2024.

Försvarsdepartementet, *Rymdens roll i ett nytt säkerhetspolitiskt läge – Sveriges försvars- och säkerhetsstrategi för rymden*, 2024.

Förvarshögskolan, *Sektorsansvariga myndigheters roll, ansvar och mandat vid fredstida krissituationer och höjd beredskap*, 2023.

Försvarmakten, *Bedömning av det civila försvarets förmåga att lämna stöd till det militära försvaret* (FM2024-11622:8), 2025.

Försvarmakten, *Försvarmaktens redovisning av uppgift 9 i regleringsbrevet för budgetåret 2024 – Samverkan utifrån ny struktur för samhällets krisberedskap och civilt försvar*, 2024.

Försvarmakten, *Tillsammans försvarar vi Sverige. Försvarmaktens årsredovisning 2023*, 2024.

Försvarmakten och MSB, *Pröva förmågan anseende rapportering under höjd beredskap*, 2024.

Försvarsutskottet, *Uppföljning av det civila försvaret – erfarenheter från tre beredskapssektorer (rapport 2024/25:RFR3)*, 2024.

Myndigheten för digital förvaltning och Post- och telestyrelsen, *Redovisning av uppdrag att lämna förslag på organisationsförändring*, 2025.

MSB, *Det civila försvaret – På frammarsch! Kompletterande öppen rapport till 2025 års redovisning av regeringsuppdrag*, 2025.

MSB, *Gemensamma grunder – Termsamling*, 2025.

MSB, *Kommande arbete med totalförsvarsutveckling inom sju prioriterade områden*, (Dnr. 2018-00520), 2018.

MSB, *Lista med viktiga samhällsfunktioner. Utgångspunkt för att stärka samhällets beredskap*, 2023.

MSB, *Mottagandet av internationellt civilt och humanitärt stöd. Stärkt förmåga till värdlandsstöd vid höjd beredskap och fredstida kriser*, 2024.

MSB, *Mötesdatum 2025 – Forum på central nivå för att uppnå inritning och samordning i beredskapssystemet*, 2024.

MSB, *Målbild för implementering av en ny struktur för civil beredskap*. (MSB 2022-14500-107), 2023.

MSB, *Remiss avseende översyn av Lista med viktiga samhällsfunktioner* (MSB 2022-14641), 2025.

MSB, *Remissvar – Betänkandet SOU 2024:64 Motståndskraft i samhällsviktiga tjänster* (MSB 2024-13423), 2025.

MSB, *Vägledande principer för fortsatt utveckling av förmåga till ledning och samverkan inom civilt försvar – Fortsatt arbete* (Ärendenr. 2025-07752), 2025.

MSB, *Årsredovisning 2024*, 2025.

MSB och Socialstyrelsen, *Nationell försörjningsanalys – modell och genomförande. Myndighetsgemensam redovisning av regeringsuppdrag*, (Fö2024/00053), 2024.

Myndigheten för totalförsvarsanalys, *Uppföljning och utvärdering av ny struktur för civilt försvar och samhällets krisberedskap*, 2023.

Myndigheten för totalförsvarsanalys, *Uppbyggnaden av civilområden*, 2024.

Myndigheten för totalförsvarsanalys, *MSB:s systemstödande roll i strukturen*, 2025.

Post- och telestyrelsen, *Svensk telekommunikation 2023*, 2024.

Post- och telestyrelsen, *Årsredovisning 2024*, 2025.

Public Safety Canada, *National Strategy for Critical Infrastructure*, 2009.

Riksbanken, *Redogörelse om Riksbankens verksamhet inom krisberedskap och civilt försvar*, 2024.

Riksrevisionen, *Den statliga styrningen av det civila försvarets uppbyggnad*, 2025.

Statskontoret, *Myndighetsanalys av Socialstyrelsen – Slutrapport*, 2025.

Statskontoret, *Statsförvaltningen i korthet*, 2024.

Statskontoret, *Tillsynsmyndigheternas kostnader till följd av NIS2-direktivet*, 2025.

The White House National Security Council, *National Security Memorandum on Critical Infrastructure Security and Resilience*, 2024.

Trafikverket, *Tydligare ansvar och roller – avseende transportsektorns krisberedskap samt avseende arbete inför och vid höjd beredskap*, 2017.

Överstyrelsen för civil beredskap, *Årsbok civilt försvar 2001, 2002*.

Offentliga tryck

Departementsserien

Ds 2017:66 *Motståndskraft - Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021–2025*.

Ds 2023:34 *Kraftsamling. Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret*.

Föreskrifter

MSBFS 2025:4 MSB:s föreskrifter och allmänna råd om statliga myndigheters uppgifter inför och vid höjd beredskap.

RBFS 2023:3 Riksbankens föreskrifter och allmänna råd om företag av särskild betydelse för genomförandet av betalningar under fredstida krissituationer och vid höjd beredskap.

Förordningar

Förordning (1982:314) om utnyttjande av kustbevakningen inom försvarsmakten.

Förordning (1982:1005) om skyldighet för näringsidkare, arbetsmarknadsorganisationer m.fl. att delta i totalförsvarsplaneringen.

Förordning (1997:294) om elberedskap.

Förordning (2011:931) om planering för prioritering av samhällsviktiga elanvändare.

Förordning (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap.

Förordning (2015:1053) om totalförsvar och höjd beredskap.

Förordning (2017:842) om ändring i förordningen (2010:185) med instruktion för Trafikverket.

Förordning (2018:1300) om statligt stöd för driftsäkra och robusta elektroniska kommunikationer.

Förordning (2022:511) om elektronisk kommunikation.

Förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

Förordning (2023:30) om statsbidrag till regioner för åtgärder för att höja driftsäkerheten på hälso- och sjukvårdens fastigheter.

Förordning (2023:489) om statsbidrag till regioner för hälso- och sjukvårdens beredskap.

Förordningen (2023:490) om statsbidrag till kommuner för socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens beredskap.

Lagar

Lag (1982:1004) om skyldighet för näringsidkare, arbetsmarknadsorganisationer m.fl. att delta i totalförsvarsplaneringen.

Lag (2018:1174) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster.

Lag (2022:482) om elektronisk kommunikation.

Propositioner

Justis- og beredskapsdepartementet, *Prop. 1 S (2023 –2024) Proposisjon til Stortinget for budsjettåret 2024.*

Prop. 2001/02:158 *Samhällets säkerhet och beredskap.*

Prop. 2020/21:30 *Totalförsvaret 2021–2025.*

Prop. 2022/23:1 *Budgetpropositionen för 2023.*

Prop. 2023/24:1 *Budgetpropositionen för 2024.*

Prop. 2023/24:60 *En telesamverkansgrupp för fredstida kriser och höjd beredskap.*

Prop. 2024/25:1 *Budgetpropositionen för 2025.*

Prop. 2024/25:34 *Totalförsvaret 2025–2030.*

Regeringsbeslut

Försvarsdepartementet, *Regleringsbrev för budgetåret 2023 avseende Myndigheten för totalförsvarsanalys*, Fö2022/01177, Fö2022/01610 (delvis), 2022-12-21.

Försvarsdepartementet, *Instruktion för myndigheters verksamhet i Nato.*

Regeringsbeslut, Fö2023/01701, 2023-10-26.

Socialdepartementet, *Regleringsbrev för budgetåret 2024 avseende anslag 1:14 Civilt försvar inom hälso- och sjukvård*, S2023/03257 (delvis), 2023-12-20.

Skrivelser

Skr. 2023/24:163 *Nationell säkerhetsstrategi.*

Statens offentliga utredningar

SOU 2001:41 *Säkerhet i en ny tid.* Betänkande av Sårbarhets- och säkerhetsutredningen.

SOU 2021:25 *Struktur för ökad motståndskraft.* Slutbetänkande av Utredningen om civilt försvar.

SOU 2023:50 *En modell för svensk försörjningsberedskap.* Betänkande av Utredningen om nationell samordning av försörjningsberedskapen.

SOU 2024:8 *Livsmedelsberedskap för en ny tid.* Betänkande av Utredningen om en ny livsmedelsberedskap.

SOU 2024:19 *En ny beredskapssektor – för ökad försörjningsberedskap.*

Delbetänkande av Utredningen om näringslivets försörjningsberedskap.

SOU 2024:49 *Arbetslöshetsförsäkringen vid störning, kris eller krig.* Betänkande av Utredningen om arbetslöshetsförsäkringen vid störning, kris eller krig.

SOU 2024:64 *Motståndskraft i samhällsviktiga tjänster.* Slutbetänkande av Utredningen om genomförande av NIS2- och CER-direktiven.

SOU 2024:82 *Ökad va-beredskap.* Betänkande av Va-beredskapsutredningen.

SOU 2025:6 *Plikten kallar! En modern personalförsörjning av det civila försvaret.*

Betänkande av Utredningen om det civila försvarets personalförsörjning.

SOU 2025:60 *Nya samverkansformer, modern byggnads- och reparationsberedskap – för ökad försörjningsberedskap*. Slutbetänkande av Utredningen om näringslivets försörjningsberedskap.

Utredningsdirektiv

Dir. 2018:79 *Ansvar, ledning och samordning inom civilt försvar*.

Webbsidor

<https://www.cisa.gov/topics/critical-infrastructure-security-and-resilience>
Hämtad 2025-06-11.

<https://www.cisc.gov.au/legislation-regulation-and-compliance/soci-act-2018> Hämtad 2025-06-11.

<https://www.gov.pl/web/rcb-en/critical-infrastructure> Hämtad 2025-05-27.

<https://www.livsmedelsverket.se/beredskap/livsmedelsberedskap-for-offentliga-aktorer/investeringsprogram-for-sveriges-livsmedels-och-dricksvattenberedskap> Hämtad 2025-03-28.

<https://www.naturvardsverket.se/om-oss/beredskapsmyndighet/#E-904815609> Hämtad 2025-06-04.

<https://www.npsa.gov.uk/critical-national-infrastructure-0> Hämtad 2025-05-15

<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2025/01/regeringen-har-gett-53-beredskapsmyndigheter-i-uppdrag-att-starka-sin-beredskap/>
Hämtad 2025-06-09

<https://www.statskontoret.se/fokusomraden/fakta-om-statsforvaltningen/>
Hämtad 2024-11-21.

<https://www.transportforetagen.se/prioriterade-fragor/transportfakta/om-transportbranschen/> Hämtad 2025-01-08.

Lista över intervjuer

Ekonomisk säkerhet		
Aktör	Befattning ²⁰⁷	Datum
Pensionsmyndigheten	Två säkerhetsspecialister	2024-10-21
Försäkringskassan	Chef beredskap och sektorsansvar; tre verksamhetsutvecklare	2024-10-23
Statens servicecenter	Verksamhetsutvecklare	2024-10-24
Arbetsförmedlingen	Säkerhetsspecialist	2024-10-25
Utbetalningsmyndigheten	Säkerhetschef	2024-11-05
Skatteverket	Två säkerhetsspecialister	2024-11-07
Riksgäldskontoret	Säkerhetsanalytiker	2024-11-27

Elektroniska kommunikationer och post		
Aktör	Befattning	Datum
Svenska Stadsnätetsföreningen	Utvecklings- och säkerhetschef	2024-09-17
Post- och telestyrelsen	Chef beredskapsenheten; chef enheten för robusthet; medarbetare beredskapsenheten	2024-09-18 2024-09-24
Teracom AB	Verkställande direktör; operativ chef; ekonomichef	2024-09-20
MSB	Enhetschef; strateg	2024-09-20
Trafikverket	Två säkerhetsstrateger	2024-09-23
Svenska Kraftnät	Två beredskapsstrateger	2024-09-26
TechSverige, Svenskt Näringsliv	TS: två näringspolitiska experter; SN: ansvarig säkerhets- och försvarspolicy	2024-09-30

Energiförsörjning		
Aktör	Befattning	Datum
Drivkraft Sverige, Energiföretagen Sverige, Energigas Sverige	DS: Verkställande utskottschef; EFS: ansvarig säkerhetsfrågor; EGS: verkställande direktör	2025-01-20
Energimyndigheten	Avdelningschef; verksamhetssamordnare	2025-02-03

Finansiella tjänster		
Aktör	Befattning	Datum
Finansinspektionen	Områdeschef; avdelningschef; enhetschef	2024-11-25
Riksgäldskontoret	Säkerhetsanalytiker	2024-11-27
Riksbanken	Enhetschef; beredskapsspecialist	2024-11-28
Svenska Bankföreningen, Svensk Försäkring och Svenskt Näringsliv	SB: rådgivare; SF: rådgivare; SN: ansvarig säkerhets- och försvarspolicy	2024-11-29

²⁰⁷ Befattning avser genomgående det som gällde vid intervjutillfället.

Försörjning av grunddata		
Aktör	Befattning	Datum
Skatteverket	Analytiker	2024-12-02
Lantmäteriet	T.f. beredskapschef	2024-12-10
Myndigheten för digital förvaltning	Bitr. säkerhetschef	2024-12-10
Bolagsverket	Säkerhetsansvarig	2025-01-08

Hälsa, vård och omsorg		
Aktör	Befattning	Datum
Socialstyrelsen	Samordnare beredskapssektor; utredare	2024-11-26
E-hälsomyndigheten	Beredskapssamordnare	2024-11-28
Sveriges Kommuner och Regioner	Teamledare civil beredskap; handläggare	2024-12-03
Läkemedelsverket	Tf. säkerhets- och beredskapsdirektör; säkerhets- och beredskapsstrateg	2024-12-05
LiF, Swedish Medtech, Sveriges apoteksförening, Vårdföretagarna och Svenskt Näringsliv	L: sakkunnig policy; SM: verkställande direktör; SA: verkställande direktör; V: näringspolitisk chef; SN: ansvarig säkerhets- och försvarspolicy	2024-12-11
Folkhälsomyndigheten	Två utredare	2024-12-18

Livsmedelsförsörjning och dricksvatten		
Aktör	Befattning	Datum
Avfall Sverige	Chefsjurist	2025-01-21
Svenskt Vatten	Dricksvattenexpert	2025-01-22
Svensk Dagligvaruhandel	Beredskapsansvarig	2025-01-23
Lantbrukarnas Riksförbund	Samordnare	2025-01-28
Livsmedelsverket	Enhetschef; jurist	2025-01-29

Ordning och säkerhet		
Aktör	Befattning	Datum
Domstolsverket	Två beredskapsspecialister	2024-10-21
Kriminalvården	Utvecklings- och säkerhetschef	2024-10-22
Tullverket	Beredskapschef	2024-10-24
Polismyndigheten	Beredskapssamordnare	2024-11-07
Åklagarmyndigheten	Avdelningschef; enhetschef	2024-11-11
Bevakningsbranschens Yrkes- och Arbetsmiljönämnd (BYA), Säkerhetsföretagen, Svenskt Näringsliv	BYA: Senior Advisor Totalförsvar; SF: näringspolitisk chef; arbetsrättsexpert; SN: ansvarig säkerhets- och försvarspolicy	2024-11-12
MSB	Två sektorsansvariga utredare	2024-11-12

Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen		
Aktör	Befattning	Datum
Sjöfartsverket	Direktör; gruppchef	2024-11-13
Storstockholms brandförsvär	Förbundsdirektör	2024-11-13
SMHI	Verksamhetsansvarig krisberedskap	2024-11-25
Strålsäkerhetsmyndigheten	Avdelningschef	2024-11-28
Kustbevakningen	Strategisk rådgivare	2024-12-03
MSB	Enhetschef; sektorsamordnare; handläggare; forskningssamordnare; verksamhetsansvarig	2024-12-13 2024-11-18
SOS Alarm Sverige AB	Beredskapschef	2024-12-13
Sveriges Kommuner och Regioner	Handläggare	2025-01-03

Transporter		
Aktör	Befattning	Datum
BT POS Sjö	Ordförande	2025-01-23
Trafikverket	Avdelningschef; säkerhetschef; två nationella beredskapsplanerare;	2025-01-24
BT POS Luft	Ordförande	2025-01-28
BT POS Mark	Ordförande	2025-01-30

Övriga intervjuer		
Aktör	Befattning	Datum
Försvarsmakten, Totalförsvarssektionen	Strateg	2025-04-08
Kansliet för Sydöstra civilområdet	Kanslichef	2025-04-16

Övriga möten		
Aktör	Befattning	Datum
Svenskt Näringslivs kris- och försvarsgrupp	Företrädare för Svenskt Näringslivs medlemsorganisationer	2024-08-26
Nationell rådgivare för stärkt privat-offentlig samverkan i totalförsvaret	Tre utredningssekreterare	2025-01-20 2025-01-07